

**Helyi
Esélyegyenlőségi
Program**

**MARCALI
Város Önkormányzata**

2023-2028

Tartalom

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP).....	3
Bevezetés	3
A település bemutatása	3
Értékeink, küldetésünk	10
Célok.....	10
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)	11
1. Jogszabályi háttér bemutatása	11
2. Stratégiai környezet bemutatása.....	12
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége	15
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység.....	48
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége.....	74
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége	83
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége.....	92
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása	103
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága	104
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)	106
1. A HEP IT részletei	106
A helyzetelemzés megállapításainak összegzése	106
Jövőképünk	108
Az intézkedési területek részletes kifejtése (kitöltése javasolt, opcionális)Hiba! A könyvjelző nem létezik.	
2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)..	110
3. Megvalósítás.....	123
3.1 A megvalósítás előkészítése	123
3.2 A megvalósítás folyamata.....	123
3.3 Monitoring és visszacsatolás	126
3.4 Nyilvánosság	126
3.6 Érvényesülés, módosítás	127
4. Elfogadás módja és dátuma.....	128

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

Bevezetés

Az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló **321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet alapján, a Belügyminisztérium által kiadott „Módszertani útmutató a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” dokumentum szerint átdolgozva** Marcali Város Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait¹, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira.

Jelen helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

A település bemutatása

Marcali a Balatontól 15 km-re, a Belső-Somogyban található Marcali-hátságban fekszik. A település minden égtáj felől megközelíthető: észak-déli irányban szeli át a 68-as út, amely a Balatontól vezet a barsi határátkelőig. Keletről Öreglak, nyugatról Zalakomár felől juthatunk a városba. Autóbusz pályaudvara rendkívül forgalmas, átszállás nélkül érhető el Budapest, a régiós központ, Pécs és a megyeszékhely, Kaposvár. A város területe 101,5 km², lakónépessége 2021. december 31. állapot szerint 11.036 fő. A magyar lakosság körében jelentkező, jellemzően apadó népesedési tendencia 1990-től Marcaliban is tapasztalható. A cigány lakosság száma becslés alapján 500-600 fő között van, ami az összlakosság mintegy 4,5%-a.

A település ma is a mikrotáj gazdasági, kereskedelmi, közigazgatási, egészségügyi, kulturális centruma - iskoláival, múzeumával, parkjaival, köztéri alkotásaival - közel a Balatonhoz.

¹ Költségvetési koncepció, Gazdasági program, Szociális Szolgáltatástervezési koncepció, Településfejlesztési stratégia, Településrendezési terv, Településszerkezeti terv, Településfejlesztési koncepció

A Balatonhoz közeli, a tó mocsárvilágából kiemelkedő Marcali-hátság megtelepedésre alkalmas helyet nyújtott a különböző történeti korok emberének. A leletek arról tanúskodnak, hogy már az újkőkorból éltek ezen a tájon. Az Árpád-kor marcali vonatkozásairól már lényegesen többet tudunk. Az 1274. szeptember 9-én keltezett oklevél szerint László comes fia János eladta Lók nevű birtoka egy részét Iseph fia János comesnek, 150 márka ezüstért. A birtokhatárok felsorolásakor említik - többek közt - a "morzoli" népeket és a Marcel szőlője nevű földrajzi nevet. A Marcel - a latin Marcus egyik változata - tehát a település névadója lehet, eszerint a Marcali elnevezés azt jelenti, hogy Marcel tulajdona, birtoka. A XIV. század elején már családnévként is szerepel a Marcali elnevezés. A Pécz nembeli Gergely kaphatott itt birtokot 1275 körül, hadi érdemei elismeréséül. A nemzetségnek ez az ága később felvette a Marczali nevet. A XIV. század elejéről ismerjük a Hosszúfaluból származó Marczali Ivanchou nevét, aki egyik őse lehetett a későbbi nevezetes Marczali családnak. Az egyik legbecsesebb középkori forrásunk, a pápai tizedjegyzék szerint, 1333-ban 9 garast és 20 kisdénárt fizetett Marcali papja, István. Ebből feltételezhető, hogy jelentősebb település lehetett az 1338-ban még villának (falunak) titulált helység. A XIV. században a még köznemesi rangú Marczaliak Zsigmond király uralkodása idején kezdtek látványosan felemelkedni. Marczali Miklós erdélyi vajda lett. Fiai, Vajdafi Imre és János, koruk kiemelkedő hadvezéréként, diplomatájaként váltak ismertté. Marczali Imre Hunyadi János oldalán harcolt a várnai és a rigómezei csatában. Marczali János uralkodója iránti hűsége jutalmául elnyerte a horvát-szlavón báni méltóságot. A Marczali család gyarapodása jótékonyan befolyásolta a névadó település jövőjét. Marcalit 1448-ban már oppidum (mezőváros) elnevezéssel illette az egyik oklevél. Mezővárosi rangjáról szólnak az 1455-ben és az 1474-ben keltezett oklevelek is. Templom a XV. századi Marcalinak temploma, várkastélya, iskolája volt. A mezővárosban élő polgárok és hospesek mindennapi életét az esküdtek szabályozták és a bíró irányította. Mátyás király uralkodása idején a kegyvesztetté vált Marczali család férfiágon kihalt, birtokaikat a Báthoryak örökölték, akik több mint száz évig a mezőváros földesurainak számítottak. A mohácsi csatavesztést követően Báthory András a barcsi, babócsai, zákányi és a marcali uradalmak birtokosa lett. Marcaliban ekkor 79 portát írtak össze, amellyel a megye leggazdagabb településének számított. 1532 és 1566 között háromszor esett el a vár és a város. Először Ferdinánd király fizetetlen zsoldosai dúlták fel, majd 1544 körül a török foglalta el a várkastélyt. A nemrég még virágzó mezővárosnak csak hat portája maradt a pusztítás nyomán. 1566-ban Szigetvár eleste pecsételte meg Marcali sorsát. Ezpetey Balázs marcali várkapitány Szigetvár védelmében esett el, a várkastély hátramaradt védői felgyújtották a marcali erősséget és elmenekültek.

1567-ben Marcali már biztosan használt pecsétet, mint az a Zichy család levéltárában fennmaradt iraton látható. A nyíllal átlőtt, csukott szárnyú madarat ábrázoló pecsétlenyomat alapján készült el a város mai címere. A hódoltság idején a koppányi szandzsák alá tartozó egyik nahie, tehát járási székhely. Az 1573-74-es török összeírás öt utcanévet sorolt fel és név szerint számba vette az ott lakó családfejeket. A török kiűzését követően Marcaliban 150 fő élt, s a környékbeli falvak teljesen elnéptelenedtek. Várkastélya romokban állt, papja elmenekült, iskolája megszűnt. Az uradalmi összeírás szerint az egykori mezőváros birtokközpont volt csupán. Földesurai 1677-től a Széchenyi családból kerültek ki, akiknek köszönhető az uradalmi birtokközpont kiépítése. Széchenyi Zsigmond az iskola, a plébánia és a templom rendbetételével újjáélesztette a falut. 1735-től itt tartották a megyegyűléseket, peres eljárásokat folytattak le, így gyakorlatilag a megyeszékhely funkcióját látta el a település 1749-ig. 1754-től 1820-ig, a Széchenyi Ferenc nevével fémjelzett időszak Marcali történetének egyik legvirágzóbb szakasza. 1772-ben Mária Teréziától ismét mezővárosi rangot nyert a település; falai között német iparosok telepedtek le, új iskola és parókia épült. A Buda-Adria postaút egyik postakocsi állomása lett Marcali, és a régi majorházat kastéllá bővítették a Széchenyiek. A XIX. század elején Széchenyi Pál örökölte a várost, aki iparpártolásával, a vásártartási jog bővítésével, valamint a németajkú családok gyermekei számára nyitott iskola alapításával segítette a gyorsuló ütemű polgárosodást.

1848 forrongó napjaiban Noszlopy Gáspár szolgabíró vonta magára az ország közvéleményének figyelmét. Noszlopy gerillacsapatával sikeresen támadta az előrenyomuló Jellasics utánpótlási vonalait és postaszállítmányát. 1849-ben Kossuth kihallgatáson fogadta a somogyi népfelkelők vezérét és az újonnan kinevezett kormánybiztos rövidesen megkezdte a megye felszabadítását. Április végén, a marcali piacon feltűzött nép egyetlen kardcsapás nélkül elfoglalta Kaposvárt. Noszlopy Gáspár Világos után sem tette le a fegyvert. Újból szabadcsapatokat szervezett. Elárulták, a hadbíróóság 1853-ban halálra ítélte és kivégezték. A szabadságharc leverését követően Marcali lakóit a Déli-Vasút építésének terve hozta lázba. Széchenyi István 1861-ben Marcalin keresztül tervezte elvezetni a Buda-Kanizsa-Adria vasút vonalát. Az elképzelés nem így valósult meg; Marcalin csak egy mellékvonal halad keresztül és ez napjainkig behatárolta a település fejlődését.

A nagyközségi rangú Marcalira a századfordulón kisvárosi életvitel volt jellemző. Különböző polgári egyesületek alakultak, heti- és havi lapok jelentek meg. Római katolikus iskoláját inkább a szegényebbek látogatták, míg a keresztény vagyonosok a gyermekeiket a zsidó iskolába járatták. A XX. század elején nyílt meg a fiatalok előtt a polgári iskola kapuja, melynek épületében ma is általános iskola működik. 1906-ban vették a birtokukba a marcali izraelita hívek a gyönyörű, új zsinagógát. Az épületet azóta lebontották, helyén gimnázium épült. Az első világháború érzékenyen érintette a nagyközséget. 246 fő esett áldozatul, amelyet tetézt a tanácsköztársaság bukását követő megtorlás. Prónay báró különítménye 25 fővel növelte az áldozatok számát. A két világháború közötti időben a városiasodás legjobb útján haladt Marcali. 1925-ben a petróleumlámpákat felváltotta a villanyvilágítás. A Fő utca polgári épületei a kisvárosi jelleget körvonalazták. Az ígéretes fejlődésnek a második világháború vetett véget. 1944 decemberétől 1945 március végéig elkeseredett harcok folytak a Margit-vonal mentén, amelynek Marcali is része volt. A háború utóvédharcai súlyos katonai és polgári veszteségekkel jártak. A II. világháborús emlékmű a korabeli lakosság tizedrészének nevét őrzi. (Forrás: www.marcali.hu)

A háborút követő újrainduláshoz az uradalom ingatlanainak köztulajdonba vétele, majd az állami építkezések (laktanyák és lakások) adtak lökést. Marcali ipari fejlődése a mezőgazdaság nagyüzemi átszervezése után, a keletkező munkaerő-felesleg elhelyezése miatt az 1960-as években vett nagyobb lendületet. Az évtized végén került a városba két jelentős budapesti nagyvállalatnak (Óbudai KTSZ, Mechanika Művek) is üzeme. Az iparban foglalkoztatottak aránya 1968 végére elkerülte az 59 %-ot az 1960-as 16,7 %-kal szemben. Ez az arány az 1970-es, 1980-as években tovább nőtt, és egyre inkább az ipar vált domináns ágazattá Marcaliban. Ez a fejlődés alapozta meg városi rang visszanyerését, amelyre 1977-ben, Bize, Boronka és Horvátkút községek hozzácsatolásával került sor.

A XX. század első évtizedeiben emelt épületek a mai városképnek is meghatározói (Mayerház, Széchenyi-kastély, bíróság, polgári iskola, városháza). Sokan a szülőföld iránti alázattal teremtettek itt hetilapokat (Illés Samu, Bernáth Béla, Névy Zoltán ügyvédek), irodalmat (Kozma Andor), egyesületeket (Ádám János), színjátszást, zenei és sportéletet, óvodát (Csányi Ferenc), lakó és középületeket (Sztelek, Csomós építésszek), messze elismert egészségügyet (Dr. Szaplóczay Manó, Shusztek Jenő kórházigazgatók).

A rendszerváltás a település gazdasági életében jelentős változásokat hozott. A többségben levő leányvállalatok léte bizonytalanul vált, az üzemek többsége többszöri tulajdonosváltáson esett át, bár a város ipari profilja nem módosult jelentősen.

Marcali testvérvárosi kapcsolatokat alakított ki külföldi településekkel, a német Künzelsau, a romániai Maroshévíz és az olasz Morovalle, valamint a horvát Medulin városával. A

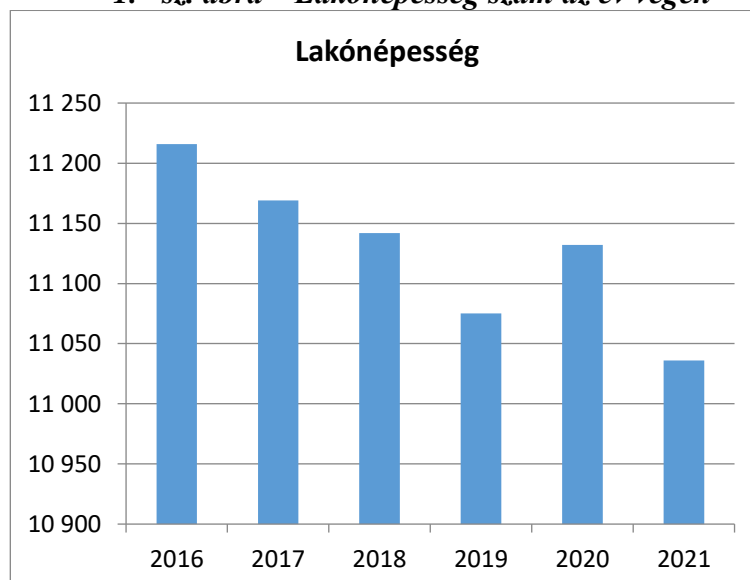
protokolláris jellegű indulást egyre közvetlenebb viszony váltotta fel, a hivatalos küldöttségek mellett mind erőteljesebbé vált a településeken élő polgárok kapcsolattartása is.

Marcali Somogy megye harmadik legnépesebb városa Kaposvár és Siófok után. A megye lakónépességének 3,6%-át teszi ki a város népessége. A 37 települést magába foglaló Marcali Kistérség lakossága közel 35 ezer fő. Marcali térségi központként kiterjedt intézményhálózattal rendelkezik, a városi és a kistérségi lakosokon kívül jelentős az oktatási, egészségügyi, közigazgatási szolgáltatásokat igénybe vevők száma is.

1. számú táblázat - Lakónépesség száma az év végén		
Év	Fő (TS 001)	Változás
2016	11 216	bázis év
2017	11 169	99,58%
2018	11 142	99,76%
2019	11 075	99,40%
2020	11 132	100,51%
2021	11 036	99,14%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

1. sz. ábra – Lakónépesség szám az év végén

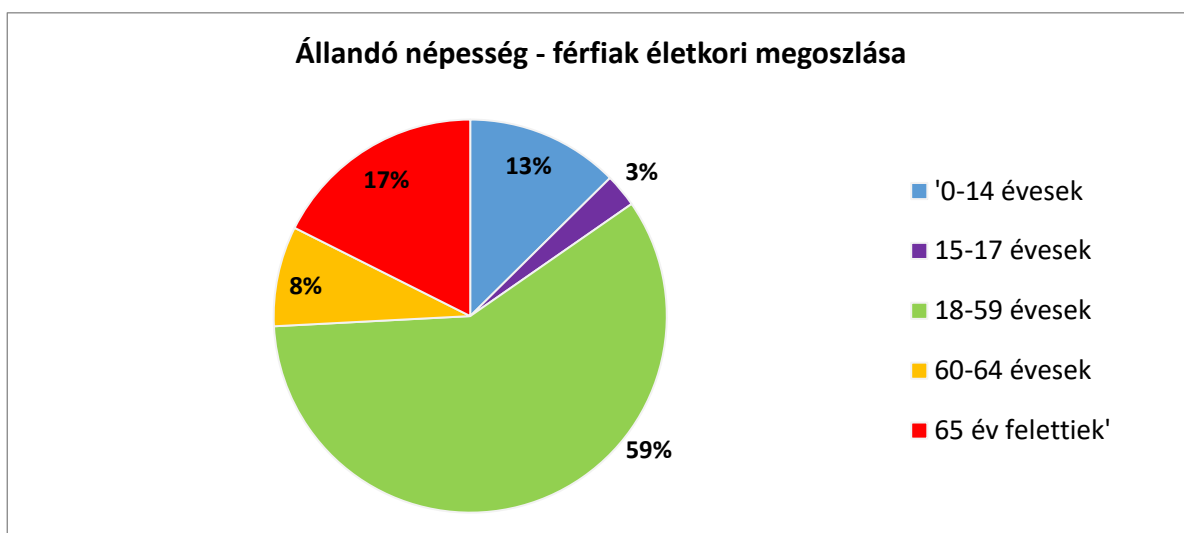

2. számú táblázat - Állandó népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2019)

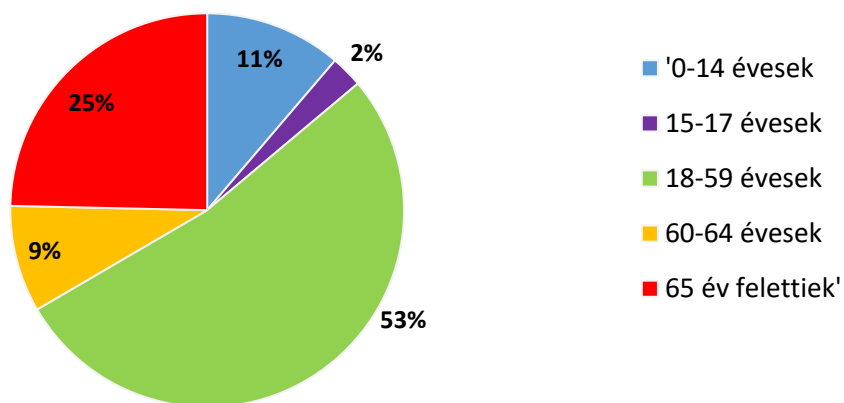
Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	5 328	6 052	11380	46,82%	53,18%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			267	2,35%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	671	681	1352	5,90%	5,98%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	146	159	305	1,28%	1,40%
18-59 éves (férfiak TS 018, aránya TS 019; nők TS 020, aránya TS 021)	3 135	3 190	6325	27,55%	28,03%
60-64 éves (férfiak TS 022, aránya TS 023; nők TS 024, aránya TS 025)	439	530	969	3,86%	4,66%
65 év feletti (férfiak TS 026, aránya TS 027; nők TS 028, aránya TS 029)	937	1 492	2429	8,23%	13,11%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Marcali lakónépessége a 2016-os évhez képest jelentősen csökkent. Emögött nagyobb részben az alacsony születésszám és magas halálozási szám, kisebb részben pedig az elvándorlás áll.

Állandó népesség - nők életkori megoszlása

A nemek szerinti összetétel megfelel a Magyarországra jellemző értékeknek. A városban élő férfiak száma 5328 fő, a nőké 6052 fő, tehát a nők arány az állandó népességben 6.36 %- kal magasabb.

Magyarországon a férfiak születéskor várható élettartama 72 év, a nőké 78. Marcali népességét vizsgálva különösen a 65 év feletti korcsoportokban tapasztalhatjuk a nők magasabb számát, de már 18 éves kortól megfigyelhető a nők egyre növekvő aránya a férfiakhoz képest. A 60 év feletti lakosság 25%- a nő, és csupán 17%- a férfi.

3. számú táblázat - Öregedési index			
Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2016	2 192	1 324	165,56%
2017	2 271	1 358	167,23%
2018	2 343	1 380	169,78%
2019	2 429	1 352	179,66%
2020	2 549	1 336	190,79%
2021	2 621	1 332	196,77%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

4. számú táblázat - Belföldi vándorlások	
Év	Állandó oda-, és elvándorlások különbségének 1000 állandó lakosra vetített száma (fő) (TS 031)
2016	-6,56
2017	0,18
2018	2,06
2019	-1,53
2020	5,22
2021	3,6

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

5. számú táblázat - Természetes szaporodás	
Év	Az élve születések és halálozások különbözetének 1000 lakosra vetített száma (fő) (TS 032)
2016	-4,70
2017	-5,36
2018	-6,19
2019	-6,93
2020	-5,94
2021	n.a.

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Mára országos jelenséggé vált a települések lakosságának előregedése. Ennek okát egyrészt a születések alacsony számában, másrészt a halálozási viszonyokban bekövetkezett változásokban, a születéskor várható élettartam növekedésében jelölhetjük meg. A számadatok jól mutatják, hogy a felnövekvő és a 0-14 éves korosztály száma Marcaliban ingadozó. Ezzel szemben a 65 év feletti lakosok létszáma emelkedik, így megállapítható, hogy a város lakossága fokozatosan öregszik. A városban 100 tizenöt év alatti gyermekre 153 idős jut. A gyermekkorú lakosság egyre szűkülő, az időskorú egyre szélesedő alapot képez, ami a szociális ellátórendszerre nagy terhet ró már jelenleg, és még nagyobb terhet ró majd a jövőben.

Marcali város esélyegyenlőséggel kapcsolatos értéke, hogy a helyi társadalom nagyrészt integrált. A hátrányos helyzetű csoportok többsége érdekeinek érvényesítése érdekében helyi szerveződések hozott létre. Ezek működését a helyi vezetés támogatja. Egyedül a városunkban élő romák integrációjáról nem beszélhetünk egyértelműen, jelenlegi helyzetükre inkább az asszimiláció jellemző.

A város vezetése küldetését elsődlegesen a helyi társadalom működésének megszervezésében, a helyi társadalom érdekeinek védelmében, a társadalmi- gazdasági életben való egyenlő esélyű részvétel támogatásában, a társadalom különböző csoportjainak integrációjában látja.

Ennek érdekében továbbra is működteti a helyi szükségletekre épülő intézményrendszert, segíti és támogatja a helyi társadalmi csoportok érdekeinek érvényesülését képviselő különböző civil kezdeményezéseket. Részt vesz a helyi társadalom jellemző indikátorainak, helyi szükségleteinek gyűjtésében, értékelésében, és azok kezelését szolgáló stratégiák kidolgozásában, a szükségessé források felkutatásában.

A város vezetése támogatja, és együttműködik a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok civil szerveződéseivel. Teret, és fórumot biztosít az esélyegyenlőséget szolgáló programok szervezéséhez.

Marcali Város Önkormányzatának célja, hogy e Program a hátrányos helyzetben lévő egyének és közösségek szükségleteihez jobban igazodjon, valamint az érintett egyének és közösségek bevonásával fejlessze s valósítsa meg a tervben megfogalmazott programokat.

Az érintett emberek és közösségek közvetlen részvétele nélkülözhetetlen ahhoz, hogy garantáljuk, hogy a Program válaszol szükségleteikre, és hozzájárulnak a számukra megfelelő lehetőségek megteremtéséhez.

Célok

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Marcali település Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkriminációmentességet,
- szegregációmentességet,
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

Cél a településen élő hátrányos helyzetű csoportok helyzetének feltérképezése és a feltárt problémák komplex kezelésre szolgáló (más települési programokkal összehangolt) intézkedési

terv megalkotása, a helyben érintett szereplők bevonásával, szükség szerint a települések közötti együttműködések kialakításával.

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.

További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését az HEP IT tartalmazza.

A HEP IT célja

Az intézkedési terv célja a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.

További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt, illetve annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

A HEP jelentősége

A HEP-ek nem csupán a felzárkózási stratégia településszintű megvalósításának alapegységei, hanem fontos szerepet töltenek be a kormányzati konzultációs rendszerben azzal, hogy megteremtik a lehetőséget a kormányzati célok társadalmiasítására, a fejlesztési elképzelésekhez történő csatlakozásra és fordított irányban az alulról felfelé történő információáramlásban is lehetőséget biztosítanak a településszintű előrehaladás nyomon követésére és fejlesztési igények megfogalmazására a felzárkózási, esélyteremtési feladatokhoz kapcsolódóan.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)

1. Jogszabályi háttér bemutatása

1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

Az Alaptörvény 4. módosításával bekerült az Alaptörvénybe a XV. cikk (4) pontjaként, hogy „Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.”

A helyi esélyegyenlőségi program az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján készült. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat az Ebktv. végrehajtási rendeletei,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendeletnek „A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete,
- a Belügyminisztérium honlapján megjelent „MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” tartalmazza.

Ezeket túl különös figyelmet fordítottunk a

- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötvt.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (továbbiakban: Nkntvt.)

előírásaira.

2. Stratégiai környezet bemutatása

A felzárkózás politika alapidokumentumaként Magyarország Kormánya 2011-ben fogadta el a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiát [1430/2011. (XII. 13.) Korm. hat.], majd 2014-ben annak frissítéseként a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II-t [1603/2014. (XI. 4.) Korm. hat.]. 2021-ben elkészült a **Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030** (MNTFS 2030), amely a következő 10 évre alapozza meg a felzárkózás-politika fő irányait. Ennek részei:

Új Roma Stratégia (2019-2030)

Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024)

„Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)

Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021)

Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024)

Országos Foglalkoztatási Program (2015-2025)

A HEP-ekben leképeződik a felzárkózási stratégia szemlélete, így azok a felzárkózás politika helyi szintű részeként és a végrehajtás eszközeiként működnek.

A helyi felzárkózás politika tervezési alapjaként épít a HEP-ekre a Pénzügyminisztérium összefogásában készült **Nemzeti Fejlesztés 2030, Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció** is.

Az Ebktvt. 31. § (2) bekezdése értelmében **a programalkotás során gondoskodni kell a HEP és a települési önkormányzat által készítendő egyéb fejlesztési tervek, koncepciók, továbbá a köznevelési esélyegyenlőségi terv, illetve a szakképzési esélyegyenlőségi terv és az integrált településfejlesztési stratégia antiszegregációs célkitűzéseinek összhangjáról.**

2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

(Költségvetési koncepció, Gazdasági program, Szociális Szolgáltatástervezési koncepció, Településfejlesztési stratégia, Településrendezési terv, Településszerkezeti terv, Településfejlesztési koncepció stb.)

Jelen HEP elkészítése során ezért egyik elsődleges célunk, volt, hogy a program illeszkedjen az önkormányzat helyi stratégiai terveihez, koncepcióihoz. A meglévő stratégiai dokumentumok (Gazdasági program, Szociális Szolgáltatástervezési Koncepció, Köznevelési-fejlesztési terv, Integrált Településfejlesztési Stratégia, Településrendezési terv, Településszerkezeti terv.) áttekintését követően, megállapítható, hogy azok tartalmazzák az esélyegyenlőség szempontjából releváns elemeket.

- **Gazdasági program, fejlesztési terv** - a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 116. §-a értelmében a képviselő-testület hosszú távú fejlesztési elképzeléseit gazdasági programban, fejlesztési tervben rögzíti, melynek elkészítéséért a helyi önkormányzat felelős, Marcali Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a gazdasági programját a 2/2020.(I.23.) számú határozattal hagyta jóvá.
- **Szociális Szolgáltatástervezési koncepció** - a szociális igazgatásról és a szociális ellátásról szóló 1993. évi III. törvény 92. §-a szerint a legalább kétezer lakosú települési önkormányzat a településen, fővárosban élő szociálisan rászorult személyek részére biztosítandó szolgáltatási feladatok meghatározása érdekében szolgáltatástervezési koncepciót készít. Ennek felülvizsgálata folyamatban van.

Településfejlesztési terv - az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény értelmében a települési önkormányzat a település tervszerű, fenntartható, valamint gazdaságos fejlesztése és üzemeltetése érdekében, a település egészére integrált, stratégiai és területi alapú, a környezeti, társadalmi és gazdasági adottságokra alapozott - a településrendezést elősegítő - településfejlesztési tervet készít.

Marcali Város Önkormányzatának Képviselő-testülete által 2005-ben elfogadott koncepció felülvizsgálata és aktualizálása 2015-ben megtörtént. Marcali Város Településfejlesztési Koncepciója a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Kormányrendelet alapján, annak 2. mellékletében meghatározott tartalom szerint került kidolgozásra. A 1997. évi LXXVIII. törvény 9/A. § (2) bekezdése alapján a településfejlesztési tervben az önkormányzat a területi adottságok és összefüggések figyelembevételével rövid, közép- és hosszú távra rendszerbe foglalja településfejlesztési szándékait, ennek keretében meghatározza a település jövőképét, a jövőkép megvalósítása érdekében meghatározza az integrált stratégiai fejlesztési célokat és a célok elérését szolgáló feladatokat, az egyes integrált stratégiai fejlesztési célokhoz és a feladatokhoz rögzíti a fejlesztési céladatokat és a fejlesztési akcióterületeket, egyben javaslatot tesz - a település térbeli, fizikai rendszerébe illesztve - az akcióterületek hasznosításának jellegére és módjára, a megőrzendő és a fejlesztési célokat szolgáló egyéb területek meghatározásával együtt, meghatározza az az előbbieken foglaltak térbeli, időbeli és gazdasági rendszerét.

Marcali Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a 173/2015. (IX.10.) számú határozatával hagyta jóvá.

Integrált Településfejlesztési Stratégia - Marcali Város Önkormányzatának Képviselő-testülete pályázat kötelező mellékleteként a 216/2009. (XI.26.) számú képviselő-testületi határozatával fogadta el a korábbi „Integrált Városfejlesztési Stratégia (2007-2015) című dokumentum” aktualizált tervét, azonban a 2009-es dokumentum felülvizsgálata és aktualizálása szükségessé vált. A DDOP 6.2.1-„Dél-Dunántúli Operatív Program - Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása” című projekt keretében került kidolgozásra Marcali Integrált Településfejlesztési Stratégiája a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Kormányrendelet alapján, annak 2. mellékletében meghatározott tartalom szerint. A dokumentum többek között tartalmazza a település szegregátumaira külön meghatározta a beavatkozások területét, segítve e városrészek állapotának regenerációját és az ott élők életminőségének javulását. Marcali Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a 174/2015. (IX.10.) számú határozatával hagyta jóvá.

A települési önkormányzat az építésügyi feladatát a helyi rendeletei megalkotásával és a kapcsolódó sajátos jogintézményekkel, továbbá a települési, a térségi vagy a megyei - a főépítési tevékenységről szóló kormányrendeletben foglaltak szerinti - önkormányzati főépítész közreműködésével látja el.

A településtervezéssel összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2021. évi XXXIX. törvény hatályba lépésével a kormányrendeleti szintű szabályozások módosítása is szükségessé vált. Ennek során a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI.8.) Korm. rendeletet (a továbbiakban: R.) helyébe 2021. július 16-án hatályba lépett a településtervek tartalmáról, elkészítésének és elfogadásának rendjéről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet. Az új jogszabály új fogalomhasználatot vezetett be. Két tervtípust különböztet meg fejlesztési tervet és rendezési tervet. Ezek gyűjtőfogalma a településterv.

A fejlesztési tervnek a korábbi településfejlesztési koncepció és az integrált településfejlesztési stratégia feleltethető meg. Míg a korábbi településszerkezeti tervek, helyi építési szabályzat és szabályozási terv rendezési tervnek tekintendő.

Marcali Város Önkormányzata még nem rendelkezik ezen új dokumentumokkal.

Marcali Város településfejlesztési koncepciója, az integrált településfejlesztési stratégiája és településrendezési eszközei a korábbi R. tartalmi követelményei alapján készültek, így az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 60. § (9) bekezdése alapján az új településfejlesztési tervet és településrendezési tervet legkésőbb 2027. július 1-ig kell hatályba kell léptetni, és a korábbi R. tartalmi követelményeinek megfelelő településfejlesztési koncepció, integrált településfejlesztési stratégia és településrendezési eszközök módosítására 2027. június 30-ig van lehetőség.

Marcali Város Helyi Építési Szabályzatát, valamint a belterületi és külterületi szabályozási tervét Marcali Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a 11/2013. (VI.28.) önkormányzati rendelettel hagyta jóvá, mely 2016. évtől 2021. évig több ízben módosításra került.

Marcali Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a 98/2013. (VI.27.) számú képviselő-testületi határozatával fogadta el a település teljes területére vonatkozó településszerkezeti tervet.

A településfejlesztési koncepciót Marcali Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a 84/2015. (IV.16.) számú képviselő-testületi határozatával fogadta el.

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

Az Mötv. 87. §-a értelmében a helyi önkormányzatok képviselő-testületei megállapodhatnak abban, hogy egy vagy több önkormányzati feladat- és hatáskör, valamint a polgármester és a jegyző államigazgatási feladat és hatáskörének hatékonyabb, célszerűbb ellátására jogi személyiséggel rendelkező társulást hoznak létre.

A *Marcali Többcélú Kistérségi Társulás* a 2004. évben alakult meg. A Társulásban résztvevő önkormányzatok képviselő-testületei a közös céloknak megfelelő hatékony és eredményes tevékenység érdekében a megállapodásban rögzített eljárásban és módon szervezik és oldják meg, hangolják össze a települési önkormányzatok alábbi feladatait, (hatásköreit):

- a) óvodai ellátás;
- b) szociális, gyermekjóléti szolgáltatások és ellátások keretében: családsegítés, szociális étkeztetés, házi segítségnyújtás, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, támogató szolgálat, pszichiátriai betegek közösségi ellátása, szenvedélybetegek közösségi ellátása, idősek nappali ellátása, idősek bentlakásos ellátása, idősek átmeneti gondozóháza, bölcsőde
- c) helyi környezet- és természetvédelem;
- d) helyi közfoglalkoztatás;
- e) gazdaságszervezéssel és turizmussal kapcsolatos feladatok;
- f) hulladékszállítási közszolgáltatás;

a területfejlesztésről szóló 1996. évi XXI. törvény 10.§-a szerint

- g) területfejlesztés;

kereskedelmi tevékenységek végzésének feltételeiről szóló 210/2009.(IX.29.) Korm. rendelet szerint

- h) működési engedély, telephely engedély kiadása.

2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

A helyzetelemzés alapját szolgáló statisztikai adatokat az Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer (továbbiakban: TeIR) adatbázisaiból kértük le, illetve a KSH, valamint, a járási hivatal, és az önkormányzat saját statisztikai adatait használtuk fel. Bizonyos esetekben a helyi, térségi, országos kutatások adataira, illetve a partnerek által nyújtott adatszolgáltatásra támaszkodtunk. Az adatgyűjtésben segítségünkre voltak a város intézményei, civil szervezetei.

A következő fejezetekben ezekre az adatokra támaszkodva végeztük el a részletes elemzést az egyes célcsoportok tekintetében.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

Napjainkban egyre gyakrabban használt fogalom a mélyszegénység, a hétköznapi élet jelensége. Azt jelenti, amikor valaki, vagy valakik tartósan a létminimum szintje alatt élnek és

szinte esélyük sincs arra, hogy ebből önerőből kilépjenek. A szegénység kialakulásának okai többek közt a munkahelyek megszűnésére, a munkanélküliségre, az oktatás és képzés hiányosságaira, a nehezen kezelhető családi válsághelyzetekre, a megfelelő ellátásokhoz, szolgáltatásokhoz történő hozzáférés hiányosságaira vezethetők vissza. A mélyszegénység hatása az alapvető létfeltételekben, a lakhatási, táplálkozási körülményekben, az érintettek egészségi állapotában is jelentkezik. A szegénység szempontjából meghatározó társadalmi jellemző a családok gyermekszáma, illetve a gyermekszegénység, valamint a falusi lakókörnyezet (a szegények több mint fele községekben él.) Ez az állapot az érintetteket nagyon gyorsan megbélyegzi és a társadalomból való kirekesztettségüket okozza. A társadalmi leszakadás meghatározó részben tehát a szegénységgel összefüggő körülményekből fakad. Ma Magyarországon minden harmadik ember (kb. 3 millióan) a szegénységi küszöb alatt él, közülük 1,2 millióan mélyszegénységben. A szegénységi kockázatok különösen sújtják a gyermekeket és a hátrányos helyzetű térségekben élőket. A romák nagy többsége ehhez az utóbbi csoportozhoz tartozik.

A gyakorlatban a mélyszegénység fogalmát azonosítják a romákkal. Ez nem más, mint az etnikai és szociális dimenzió összemosása, és ezzel a társadalmi kirekesztettségéből fakadó összes probléma „cigánykérdésként” való felfogása. Fontos azonban tudni, hogy a cigányság és a mélyszegénység két olyan halmaz, melynek van ugyan közös metszete, ám a kettő nem fedi teljesen egymást. Nem igaz, hogy minden mélyszegénységben élő ember roma. Az viszont kijelenthető, hogy a cigányok élete a mélyszegénységtől függetlenül is sokkal inkább terhelt az őket érintő diszkrimináció érvényesülése miatt.

Marcaliban a *cigány kisebbség* érdekeit 1995. január elseje óta a kisebbségi, majd Roma Nemzetiségi Önkormányzat képviselte. A 2001-es népszámlálás adatai szerint a lakónépesség 2,7%-a, míg a 2011-es népszámlálási adatok szerint a város állandó lakónépességének (11.840 fő) 3,37%-a vallotta magát roma származásúnak. Számuk azonban valószínűleg magasabbra tehető, mivel a származásukat felvállalók száma vélhetően alacsony. A roma kisebbség érdekeit képviselő nemzetiségi önkormányzat, mivel nem vetette magát nyilvántartásba egyetlen jelölt sem, a 2019. évi választást követően, 2019. október 13. napjával megszűnt.

3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

Települési szinten a jövedelmi viszonyokra mutat rá a személyi jövedelemadót fizetők aránya és az egy adófizetőre jutó adóalap összege.

Tábla:3.1

3.1. számú táblázat - Jövedelmi helyzet		
Év	Az SZJA adófizetők száma	Az SZJA adófizetők közül a 0-1 millió forintos jövedelemsávba tartozók

	az állandó népesség %-ában (TS 059)	az SZJA adófizetők %-ában (TS 060)
2016	52,08	31,31
2017	51,16	28,54
2018	50,94	26,42
2019	50,77	24,89
2020	48,75	25,00
2021	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Az adófizetők aránya az állandó népességen belül 2016-ban 52,08%-ot tett ki, 2020-ban 48,75%-ot. Az adófizetők száma folyamatosan csökken. Ezt befolyásolták a központi jogszabály változások is, amelyek értelmében a 25 év alattiak például SZJA- mentesek.

3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

A HEP 1. számú mellékletében elhelyezett táblázatokba gyűjtött adatok, valamint a települési önkormányzatnak a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.) és a Mötv-ben foglalt feladatai alapján településünkre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánjuk elemezni az elmúlt évek változásainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban. Az elemzést összevetjük térségi és országos adatokkal is.

A fejezetre vonatkozó jogi szabályozás szerint a helyi önkormányzat az Flt. 8. §-a értelmében külön törvényben meghatározott foglalkoztatási feladatainak ellátása során

- a) közfoglalkoztatást szervez,
- b) figyelemmel kíséri a helyi foglalkoztatási viszonyok alakulását,
- c) döntéseinek előkészítése, valamint végrehajtása során figyelembe veszi azok foglalkoztatáspolitikai következményeit,
- d) az állami foglalkoztatási szerv működési feltételeihez és fejlesztéséhez támogatást nyújt.

A helyi önkormányzat a Mötv. 15. §-a szerint feladat- és hatásköreinek ellátása során – törvényben meghatározott módon és mértékben – biztosítja a közfoglalkoztatási jogviszonyban lévő személy feladatellátásba történő bevonását.

a) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek helyzete;

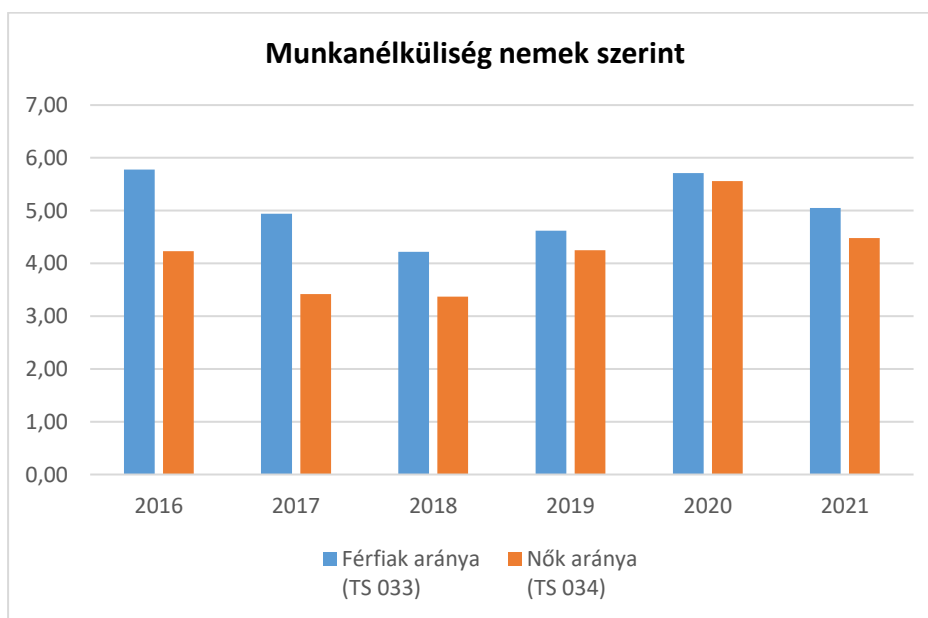
A munkaerőpiaci státusz nagymértékben befolyásolja a szegénnyé válás esélyeit. A munkaerőpiacról kikerült, vagy oda nehezen bekerülő emberek egzisztenciája jelentősen romlik, nem beszélve, ha valamilyen szerzett hátránnyal rendelkeznek, amely miatt akár hosszabb ideig is lehetnek tartósan álláskeresőek. Az álláskereső emberek sokszor elszigetelődnek, a sorozatos kudarcok miatt bezárkóznak, és esetükben mentális, lelki problémák is megjelenhetnek. A társadalomnak nagy figyelmet kell arra fordítani, hogy a lecsúszást megakadályozzák az egyéneknél; képzések, rendezvények, fórumok, állásbörzék segítségével. A munkahelyét elvesztett emberek gazdasági és társadalmi reintegrációja egy nagyon fontos feladat, amellyel esélyt adunk az egyén egzisztenciájának helyreállítására.

Marcali város fekvése, földrajzi helyzete miatt a munkaerő-piaci helyzetet befolyásolja: a Balaton parti szezonális, a belső Somogyra jellemző kistérségi szerkezet, Zala-megye közelsége és a nagyobb székhelyközségek meghatározó szerepe.

Tábla: 3.2.1.; 3.2.2.; 3.2.3.

3.2. 1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint			
Év	Nyilvántartott álláskeresők aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
2016	5,78	4,23	5,01%
2017	4,94	3,42	4,18%
2018	4,22	3,37	3,80%
2019	4,62	4,25	4,44%
2020	5,71	5,56	5,64%
2021	5,05	4,48	4,77%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A regisztrált álláskeresők száma és aránya a gazdaságilag aktív népességben belül az elmúlt 6 évben folyamatosan csökkent, 2021-re a 15-64 éveseknek 4,77%-a volt munkanélküli, ez összesen 351 főt jelentett. A gazdaságilag aktív férfi lakosság körében valamivel magasabb a munkanélküliség, mint a nők esetében (férfiak: 5,05%, nők: 4,48%).

Az országos átlaghoz képest Marcaliban enyhén magasabb a munkanélküliség. 2017-ben az ország gazdaságilag aktív 15-64 éves népességének 4,2%-a volt munkanélküli, a férfiak 3,8%-a és a nők 4,6%-a.

3.2.2. számú táblázat - Nyilvántartott álláskeresők száma korcsoportok szerint							
Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Év	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	Fő összesen	399	328	293	337	423	351
20 éves, vagy az alatti (TS 037)	Fő	34,00	22,00	22,00	22,00	22,00	21,00
	%	8,52%	6,71%	7,51%	6,53%	5,20%	5,98%
21-25 év (TS 038)	Fő	59,00	42,00	34,00	42,00	49,00	31,00
	%	14,79%	12,80%	11,60%	12,46%	11,58%	8,83%
26-30 év (TS 039)	Fő	34,00	31,00	28,00	34,00	36,00	33,00
	%	8,52%	9,45%	9,56%	10,09%	8,51%	9,40%
31-35 év (TS 040)	Fő	31,00	19,00	20,00	32,00	43,00	33,00
	%	7,77%	5,79%	6,83%	9,50%	10,17%	9,40%
36-40 év (TS 041)	Fő	43,00	26,00	22,00	30,00	38,00	33,00
	%	10,78%	7,93%	7,51%	8,90%	8,98%	9,40%
41-45 év (TS 042)	Fő	50,00	47,00	25,00	43,00	41,00	30,00
	%	12,53%	14,33%	8,53%	12,76%	9,69%	8,55%
46-50 év (TS 043)	Fő	40,00	34,00	29,00	27,00	44,00	32,00
	%	10,03%	10,37%	9,90%	8,01%	10,40%	9,12%
51-55 év (TS 044)	Fő	35,00	29,00	28,00	29,00	32,00	30,00
	%	8,77%	8,84%	9,56%	8,61%	7,57%	8,55%
56-60 év (TS 045)	Fő	43,00	44,00	33,00	26,00	52,00	35,00
	%	10,78%	13,41%	11,26%	7,72%	12,29%	9,97%
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	30,00	34,00	52,00	52,00	66,00	73,00
	%	7,52%	10,37%	17,75%	15,43%	15,60%	20,80%

b) alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága;

A munkaerő-piaci helyzet egyik legfontosabb meghatározója az iskolázottság. A képzett, iskolázott munkaerő helyzetét tekintve romló tendencia mutatható ki. Az álláskeresők közel 4,84%-a nem rendelkezik semmilyen iskolai végzettséggel, míg 24.79 %-a csupán az általános iskola nyolcadik osztályát fejezte be. Azaz a regisztrált munkanélkülieknek 29.63%-a alacsonyan képzett.

A 8 általánosnál magasabb iskolai végzettséggel rendelkező regisztrált munkanélküliek aránya az álláskeresőkön belül 2016 óta 11,72-kal emelkedett, a 2019-es évben számuk 213,

2021-ben pedig 247 főt tett ki. A 8 általánosnál magasabb iskolai végzettségű álláskeresőkön belül a legnagyobb arányt a szakmunkás, szakközépiskolai, technikumi és gimnáziumi végzettségűek adják (több mint 80%-át), az egyetemi, főiskolai végzettségű regisztrált munkanélküliek aránya 10-13%-os.

A fenti adatokból is kitűnik, hogy az alacsony iskolai végzettségűek felnőttoktatásban vagy szakképzésben való részvételének ösztönzése és támogatása kiemelt szerepet kell, hogy kapjon a jövőben is. Továbbá a középfokú végzettséggel rendelkezők körében a munkaerő-piaci kereslethez igazodó képzések szervezése szintén elengedhetetlen.

3.2.4. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma iskolai végzettség szerint							
Év	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma összesen (TS 052)	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség (TS 036)		Általános iskolai végzettség (TS 035)		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség	
		Fő	%	Fő	%	Fő	%
2016	399	32	8,02%	133	33,33%	234	58,65%
2017	328	33	10,06%	104	31,71%	191	58,23%
2018	293	21	7,17%	94	32,08%	178	60,75%
2019	337	22	6,53%	102	30,27%	213	63,20%
2020	423	18	4,26%	108	25,53%	297	70,21%
2021	351	17	4,84%	87	24,79%	247	70,37%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

c) közfoglalkoztatás, közfoglalkoztatásból az elsődleges munkaerőpiacra történő átlépés lehetőségei;

Sok ember számára a közfoglalkoztatás a megélhetés egyedüli formája, amiből sokan nem tudnak és nem is akarnak kikerülni. A különböző közfoglalkoztatási programok egyik célja, hogy képzések segítségével esélyt teremtsen arra, hogy a program keretében megszerzett tudás segítségével az elsődleges munkaerő-piacon tudjanak elhelyezkedni a közfoglalkoztatásban résztvevők. A közfoglalkoztatás a munkanélküliség alternatívája, az állástalanok munkaerő-piaci reintegrációját átmenetileg biztosító kényszermegoldás. Sok esetben azonban a közfoglalkoztatás, mint támogatott munkavégzés nem, vagy csak kis mértékben járul hozzá, hogy az emberek tartósan elhelyezkedjenek az elsődleges munkaerő-piacon. Viszont a különböző Startmunka mintaprogramok (mezőgazdasági, helyi sajátosságokra épülő program) értékteremtő tevékenységükkel nagymértékben hozzájárulnak a települések helyzetének javításához, esélyt adva a hátrányos helyzetű álláskeresők foglalkoztatásához.

A közfoglalkoztatás a „legnépesebb” munkaerő-piaci eszköz országszerte. Az álláskeresőket még mindig jelentős hányadának biztosít átmeneti jellegű foglalkoztatást.

A becslések szerint a térségben magas a roma populáció aránya, és esetükben nagyobb az alacsony iskolázottság, ezért ezen etnikumhoz tartozók magas részarányt képviselnek a közfoglalkoztatásban.

3.2.5. számú táblázat - Foglalkoztatáspolitikai		
Év	Aktív foglalkoztatás-politikai eszközökkel támogatottak száma (TS 050)	Közfoglalkoztatottak száma (TS 055)
	FŐ	(éves átlag - fő)
2016	183	139
2017	189	124
2018	130	71
2019	132	60
2020	224	48
2021	87	46

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

d) a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői; közlekedés, potenciális munkalehetőségek, tervezett beruházások, lehetséges vállalkozási területek, helyben/térségben működő foglalkoztatási programok;

A foglalkoztatáshoz való hozzáférés szempontjából a városban élőknek nincsenek mobilitási problémái. A település közlekedési hálózata jól igazodik a foglalkoztatási igényekhez, annak állapota az, ami javításra szorul. A lakosságot, a kisvárosra jellemző sajátos közlekedési formák (kerékpár és kismotor) tekintetében a városvezetés gyalogos és kerékpárutak kialakításával, karbantartásával támogatja. A fogyatékkal élő személyek mobilitását támogató szolgálat, szállító szolgálatának működtetésével segíti.

A foglalkoztatással kapcsolatos információkról az érintettek a Somogy Megyei Kormányhivatal Marcali Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztály (továbbiakban: Munkaügyi Központ), valamint a Marcali Szociális és Egészségügyi Szolgáltató Központ (továbbiakban: SZESZK) által működtetett család- és gyermekjóléti szolgálaton keresztül szerezhetnek tudomást.

A fentiekén túl önkormányzatunk saját intézményein (pl. GAMESZ) keresztül lehetőséget kínál a mélyszegénységben élők és romák foglalkoztatására. Az önkormányzat mellett a Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya számos eszközzel – átképzések, vállalkozóvá válás támogatása, bértámogatás, közhasznú foglalkoztatás támogatása – igyekszik az álláskeresőket visszavezetni a munka világába.

A TOP-5.1.2-16-SO1-2016-00004 azonosítószámú Marcali Helyi Foglalkoztatási Paktum a 2018- 2021. években közvetlenül 199 fő munkába állásához járult hozzá a foglalkoztatás költségeinek 3-8 hónap időtartamra történő átvállalásával. A 199 főből közel 100 fő a támogatás lejártát követő 6 hónappal is rendelkezett munkaviszonnyal. A Paktum egyeztető fórumain részt vevő vállalkozások, civil szervezetek két fontos célja- a munkanélküliek képzése, illetve munkatapasztalat-szerzési lehetőségeinek bővítése- a Kormányhivatal által kezelt költségvetési támogatásból nem valósulhatott meg, így a projekt keretében mindössze 1 fő képzése történt meg.

A Foglalkoztatási Paktum egyeztetési lehetőségeit kihasználva Marcali Város Önkormányzata az együttműködő vállalkozások, intézmények, önkormányzatok véleményének, igényeinek figyelembevételével számos helyi fejlesztés kidolgozását kezdte meg. A projekt ötletekből már megvalósult a Posta köz 2. szám alatt található épület, továbbá a Bölcsőde felújítása, elkészült a marcali vállalkozásokat tartalmazó elektronikus adatbázis, megjelent a helyi termelőket, vállalkozókat bemutató kiadvány, folyamatban van a Keleti Iparterület fejlesztése.

- e) *fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük;*

Országos jelenség a fiatal pályakezdők munkanélkülisége, ennek mérséklésére Marcaliban is indultak a fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra történő átmenetet megkönnyítő programok.

3.2.6. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma		
Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma (TS 053)
	Fő	Fő
2016	399	53
2017	328	39
2018	293	33
2019	337	36
2020	423	34
2021	351	26

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Mint az adatokból is jól látható, a nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma az elmúlt 6 évben folyamatosan csökkent. Míg 2017. évben 53 fő tartottak nyilván, addig 2021.évben ez a szám 26 fő. Ez 51%-os csökkenés, ami azonban nem feltétlenül a hazai munkaerőpiaci helyzet javulását jelenti, mert a fiatalok egy része külföldön keres munkát, így nincs nyilvántartva.

- f) *munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése, szakképzéshez, felnőtteképzéshez és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok;*

A TOP-5.1.2-16-SO1-2016-00004 azonosítószámú Marcali Helyi Foglalkoztatási Paktum a 2018- 2021. években közvetlenül 199 fő munkába állásához járult hozzá a foglalkoztatás költségeinek 3-8 hónap időtartamra történő átvállalásával. A 199 főből közel 100 fő a támogatás lejártát követő 6 hónappal is rendelkezett munkaviszonnyal. A Paktum egyeztető fórumain részt vevő vállalkozások, civil szervezetek két fontos célja- a munkanélküliek képzése, illetve munkatapasztalat-szerzési lehetőségeinek bővítése- a Kormányhivatal által kezelt költségvetési támogatásból nem valósulhatott meg, így a projekt keretében mindössze 1 fő képzése történt meg.

A Foglalkoztatási Paktum egyeztetési lehetőségeit kihasználva Marcali Város Önkormányzata az együttműködő vállalkozások, intézmények, önkormányzatok véleményének, igényeinek figyelembevételével számos helyi fejlesztés kidolgozását kezdte meg. A projekt ötletekből már megvalósult a Posta köz 2. szám alatt található épület, továbbá a Bölcsőde felújítása, elkészült a marcali vállalkozásokat tartalmazó elektronikus adatbázis, megjelent a helyi termelőket, vállalkozókat bemutató kiadvány, folyamatban van a Keleti Iparterület fejlesztése.

g) *mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása;*

Marcali Város Önkormányzata a romákat a GAMESZ Szervezetnél foglalkoztatja. A GAMESZ a városüzemeltetéssel, a város tisztántartásával összefüggő feladatai ellátásához kapcsolódóan (nyílt és zárt csapadékvíz-elvezetők, utak, hidak, járdák és műtárgyaik, a kezelésében lévő sportlétesítmények, épületek, pályák gondozása, ellátja a parkok növényzetének és műtárgyainak karbantartását, gondozását, valamint a város közterületeinek tisztántartását), a közfoglalkoztatás keretében többnyire a mélyszegénységben élő, illetve roma munkavállalókat alkalmaz. A közalkalmazotti arányhoz képest számuk számottevően nagyobb, bár foglalkoztatásuk mindig határozott idejű, az adott közfoglalkoztatási programhoz igazodóan.

h) *hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén;*

Az esélyegyenlőséggel érintett társadalmi csoportok hátrányos megkülönböztetésére vonatkozó hivatalos adattal nem rendelkezünk.

Ismereteink birtokában az alábbi foglalkoztatási diszkrimináció kezelésére szükséges stratégia kialakítása:

A helyi foglalkoztatók, intézmények akadálymentesítésének hiánya valószínűsíti a fogyatékossgal élő embertársaink hátrányos megkülönböztetését. A gyermekek napközbeni felügyeletének jelenlegi lehetősége kismértékben korlátozza a nők foglalkoztatásának javulását (a bölcsődei férőhelyek száma). A romák helyzetét az alacsony iskolai végzettség, a munkavállaláshoz szükséges kompetenciák hiánya, szocializációs hátrányuk, a rossz általános egészségi állapotuk és a magasabb gyermekszám mellett a társadalmi előítéletek tovább rontják.

i) *digitális ismeretek megszerzésének és hozzáféréseinek lehetőségei.*

Az általános iskolától kezdődően a gyermekek és fiatalok informatikát is tanulnak, az idősek és középkorúak számára lehetőség volt az időskorúak pályázati forrásból kaptak lehetőségek ismeretek szerzésére, illetve bővítésére. Napjainkban azonban a minket körülvevő világban, gondoljunk csak a telefonokra, televízióra, már a társadalom jelentős része rendelkezik digitális alapműveltséggel.

3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (Szt.) számos ellátási formák szabályoz, illetve felhatalmazást ad a települési önkormányzatok számára, hogy teherbíróképességük függvényében újabb ellátásokat állapítsanak meg.

A pénzbeli ellátások egy része a járási hivatalok hatáskörében vannak, ezek: az időskorúak járadéka, foglalkoztatást helyettesítő támogatás, egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás, ápolási díj (alanyi, kiemelt, emeltösszegű).

A települési önkormányzat pedig rendeletében meghatározott feltételek szerinti települési támogatás, a lakhatáshoz kapcsolódó rendszeres kiadások viseléséhez, a 18. életévét betöltött, tartósan beteg hozzátartozó az ápolását, gondozását végző személy részére, a gyógyszerkiadások viseléséhez.

Marcali Város Önkormányzatának képviselő-testülete a szociális ellátások és szociális szolgáltatások helyi szabályairól szóló 9/2015. (II.26.) önkormányzati rendelete alapján havi rendszerességgel folyósított, vissza nem térítendő támogatásként (rendszeres települési támogatás):

- a) a lakhatáshoz kapcsolódó rendszeres kiadások viseléséhez települési lakhatási támogatást,
- b) a 18 életévét betöltött tartósan beteg hozzátartozójának az ápolását, gondozását végző személy részére méltányossági ápolási díjat,
- c) a gyógyszerkiadások viseléséhez nyújtott gyógyszertámogatást.

Lakásfenntartási támogatásba részesülők:

	Támogatásban részesülők száma
2016.	241
2017.	230
2018.	185
2019.	163
2020.	142
2021.	114

Forrás: önkormányzati adatok

A települési lakhatási támogatást elsősorban természetbeni formában kell nyújtani, és a lakásfenntartással összefüggő azon rendszeres kiadásokhoz kell nyújtani, amelyek megfizetésének elmaradása a kérelmező lakhatását a legnagyobb mértékben veszélyezteti.

A képviselő- testület a települési lakhatási támogatást a villanyáram-, a víz- és a gázfogyasztás, a csatornahasználat és a szemétszállítás díjához, a lakbérhez vagy az albérleti díjhoz, a közös költséghez, illetve a tüzelőanyag költségeihez nyújtja. A támogatás összegét a jogosultak közüzemi számláján írják jóvá, nekik ekkora összeggel kevesebbet számláznak, illetve, amennyiben a jogosultnak előre fizetős mérője van, akkor annak feltöltésére szolgál a támogatás

A számokból is jól kivehető, hogy a lakásfenntartási támogatásra jogosult háztartások száma folyamatosan csökken. Még 2016-évben 241 háztartás volt jogosult a támogatásra, addig 2021-ben ez már csak 114 családot érintett, ami 53%-os visszaesést jelent. Ennek több oka van, sajnos kevésbé az, hogy a háztartások lakásfenntartással kapcsolatos költségei csökkennek vagy hogy a családok jövedelmi helyzete jelentősen javulna.

Gyógyszerköltségek viseléséhez nyújtott támogatásban részesülők:

	Támogatásban részesülők száma
2016.	65
2017.	48
2018.	36
2019.	34
2020.	34
2021.	22

Forrás: önkormányzati adatok

A gyógyszerkiadások viseléséhez nyújtott települési támogatás a szociálisan rászorult személy részére az egészségi állapota megőrzéséhez és helyreállításához kapcsolódó kiadásainak csökkentése érdekében biztosított, havi rendszeres, vissza nem térítendő hozzájárulás. Nem jogosult a támogatásra az a személy, aki a Szociális törvényben meghatározott jogcímen közgyógyellátásra jogosult.

A gyógyszerkiadások viseléséhez nyújtott települési támogatásra az a személy volt jogosult 2021. évben, akinek a kérelem benyújtását megelőző hónapban:

- a) az egy főre számított havi családi jövedelemhatára az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 250%-ánál, egyedül élő esetén 270%-ánál nem magasabb és nem rendelkezik hasznosítható vagyonnal, továbbá
- b) a társadalombiztosítási támogatásba befogadott gyógyszerköltsége havonta a 6.000.- Ft-ot eléri.

A jogosultsági feltételeket a 2022. évben több alkalommal is a rászorulóknak számára kedvezően változtatta az önkormányzat, de a támogatásra jogosultak száma még így is évről-évre folyamatosan változik.

Méltányossági ápolási díjban részesülők

	Támogatásban részesülők száma
2016.	18
2017.	23
2018.	19
2019.	22
2020.	16
2021.	17

Forrás: önkormányzati adatok

A 18. életévét betöltött tartósan beteg hozzátartozójának az ápolását, gondozását végző nagykorú személy részére havi rendszerességgel folyósított *méltányossági ápolási díj* nyújtható.

A méltányossági ápolási díjra az a személy jogosult, akinek esetében az egy főre számított havi családi jövedelemhatár az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 200%-át, egyedülálló esetén 250%-át nem haladja meg és az Szt. 41-43. §- aiban foglaltaknak is megfelel.

A méltányossági ápolási díjra való jogosultság egy évre állapítható meg. A méltányossági ápolásra jogosultak száma is változó.

Természetbeni szociális ellátások jelentős része a járási hivatal hatáskörében van, így az alanyi közgyógyellátás, illetve normatív közgyógyellátás, az egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság megállapítása. A települési önkormányzat természetbeni szociális ellátások közül a köztemetés köteles elrendelni a feltételek fennállása esetén.

3.3. 1. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresők ellátásai I.				
Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)		Álláskeresési ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 047)	
	Fő	15-64 év közötti népesség %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2016	399	5,18%	105	26,32%
2017	328	4,35%	79	24,09%
2018	293	3,95%	102	34,81%
2019	337	4,62%	112	33,23%
2020	423	5,84%	125	29,55%
2021	351	4,96%	127	36,18%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A munkájukat elvesztők a fent már említett foglalkoztatást helyettesítő támogatást megelőzően, ami szociális ellátás, álláskeresési ellátást igényelhetnek a járási hivatalok munkaügyi osztályain. Álláskeresési ellátásban azonban a lakosság kis százaléka részesült, ennek okai elsősorban az ellátás jogosultsági feltételeiben keresendők. 2016-ban mindössze 105 fő részesült, 2021-ben ez a szám már 127 fő, ezzel közel egy százalékát adták a város aktív korú lakosságának. Ahogy a város aktív korú lakosságának a száma csökken, úgy arányában a 2018. évtől az álláskeresési segélyben részesülők száma emelkedik. Az elemzés során azonban figyelemmel kell lenni arra is, hogy az azonos nevű ellátás jogosultsági feltételei is változtak az évek során.

3.3.2. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresők ellátásai II.						
Év	Szociális támogatásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 048)		Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek átlagos havi száma (TS 054)		Ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 049)	
	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2016	115	28,82%	n.a.	-	220	55,14%
2017	101	30,79%	108	32,95%	180	54,88%
2018	79	26,96%	103	35,16%	181	61,77%
2019	74	21,96%	90	26,60%	186	55,19%
2020	126	29,79%	109	25,82%	251	59,34%

2021	106	30,20%	228	-	233	66,38%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

3.3.3. számú táblázat - Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás	
Év	Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesítettek havi átlagos száma (TS 056)
	fő
2016	n.a.
2017	20
2018	21
2019	23
2020	24
2021	30

Forrás: TeIR, KSH

A foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülők (aktív korúak ellátása) száma a 2017. évben jogosult 108 főről a 2021. évre 228 főre emelkedett. A növekedés mögött a közfoglalkoztatásban részt vevők számának - keretszám visszaszorítása miatti – csökkenése, a pályakezdő munkanélküliek számának növekedése, valamint az aktív korúak ellátásának jogosultsági feltételeiben történt változás áll. De meghúzódik a háttérben a koronavírus miatt kialakult válság okán megszűnt munkahelyeken foglalkoztatottak ezen ellátásba kerülése is.

A jelentősen megnövekedett (108 főről, 228 főre) foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülő valamennyi személynek nem tud az önkormányzat munkát (közfoglalkoztatás, közcélú) felajánlani. A helyzetet árnyalja azonban az, hogy lehetőség van más foglalkoztatónál (vízügyi, útügyi ágazat) is közfoglalkoztatásra.

Árnyalja a képet az is, hogy a jogszabályi változások következtében a jogosultság 1 évet meghaladóan csak akkor hosszabbítható meg, ha a jogosultság felülvizsgálatát megelőző évben legalább 30 nap munkaviszonyt tud igazolni közfoglalkoztatásban vagy más foglalkoztatási jogviszony alapján a jogosult. Alapvető probléma az ennek kapcsán, hogy még mindig számottevő a nem igazolható munkavégzések aránya, így sokan emiatt esnek el az ellátástól.

3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

E fejezetben a lakhatáshoz kapcsolódó területet elemezzük, kiemelve a bérlakás-állományt, a szociális lakhatást, az egyéb lakáscélra nem használt lakáscélú ingatlanokat, feltárva a településen fellelhető elégtelen lakhatási körülményeket, veszélyeztetett lakhatási helyzeteket és hajléktalanságot, illetve a lakhatást segítő támogatásokat. E mellett részletezzük a lakhatásra vonatkozó egyéb jellemzőket, elsősorban a szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

3.4.1. számú táblázat - Lakásállomány

Év	Lakásállomány (db) (TS 073)	Épített lakások száma (TSv 077)	Épített lakások száma 1000 lakásra (TS 078)	1-2 szobás lakások aránya (TS 076)	A közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 074)	A közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 075)
	db	db	db	%	%	%
2016	5173	7	1,35	42,14	85,87	97,68
2017	5179	6	1,16	42,09	86,89	98,01
2018	5189	10	1,93	42,03	87,32	98,03
2019	5211	27	5,18	42,16	87,33	97,85
2020	5236	25	4,77	42,23	87,24	98,07
2021	5240	4	0,76	42,19	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

a) bérlakás-állomány

3.4.2. számú táblázat - Bérlakás és szociális lakás állomány **opcionális (önkormányzati adatok)**

Év	Lakásállomány (db) (TS 073)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Bérlakás állomány (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Szociális lakásállomány (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok (db)
	db	db	db	db	db	db	db
2016	5 173	n.a.	177	23	168	23	0
2017	5 179	n.a.	177	23	167	23	0
2018	5 189	n.a.	177	23	167	23	0
2019	5 211	n.a.	175	23	167	23	0
2020	5 236	n.a.	179	15	165	15	0
2021	5 240	n.a.	178	15	164	15	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

Marcali Városi Önkormányzata bérlakás állományában jelentős mennyiségi változás a 2005. év óta nem történt. Azóta a bérlakás állomány növelésére lehetőségünk nem volt. A bérlakást megvásárló bérlők száma, a vásárlási szándék is éves szinten legfeljebb 1 lakásra korlátozódik, így a bérlakás állomány évek óta lényegében változatlan számú. Egy ingatlant bontottunk el a 2015. évben.

A bérlakás állomány tekintetében a meglévő lakások felújítása, karbantartása jelenti a fő feladatot. A 2020-2021. évben a Marcali, Dózsa Gy. utcai szegregátum területén lévő szociális bérlakások lettek teljesen felújítva, javítva ezzel az ott élők életkörülményeit. Az összes lakás komfortossá vált, kívül- és belül is teljesen megújult.

Van olyan épület a városban, ahol csak önkormányzati tulajdon van, és kevés olyan társasház is, ahol számottevő az önkormányzat tulajdoni hányada. A lakások lakbérét meghatározó önkormányzati rendelet övezetekre osztja a várost, a lakások állaga, azoknak a városon belüli elhelyezkedése, továbbá a lakások alapterületének és komfortfokozatának különbözősége szerint változó mértékű a lakbér.

Bérlakást szociális alapon vagy költség elven lehet kiutalni. Költség elven 2022.12.31- i állapot szerint 11 db bérlakás van kiutalva. Az önkormányzati bérlakások többségét azonban a szociális alapon kiadott bérlakások képezik, ezek a város területén szétszórtan helyezkednek el. A rászorultság mértékére a lakásigénylésnél meghatározott jövedelmi és vagyoni feltételek irányadók, természetesen eltérőek, csak a felső határ adott, ebben változás történt a kötelező legkisebb munkabér és a garantált bérminimum összegének emelkedésére tekintettel már több alkalommal. Az önkormányzati bérlakásban lakók számáról külön nyilvántartást nem vezetünk, csak a bérlőkről. A lakások adósságállományára vonatkozóan a lakbérhátralék mértékén túl információval csak közvetve rendelkezünk, mert közüzemi fogyasztóként a bérlők vannak megjelölve, így a szolgáltatók felénk azt csak ritkán jelzik. A lakbérhátralék mértékéből kiindulva azonban valószínűsíthetően nagymértékű lehet az eladósodottság. A bérlőváltások esetén -lehetőség szerint - előre fizetős mérőórák kerülnek felszerelésre, ami az adósságképződés elkerülése érdekében fontos.

Elégtelen lakhatási körülményeket nyújtó lakásokban (a komfort nélküli és a szükséglakásokban) igazolható jövedelemmel nem rendelkező, vagy csak aktív korúak ellátását, családtámogatási ellátásokra jogosult emberek élnek. A szükséglakásokban 1- 1 ember él, a komfort nélküli lakásokban családok is laknak.

Összességben elmondható, hogy a 15 komfort nélküli és szükséglakáson túl a bérlakások nagy része erősen lelakott állapotú, felújításra szorul. Több alkalommal szembesülünk azzal, hogy a lakásokat a bérlők nem rendeltetésszerűen használják és olyan állapotban adják le, vagy egyszerűen csak hagyják el, hogy utána jelentős költséggel lehet csak rendeltetésszerű használatra alkalmas állapotba hozni.

A bérlakások másik része rendeltetésszerű használatra ugyan alkalmas, de az előre ütemezett felújítások szükségszerűek lennének, amelynek azonban a pénzügyi fedezete nem biztosított, tekintettel a jelentős hátraléokra is. Pályázati forrás bevonására e feladathoz csak a szegregált területen lévő lakások esetében volt lehetőség. Ennek keretében Marcali Város Önkormányzata a TOP-5.2.1-15-SO1 – „A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok” elnevezésű pályázati felhívás keretében közel 154,25 millió Ft vissza nem térítendő támogatást nyert a „Dózsa György utcai szegregátum rehabilitációja” című projekt megvalósítására. A pályázati célt elérve élhető feltételek teremtődtek a családoknak, a pályázat részeként a Magyar Máltai Szeretetszolgálat személyes jelenlét keretében befogadni és hosszútávon megtartani képes, a különböző kultúrájú és társadalmi háttérrel rendelkező rétegek, generációk számára otthont nyújtó, a „hal helyett hálót” elvének érvényesülésével a munka világába, a helyi társadalmi élet „vérkeringésébe” visszavezető program valósult meg. Cél volt továbbá, hogy az egyén hozzáférjen olyan tudáshoz, amely hasznosítható a munkaerőpiacon, a társadalmi, a családi és az emberi kapcsolatokban is. Ehhez a programhoz kapcsolódóan nyertünk

pályázati forrást a Dózsa utcai szegregátum lakásainak felújítására és a közös udvar rendbetételére, játszótér kialakítására is, melyre fentebb utaltunk.

b) szociális lakhatás

Marcali Város Önkormányzata Képviselő- testületének a lakások és helyiségek bérletéről szóló 22/2003. (XI.21.) önkormányzati rendelete szabályozza Marcali Város Önkormányzata tulajdonát képező ingatlanok, így a *bérlakások szociális alapon történő* bérbeadásának feltételeit is. A szociális alapú bérbeadásnak vannak jövedelmi (128.250.-Ft/hó/fő családok, egyedül élő esetén 148.200.- Ft/hó) és vagyoni (1.425.000.- Ft) jogosultsági feltételei. A Rendelet 5. § (3) bekezdése értelmében a „havi átlagjövedelem megállapításánál az előző 12 teljes hónapban szerzett, vagy ennél kevesebb munkaviszony esetén az ez időre eső bármely forrásból származó nettó jövedelmet kell figyelembe venni.”, és ez nem haladhatja meg a fent jelzett összegeket. A Rendelet tartalmaz ugyan a jövedelmi határ tekintetében eltérési lehetőséget (5. § (4) bekezdés, 40%), de ezzel ritkán élt a kérelmek elbírálására jogosult képviselő- testület, illetve az illetékes bizottság. A szociális bérlakásokban élők jelentős részének a jövedelme nem haladja meg az alap jövedelmi feltételt.

A jövedelmi és vagyoni feltételek teljesülését első körben a bérbeadási névjegyzékre történő felkerüléskor, a felülvizsgálatok, majd a lakás kiutalását követően a határozott idejű szerződések meghosszabbítására irányuló kérelmek elbírálása során kell vizsgálni. Amennyiben a lakásigénylő vagy a bérlő nem felel meg a jogosultsági feltételeknek, kérelme elutasításra kerül. A bérleti szerződés lejártát követően a bérlő köteles a lakást elhagyni, illetve, amennyiben ennek önként nem tesz eleget, a lakás kiürítése iránti pert meg kell indítani.

Tekintettel a fenti említett hátralékok felhalmozódására, az utóbbi években már több alkalommal kellett pert indítanunk a fentiek szerint és sor került végrehajtó közreműködésére is a lakás elhagyására kötelezés végrehajtás során.

A Marcali Város Önkormányzata bérlakás állományának jelentős hányada szociális rászorultság alapján lakott, viszont a szociális alapon bérlakást igénylők száma is évek óta nagy. Az igénylők közé tartoznak a nyilvántartásba vett és az úgynevezett szociális bérbeadási névjegyzéken szereplő családok, de sajnos ide kell érteni a szociális önkormányzati bérlakásra nem jogosult, de azon családokat is, akik a saját tulajdonú ingatlanukat kényszerülnek elhagyni a devizahitel szerződések törlesztésének elmaradása, a hitelszerződések felmondása miatt.

c) egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok

Nincs egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlan.

d) lakhatást segítő támogatások

Marcali Város Önkormányzata jelentős számú lakásfenntartási célú támogatást nyújtott és nyújt. A nehéz helyzetbe került családok lakhatási és megélhetési gondjai mindennaposak. A lakhatási támogatások magas száma mellett kiemelkedő jelentőségű, hogy évről évre egyre magasabb az önkormányzati tulajdonú bérlakásokban felhalmozott hátralék összege is.

A 2015. évben jelentős mértékben átalakult a pénzbeli és természetbeni szociális ellátások rendszere. Az állam és az önkormányzat segélyezéssel kapcsolatos feladatai élesen elválasztásra kerültek. Ennek keretében:

- egységesedtek a segélyezéssel kapcsolatos hatáskörök;
- módosult a szociális törvény alapján kötelezően biztosítandó ellátások köre;
- a települési önkormányzatok mozgásteret nőtt az általuk nyújtott ellátások meghatározásában.

A kapcsolódó törvénymódosítást a Magyarország 2015. évi központi költségvetésének megalapozásáról szóló 2014. évi XCIX. törvény tartalmazza. A módosítás a Szocvtv. által korábban szabályozott szociális ellátások közül a lakásfenntartási támogatás, az adósságkezelési szolgáltatás, a méltányossági ápolási díj és a méltányossági közgyógyellátás esetében 2015. március 1-től nem tartalmaz szabályozást. Ezen ellátásokról, jogosultsági feltételeiről a települési önkormányzatok dönthettek ettől kezdődően az ún. települési támogatás keretében. Az önkormányzat kötelezettsége abban állt, hogy a települési támogatásról rendeletet alkosson. Annak eldöntése, hogy e támogatás keretében milyen célokra, mely feltételek teljesülése esetén milyen jellegű támogatást nyújt, a törvényi keretek között, a megfelelő saját forrás biztosításával az önkormányzat mérlegelési jogkörébe tartozott. Ennek megfelelően Marcali Város Önkormányzata a lakások fenntartásához kapcsolódó kiadások könnyítése érdekében települési lakhatási támogatást nyújt az arra jogosultaknak, adósságcsökkentési szolgáltatást nem lehet megállapítani. Továbbá támogatást nyújt a gyógyszerköltségek viseléséhez és méltányossági ápolási díjat is megállapíthat.

3.4.3. számú táblázat - Lakhatást segítő támogatások		
Év	Települési támogatásban részesítettek száma (pénzbeli és természetbeni) (TS 136)	Egyéb önkormányzati támogatásban részesítettek száma (TS 137)
	Fő	Fő
2016	241	175
2017	230	363
2018	185	281
2019	156	300
2020	142	279
2021	114	228

Forrás: önkormányzati adatok

A települési lakhatási támogatásra jogosultak száma folyamatos csökkenést mutat. A támogatás összegét elsősorban természetben folyósítjuk, közvetlenül a lakásfenntartási kiadásokkal összefüggésben az energiaszolgáltatóknak, a vízszolgáltatóknak, a társasházaknak, önkormányzati lakás esetében a lakbérhez, kivételesen kerül csak a támogatás pénzben folyósításra.

A támogatás összegét a jogosultak közüzemi számláján írják jóvá, nekik ekkora összeggel kevesebbet számláznak, illetve, amennyiben a jogosultnak előre fizetős mérője van, akkor annak feltöltésére szolgál a támogatás.

Még 2016-ban 241 fő volt jogosult a lakhatást segítő települési támogatásra, addig 2017 -ben már 5 %-al kevesebben. 2019. évben már csak 156 fő részesült ebbe a természetbeni támogatási formába. Ez a támogatás 2021-ben már csak 114 főt érintett.

Az egyéb önkormányzati támogatásra jogosultak száma is állandó változást mutat.

e) eladósodottság

Komoly probléma a lakosság körében az eladósodás, különösen a hátrányos helyzetű, munkájukat elvesztő vagy alacsony jövedelmű, idős, vagy több gyermekes családoknak. Ez a réteg veszítheti el legkönnyebben a lakását, válhat hajléktalanná leginkább, vagy náluk kapcsolják ki fizetés hiányában leggyakrabban a közszolgáltatásokat.

A fent említett támogatások adataiból is jól látható, hogy a családok, mivel nem tudják havi közüzemi számláikat sem kifizetni, egyre jobban eladósodnak és nagyobb számban kérnek segítséget számláik rendezésére. Az önkormányzat települési támogatás formájában, az adósságcsapda elkerülése és megelőzése érdekében próbál segíteni ezen családok számára. A védendő fogyasztói nyilvántartásba vétel is előnyt jelent a rászorulóknak számára a szolgáltatóknál, mert a nyilvántartásba vettek esetében a részletfizetés, a fizetési halasztás, az előre fizetős mérők felszerelése mérlegelés nélkül jár.

A lakossági fogyasztók köréből a szociálisan rászoruló védendő fogyasztók részesülhetnek előre fizető mérő felszerelésének kedvezményében. Az előrefizetős rendszer lényege – az ún. kártyás mobiltelefonok feltöltéséhez hasonlóan –, hogy egy ügyfél által meghatározott összeggel (minimum 2000.-Ft- al) előre megvásárolja azt a közüzemi szolgáltatást, például az energiát, amit a következő időszakban fel fog használni. Ha a szociálisan rászoruló fogyasztó a részletfizetési lehetőség, illetve a kapott fizetési haladék ellenére sem rendezi a tartozását, vagy a részletfizetésről, illetve halasztott fizetésről szóló megállapodásban foglaltakat nem tartja be, a további vételezést a kereskedő előrefizetős mérő felszereléséhez kötheti.

f) lakhatás egyéb jellemzői: külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások, minőségi közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés bemutatása

Marcalinak 4 külterülete van, ezek: Fándlimalom, Gyótapusztza, Lókusztza, Szőlőhegy. Ezek közül kettő rendelkezik lakossággal, Gyótapusztza és a Szőlőhegy. Előbbi népességszáma a 2001-es népszámláláskor 110 főt tett ki, utóbbié 65 főt. A Szőlőhegy egy részéről távolsági buszjáratokkal a városközpontba való beutazás megoldott. Egy átlagos munkanapon 10-nél több járat teszi lehetővé a be- és visszautazást. Ugyanakkor Gyótapusztzáról csupán napi két kora reggeli beutazás és 3 kétóránkénti délutáni visszautazás biztosított, a külterületen bolt, gyógyszertár nem működik. E problémákat orvosolja a településrész lakói számára a tanyagondnoki szolgálat működése. A szolgálat célja az intézményhiányából eredő hátrányok enyhítése, az alapvető szükségletek kielégítését segítő szolgáltatásokhoz, közszolgáltatásokhoz, valamint egyes alapszolgáltatásokhoz való hozzájutás biztosítása, továbbá az egyéni, közösségi szintű szükségletek teljesítésének segítése. További cél a városrész társadalmi hanyatlásának megállítása, e folyamat visszaszorítása, a lakosság életfeltételének javítása, a településre nézve

kedvező gazdasági folyamatok elindítása, a települési funkciók bővítése, az elszigeteltség csökkentésével.

Az elmúlt években erősödött az a folyamat, hogy számos család, illetve egyedülálló keres lakhatást a Szőlőhegyben. A lakosság külterületre történő kitelepülése számos megoldandó problémát jelent a települési önkormányzat számára. Az ingatlanok megközelítését, megközelíthetőségét, az idősebb személyek gondozása biztosításának lehetőségét, a közszolgáltatások igénybevételét is értve itt.

3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

Az Ebktv. 31. §-a szerinti települési esélyegyenlőségi program elemzi a településen élő hátrányos helyzetű csoportok helyzetének alakulását, és meghatározza az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő célokat.

- a) a telep, /szegregátum mint lakókörnyezet jellemzői (kiterjedtsége, területi elhelyezkedése, megközelíthetősége, a közösségi közlekedés, és a munkába jutás egyéb lehetőségei, lakásállományának állapota, közműellátottsága, közszolgáltatásokhoz való hozzáférés lehetőségei, egyéb környezet-egészségügyi jellemzői);**

Marcali város területén két telep, szegregátum található: Táncsics utca vége – a 109 és a 120. házszám, illetve a Dózsa György utca vége – 80-82-84-84/a-102. házszám. A Táncsics utcai telepet a Központi Statisztikai Hivatal nem jelöli szegregátumként, azonban a terület szegregációs jegyeket mutat minden más szempontból. Kezdeményeztük e területnek a szegregációs folyamatok miatt a szegregátumként történő meghatározását, melyet a KSH jóváhagyott. Ahogy a város korábbi Integrált Városfejlesztési Stratégiájában, úgy a 2015-ben elfogadott Marcali Településfejlesztési Konceptióban és Integrált Településfejlesztési Stratégiában (továbbiakban: ITS) szintén mindkét területre vonatkozóan megtörtént az akcióterületek kijelölése és egyben a szükséges beavatkozások meghatározása.

A Táncsics utca vége, Hunyadi utca déli szakasza, mint akcióterület az Észak-keleti (gombai) városrész egy területileg jól lehatárolható részét képezi, ahol 20 db önkormányzati lakás található, a telep területe 55,3 hektár, megközelítőleg 40 fő lakik itt, de a lakosok száma folyamatosan változik.

A Dózsa György utca vége, mint akcióterület a Déli alközpont városrészben található, s a Kátyú árok – Szigetvári utca – Ifjúság utca – és az 1146 hrsz.-ú belterületi földút határolja, területe 14,29 hektár. A szegregátum területén a 2022. év végi, saját nyilvántartási adatok szerint 33 lakásban 76 lakó él. Miként arra már fentebb utaltunk, a Dózsa utcai szegregátum területén lévő lakások teljeskörűen fel lettek újítva, jelenleg nincs komfort nélküli lakás itt.

Fontos említést tenni egy szegregációval veszélyeztetett területről, amely a Horvátkúti városrészben Marcalitól nyugat felé található, az Erdőalja utcában. A területen 2011-ben 32 lakás volt, melynek – a városi szegregátumhoz képest valamivel kisebb része – 34,4%-a tartozik az alacsony komfortfokozatúak közé, ám ez még mindig jóval meghaladja a városi átlagot. A területen 73 fő élt. 2022. év végén az Erdőalja utcában 9 ingatlanban 26 fő élt.

- b) a telepen, /szegregátumokban élők általános jellemzői és társadalmi problémák szempontjából főbb mutatói: életkori megoszlás, iskolai végzettség, foglalkoztatottsági helyzet, segélyezettek, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya;**

Marcaliban a két szegregált lakókörnyezetben kizárólag roma családok élnek, a lakónépesség száma állandóan változik. A szegregáció esetükben is együtt jár a jövedelmi viszonyok és az életkörülmények lényeges egyenlőtlenségeivel. Az itt élő felnőttek körében magas a munkanélküliség, többen közfoglalkoztatásban dolgoznak, jövedelemszerzési lehetőséget legfeljebb alkalmi munkák vállalása jelenti a számukra.

A szegregátumon belül a Táncsics utcai telepen élő gyermekek száma 8, a szegregátumban 24 fő, kivétel nélkül mindannyian halmozottan hátrányos helyzetűek, rendszeres gyermekvédelmi támogatásban részesülnek, vagyis családjuk anyagi, jövedelmi helyzete rossznak mondható.

Részletes adatokkal csupán a Dózsa György utcai szegregátum vonatkozásában rendelkezünk (megj.: a KSH nem kezeli a Táncsics utcai telepet szegregátumként, így arra külön lebontott adatok nincsenek). A Dózsa György utca szegregátum lakóinak korösszetétele a városi átlagnál kedvezőbb: a 0-14 éves korú gyermekek a lakosság több mint egyharmadát adják, a 60 éves vagy annál idősebbek aránya (6%) pedig jelentősen alatta marad a városi átlagnak (24,8%). Az aktív korúak 82,5%-a legfeljebb alacsony végzettségű. A 15 és 64 év közöttiek foglalkoztatási aránya 35,7%, ami jóval elmarad a városi átlagtól (65,2%). Minden foglalkoztatott az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokba tartozik (100%) (forrás: ITS).

A szegregációval veszélyeztetett horvátkúti városrészben (Erdőalja utcában) a 0-14 éveseké pedig 15,1% volt. Az itt élő népesség nagyon alacsony iskolázottságú. Az aktív korúak fele (49,1%) legfeljebb alacsony végzettséggel rendelkezik. A háztartásoknak csak 29,2%-a olyan, melyben egyetlen foglalkoztatott sem volt. A munkanélküliségi ráta magas, 27,3%, a tartós munkanélküliek aránya 15,2% volt, ami majdnem négyszer akkora, mint a városi átlag (forrás: ITS).

Marcali Város Önkormányzata a TOP-5.2.1-15-SO1 – „A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok” elnevezésű pályázati felhívás keretében közel 154,25 millió Ft vissza nem térítendő támogatást nyert a „Dózsa György utcai szegregátum rehabilitációja” című projekt megvalósítására.

Marcali Város Önkormányzatán kívül a Somogy Megyei Önkormányzat, Marcali Közös Önkormányzati Hivatal, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület (MMSz), valamint a Marcali Szociális és Egészségügyi Szolgáltató Központ konzorciumi együttműködésében valósul meg az a több mint 3 évig tartó szakmai munka, amelynek segítségével a szegregátumban élők helyzete az életkörülményeiket befolyásoló infrastruktúra javításával jobbá vált, társadalmi integrációjuk tekintetében is előrelépést értünk el.

Cél, hogy a megvalósult, élhetőbb feltételeket fenntartsák, képesek legyenek hosszútávon megtartani, a kialakult lakókörnyezet otthont nyújtson a különböző kultúrájú és társadalmi háttérrel rendelkező rétegek, generációk számára, a „hal helyett hálót” elvének érvényesülésével. Továbbá a pályázatnak célja volt az is, hogy az egyének hozzáférjenek olyan tudáshoz, amely hasznosítható a munkaerőpiacon, a társadalmi, a családi és az emberi kapcsolatokban is.

A projekt keretében, annak teljes időtartama alatt a telepen folyamatosan ott tartózkodó szociális munkások irányításával, szakemberek bevonásával, az alábbi tevékenységek valósultak meg:

1.) Együttműködés a közösségi és egyéni szintű társadalmi integráció feltételeinek megteremtése céljából:

- a) az érintett lakosság bevonását, a beilleszkedést segítő programok, akciók;
- b) az akcióterület lakosságának társadalmi integrációját segítő programok;
- c) a tervezett fejlesztéseket elfogadtató programok;

2.) Folyamatos szociális munka megteremtése:

- a) pénzügyi, családszervezési és életvezetési tanácsadások, adósságkezelési tanácsadás szolgáltatás;
- b) problémák feltérképezése, egyéni fejlesztési tervek készítése, megvalósítása és folyamatos felülvizsgálata;

3) Szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása:

- a) hatósági szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása, ügyintézés elősegítése (iratok beszerzésének segítése, tulajdonviszonyok tisztázása stb.);
- b) jogi tanácsadás, adósságkezelési tanácsadás, önkormányzatokkal bérlőkijelölési jogról történő megállapodások elősegítése, abban történő segítségnyújtás;
- c) közszolgáltatások elérésének logisztikai és kommunikációs segítése (szervezés, a telepen élők odajutásának, szolgáltatás helybejutásának segítése, koordináció, stb.).

c) *a szegregációval veszélyeztetett területek, a lakosság területi átrendeződésének folyamatai.*

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény értelmében a településrendezés során figyelemmel kell lenni arra, hogy a rendezés az érintett lakosság életkörülményeiben, értékrendjében és szociális helyzetében hátrányos következményekkel ne járjon. Ennek érdekében biztosítani kell az emberhez méltó környezet folyamatos alakítását, értékeinek védelmét.

A telepen, szegregátumban élők száma az elmúlt időszak során lényegileg nem változott. A lakók cserélődése megfigyelhető. Az elköltözés mögött egyrészt az adott társadalmi közegből való kiszakadás vágya, másrészt magasabb komfortfokozatú önkormányzati lakás szerzésének igénye áll.

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

E fejezet jogszabályi környezetét az alábbiakban foglaljuk össze. Elsőként kiemeljük az egészségügyről szóló 2015. évi CXXIII. törvényt, mely előírja, hogy a települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik:

- a) a háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról,
- b) a fogorvosi alapellátásról,
- c) az alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátásról,
- d) a védőnői ellátásról,
- e) az iskola-egészségügyi ellátásról.

A települési önkormányzat a környezet- és település-egészségügyi feladatok körében gondoskodik

- a) a köztisztasági és településtisztasági feladatok ellátásáról,

- b) biztosítja a rovarok és rágcsálók irtását,
- c) folyamatosan figyelemmel kíséri a település környezet-egészségügyi helyzetének alakulását és ennek esetleges romlása esetén – lehetőségeihez képest – saját hatáskörben intézkedik, vagy a hatáskörrel rendelkező és illetékes hatóságnál kezdeményezi a szükséges intézkedések meghozatalát,
- d) együttműködik a lakosságra, közösségekre, családi, munkahelyi, iskolai színterekre irányuló egészségfejlesztési tevékenységekben, valamint támogatja és aktívan kezdeményezi ezeket.

A szociálisan rászorultak részére a személyes gondoskodás keretében nyújtott szolgáltatásokat az önkormányzat társulás útján biztosítja. A Szt. értelmében a személyes gondoskodás magában foglalja a szociális alapszolgáltatásokat és szakosított ellátásokat.

Szociális alapszolgáltatások: falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás, étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, közösségi ellátások, támogató szolgáltatás, utcai szociális munka, nappali ellátás.

a) az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés

A települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik:

- háziiorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról,
- fogorvosi alapellátás,
- alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátásról,
- védőnői ellátásról
- iskola-egészségügyi ellátásról.

A városban élők alapszintű egészségügyi ellátását öt háziiorvosi (4 felnőtt és egy összevont, vegyes), és két házi gyermekorvosi körzet biztosítja. A szolgáltatásokhoz való hozzáférés a városban élők számára egyenlő, míg a külterületi csatolt városrészekben élők számára a távolság, és a közlekedés nehezítettsége miatt körülményes, bár a horvátkúti és boronkai városrészben van felnőtt háziiorvosi rendelő, amit az önkormányzat térítésmentesen biztosít a háziiorvosnak.

A háziiorvosi szolgálatok esetében az egyik körzet vegyes körzet négy másik településsel, de Marcaliból csak felnőtt betegek tartoznak a körzethez. A körzetösszevonást a feladatellátására kiírt többszöri sikertelen pályáztatás indokolta. Az egyik házi gyermekorvosi körzet több, mint hét éve betöltetlen, helyettesítéssel ellátott, a másik körzetben a feladatot ellátó gyermekorvos jóval a nyugdíj korhatár feletti korú. Az országos tendencia, a humán erőforrás hiány itt is jelentkezik. 2023. január 1-jétől az egyik felnőtt háziiorvosi körzet is helyettesítéssel ellátott, a körzetre a háziiorvos a praxisjogát még értékesíteni próbálja.

A háziiorvosi szolgáltatás keretébe tartozó sürgősségi esetek munkaidőn kívüli ellátását, a háziiorvosi ügyeletet az önkormányzattal kötött szerződés alapján egy egészségügyi szolgáltató biztosítja, ebben a háziiorvosok nem működnek közre.

Az iskola-egészségügyi ellátást mindkét körzetben helyettesítéssel ellátott, humán erőforrás és a rendkívül alacsony finanszírozás miatt.

A védőnői ellátás 2 területi védőnői és 3 területi és iskola- védőnői körzettel biztosított. A védőnői körzetek finanszírozásának a megtartása a változó gyermeklétszám mellett minden

évben kihívást jelent. A védőnői szolgálat elérhetőségét a terület nagysága, a védőnői tanácsadó városközponti elhelyezkedése nehezíti, de a védőnők, ellátási területükön élők az otthonukban is felkeresik, és biztosítják az információkhoz, ellátáshoz való hozzáférés lehetőségét. Feladatellátási helyüket 2020-tól pályázati forrásból teljes egészében felújított és energetikai szempontból korszerűsített épületben látják el.

Marcali város és a környező települések lakosságának fogorvosi alapellátását a Marcali Kistérségi Többcélú Társulás biztosítja Marcaliban és a feladatellátásra társult további 18 településen, 4 fogászati körzetben. Az I. és a IV. számú fogászati körzet Marcali Város Önkormányzatának tulajdonában álló, 2013-ban teljeskörűen felújított és akadálymentesített épületben működik. A rendelők, valamint a lakosság részére kialakított váró és szociális helységek megfelelnek a mai műszaki és egészségügyi elvárásoknak. A II. és a III. körzet ellátása magántulajdonban lévő épületben történik. Az I. körzetben a heti 30 órás rendelés praxisjoggal és szakirányú végzettséggel rendelkező orvos által biztosított, a II., III., és IV. körzetben a Társulás feladatellátási-megbízási szerződést kötött szakirányú végzett rendelkező fogorvosokkal. A rendelési idő heti 15, illetve 25 óra. Az I., II. és a III. körzetben fogászati röntgen készülék is segíti a betegellátást. Marcali a fogászati ügyelet ellátására szerződést kötött.

Marcali egészségügyi ellátásában továbbá meghatározó szerepet tölt(hetne) be a Dr Szaplanczay Manó Marcali Városi Kórház (a továbbiakban: Kórház). Az 1861-ben megnyíló és folyamatosan üzemelő intézmény korábban több, 2011 első fele óta pedig már csak egy telephelyen működő, bővített alapszakmák kórház-rendelőintézet. A Kórház 2012-ig 270 ágygal működött, amelyből 137 aktív, a többi krónikus és ápolási. Az intézmény, és ezzel együtt a város életében is a 2012. év jelentős változásokat hozott. Az önkormányzat fenntartásából 2012. május 1- jével az állam fenntartásába került az intézmény. 2013. január 31-ével a Marcali Városi Kórház, mint önálló költségvetési intézmény megszűnt, és a Somogy Megyei Kaposi Mór Oktató Kórházba integrálódott, amelyet követően a szakrendelések óraszámja is jelentősen csökkent. Megszűnt, majd később újranyitott a belgyógyászati osztály, 2016. októberében azonban a szülészet- nőgyógyászati osztályt bezárták, a csökkenő születésszám és a humán erőforrás hiány miatt sajnos nem sok remény van az osztály újranyitására. 2022. január 1. jétől a megyei kórháztól kis mértékben függetlenedve, nevet változtatva működik a Dr Szaplanczay Manó Marcali Kórház. A kórház fejlesztésére korábban tett ígérek még váratnak magukra, de reményeink szerint megvalósulnak, hiszen járásszékhely településen működő intézményként a járás lakosságának egészségügyi ellátásában jelentős szerepe lenne.

Az ellátások helyben történő igénybevehetőségének megszűnése vagy korlátozottsága nagyban rontja a járás lakóinak egészségügyi ellátásokhoz való hozzájutását, amely az alapellátás nehézségeivel együtt komoly problémát jelent.

3.6.1. számú táblázat – Egészségügyi ellátás

Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziorvosi szolgálatok	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgálatok	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyógyszertárak és fiókgyógyszertárak száma (TS 110)	Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma (alanyi és normatív alapon kiadott) (TS 133)	Ápolási díj, alanyi jogon: támogatásban részesítettek évi átlagos száma (TS 135)

	száma (TS 107)	száma (TS 106)				
	db	db	db	db	Fő	Fő
2016	1	4	2	3	n.a.	n.a.
2017	1	4	2	3	281	30,35
2018	1	4	2	2	282	33,00
2019	1	4	2	3	297	18,26
2020	1	4	2	3	262	21,57
2021	1	4	2	3	317	30,00

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Járási Hivatal

b) prevenció és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkor kötelező szűrésekhez) való hozzáférés

A kora gyermekkor kötelező szűrésekről a családok a védőnői és/vagy házi orvosi szolgáltatáson keresztül kaphatnak tájékoztatást. Az ezeken való részvétel kötelező. Ennek elmulasztása esetén a védőnők teszik meg a szükséges intézkedéseket. A felnőtteknek szóló népegészségügyi szűrőprogramok eseti jellegűek és önkéntesen igénybe vehetőek. Az ezeken való részvételről adatok nem állnak rendelkezésre. Az egyes betegségek által veszélyeztetett korosztályok, nemek számára ajánlott szűrővizsgálatokról egészségügyi felhívásokban tájékoztatják a lakosságot, de a részvétel csak ajánlott.

2018. őszétől működik a Prevenció és Egészségfejlesztési Iroda (PREFI) Marcaliban, amelynek feladata a Somogy Megyei Kaposi Mór Oktató Kórház által nyújtott prevenció és egészségfejlesztési szolgáltatások, programok, feladatok koordinálása, részvétel a megvalósításukban.

c) fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés

Fejlesztő és rehabilitációs ellátás a kórházban nem biztosított, a betegeknek e célból más intézményt kell felkeresnie, például Kaposváron, Keszthelyen vagy Hévízen.

d) közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése

Az önkormányzat minden intézményben (óvoda, iskola) biztosítja (saját feladatként vagy szerződéses szolgáltatóval) a közétkeztetést, amely megfelel az érintett korosztály egészséges étrendjére vonatkozó elvárásoknak. Az ellátás minőségi és mennyiségi ellenőrzése folyamatos.

e) sportprogramokhoz való hozzáférés

A városban az intézményi keretek között folytatott sporttevékenység mellett több egyesület és szakosztályuk kínálnak változatos sportolási és hasznos szabadidő eltöltési lehetőséget a

gyermek és a felnőtt korosztály, nők és férfiak, fiatalok és idősek, fogyatékkal élők számára. A korábbi, nagy múltra visszatekintő klasszikus versenysportok (labdarúgás, kézilabda, kosárlabda, birkózás, sakk) mellett egyre inkább előtérbe helyeződnek a szabadidősportok, amelyhez kiváló feltételeket teremt a város szabadtéri és fedett sportlétesítményeivel.

A legnagyobb múltra visszatekintő egyesület 1977-ben az MVSE (Marcali Városi Sportegyesület) elnevezést kapta, jelenleg Marcali Városi FC néven. Ez a klub biztosít lehetőséget a labdarúgók számára az óvodás korcsoporttól a felnőtteken keresztül, egészen az öregfiúk kategóriájáig. Ugyancsak ennek keretében működik a kézilabda, kosárlabda, küzdősport, lovas, sakk és tenisz szakosztály.

A felnőtt csapat klubházzal, pályával, mintegy 600 székes fedett lelátóval, beléptetőrendszerrel, elkülönített vendégszektorral rendelkezik a stadion, a labdarúgók és szurkolók otthona. Műfüves pálya a Mikszáth iskolában és az MLSZ támogatásával a Sport utcában is elkészült.

A városi sportélet fellendítéséhez jelentősen hozzájárult az 1993-ban avatott 500 férőhelyes, immár Kiss László nevét viselő Városi Sportcsarnok. Az itt alakult MVSZSE – Marcali Városi Szabadidő Sportegyesület – mondhatja magáénak a legtöbb szakosztályt, jelenleg 6-ot. Az indulásnál meglévő kosárlabda (NB II.) és kézilabda (NB I/B) szakosztályokhoz 1997-től csatlakoztak a jelenleg NB II-es bajnokságban szereplő sakkcsapat tagjai. Jelenleg már küzdősport-, tenisz- és lovas szakosztály is működik.

2003 nyarán elkészült a városi fürdő, mely jelenleg már egész évben üzemelő tanuszoda is egyben, ahol az egyesületi keretek között úszó, triatlonozó és aquatlonozó diákok mellett a kistérség oktatási intézményeinek tanulói részére folyamatos foglalkozást, úszásoktatást biztosít az intézmény nemre és korra való tekintet nélkül. A szabadtéren elhelyezkedő létesítmények nyaranta strandkézilabda, strandfoci és strandröplabda versenyeknek adnak otthont.

Mindezek mellett létezik a településen szabadidős és versenykerékpározás, karate és íjászat is. Kettő műfüves focipálya, számos kézilabda- és tenispálya segíti szervezett keretek között a kispályás labdarúgó- és teniszbajnokságokat.

Az Európa Park központi részén felnőtt szabadtéri kondicionáló gépek, illetve street workout eszközök kerültek kihelyezésre, ezzel is bővítve a város szabadidősport kínálatát.

A Marcali és Vidéke Horgászegyesület felnőtt, ifjúsági, illetve gyermek tagjai gyakori látogatói a környékbeli vizeknek. A patakok, csatornák, halastavak bősége a horgászat kedvelőinek kellemes elfoglaltságot nyújt.

A felfestett túraútvonalak lehetővé teszik a „zöldben való elmélyülést”, a környezet gazdag és változatos élővilágának megfigyelését, felderítését. A Balaton közelsége, a Marcali-hát méltóságteljes erdői, a Marcali-víztározó madár-kavalkádja, a Boronka-melléki Tájvédelmi Körzet élővilága, az erdei kisvasút, a közeli települések látnivalói (Somogyvár, Somogyfajsz, Nikla, Szöcsénypuszta, Hollád, Vörs, a Csillagvár) rendszeres kirándulásra, túrázásra ösztönözik az érdeklődőket.

A városban működő civil szervezetek részére évente szabadidő és diáksport pályázat kerül kiírásra, mellyel az önkormányzat pénzügyi támogatást biztosít a szabadidő hasznos eltöltésével kapcsolatos rendezvényeikhez, sport és táboroztatási programjaikhoz.

f) személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatást a Marcali Szociális és Egészségügyi Szolgáltató Központ (továbbiakban: SZESZK) biztosít. Az intézmény ellátási területei az egyes feladatok esetében eltérőek, a Marcali Kistérségi Többcélú Társulásban részes települési önkormányzatok közül kerülnek ki.

Az alapellátások célja, hogy rászorulóknak saját otthonukban és lakókörnyezetében kapjanak segítséget az önálló életvitel fenntartásában, problémák megoldásában. Az alapszolgáltatások körébe tartozik:

- tanyagondnoki szolgáltatás,
- az étkeztetés,
- a házi segítségnyújtás,
- a családsegítés,
- a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás,
- a közösségi ellátások (közösségi pszichiátria ellátás),
- a támogató szolgáltatás,
- a nappali ellátás (Idősek Nappali ellátása).

Tanyagondnoki szolgáltatás

A szolgáltatást Marcali-Gyótapusztai lakosai térítésmentesen vehetik igénybe.

A tanyagondnoki szolgálat célja, hogy a Marcali-Gyótapusztai területén élők intézményhiányból eredő hiányait enyhítse, alapvető szükségletek kielégítését segítő szolgáltatásokhoz, közszolgáltatásokhoz, egyes alapszolgáltatásokhoz való hozzájutását biztosítsa, egyéni és közösségi szükségletek teljesítését segítse.

Étkeztetés

A szolgáltatást a marcali (Marcali és városrészei – Bize, Boronka, Gyótapusztai, Horvátkút) és sávolyi lakosok vehetik igénybe.

Az intézmény napi egyszeri meleg ételt biztosít a szociálisan rászorulóknak, vagyis a 65 év feletti nyugdíjas személyek, tartós betegek, mozgásában korlátozottak, önellátásában akadályozottak, fogyatékkal élők, pszichiátriai betegek, szenvedélybetegek, hajléktalan személyek részére.

A jövedelemmel, lakóhellyel nem rendelkező, Marcali területén tartózkodó hajléktalanok számára, a Gondviselés Házában, és az Idősek Otthona biztosít lehetőséget az étel helyben történő elfogyasztására, tisztálkodásra, pihenésre. 2012. március 1-től az intézmény a marcali jogosultak számára a Helvécia étterem és 2017. január 01-től az Marcali Óvodai központ által fenntartott főzőkonyháról (GYÉK) vásárolja a meleg ételt. Sávoly településen élők számára 2018. február 01-től a Atroplusz Kft konyhájáról biztosítjuk napi egyszeri meleg ételt.

Az étkeztetésre vonatkozó nyilvántartásban szereplő 273 fő igénybevevő 75 %-a 65 éven felüli idős személy. Az étkeztetésben a 80-89 éves korosztály felülreprezentált, azaz az összes ellátotti létszám 32%-a. Az igénybevevők között a nők (62 %) arányaiban többen vannak, mint a férfiak (38 %) és az összes igénybevevő közül az egyedül élők veszik többnyire igénybe az ellátást (77 %).

Házi segítségnyújtás

A szolgáltatást 2016. 01. 01-től Marcali (Marcali és városrészei – Bize, Boronka, Gyótapuszta, Horvátkút), Csákány, Nagyszakácsi, Nemesvid, Sávoly, Somogyzitfa, Somogysámson, Somogysimonyi és Szőkedencs lakosai vehetik igénybe.

A házi segítségnyújtás azon igénylők ellátását biztosítja, akiknek a gondozási szükséglete (egészségi állapota vagy személyes körülménye) azt indokoltá teszi. A házi segítségnyújtás keretében a szolgáltatást igénybe vevő személy saját lakásán, lakókörnyezetében kell biztosítani, az önálló életvitel fenntartása érdekében szükséges ellátást.

A szolgáltatás célja saját lakókörnyezetben az önálló életvitel fenntartása érdekében az ellátást igénybevevő fizikai, mentális, szociális szükségleteinek életkorának, élethelyzetének, egészségi állapotának megfelelően, meglévő képességeinek fenntartásával, felhasználásával, fejlesztésével biztosított legyen.

Az ellátotti létszám 2019-ben a gondozási szükséglet vizsgálat eredménye alapján: 137 fő 2019-ben 24 fő került felvételre és 31 fő ellátása szűnt meg.

Családsegítés

A családsegítés a Család- és Gyermejjóléti szolgálat keretében működik. A Család- és Gyermejjóléti szolgálat ellátja a családsegítés (Szt.64.§ (4) bekezdés) és a gyermejjóléti szolgálat (Gyvt.39. és 40.§) szolgáltatási feladatait.

A szolgáltatás Marcali, Nagyszakácsi, Sávoly, Somogyzitfa, Csákány, Somogysámson, Nemesvid és Somogysimonyi, Nemesdéd, Varászló, Vése településeken biztosított.

A családsegítés a szociális vagy mentálhigiénés problémák, illetve egyéb krízishelyzet miatt segítségre szoruló személyek, családok számára az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából nyújtott szolgáltatás.

Többek között az alábbi tevékenységeket látják el:

- szociális, életvezetési, mentálhigiénés tanácsadás;
- anyagi nehézségekkel küzdők számára a pénzübeli, természetbeni ellátásokhoz, továbbá a szociális szolgáltatásokhoz való hozzájutás megszervezése;
- szociális segítő munkát, – családban jelentkező működési zavarok, konfliktusok megoldásának elősegítése;
- közösségfejlesztő programok szervezése, valamint egyéni és csoportos készségfejlesztés.
- tartós munkanélküliek, fiatal munkanélküliek, adósságtterhekkkel, lakhatási problémával küzdők, fogyatékkal élők, krónikus betegek, szenvedélybetegek, pszichiátriai betegek, egyéb szociálisan rászorulóknak részére tanácsadás nyújtása;
- kríziskezelés, valamint nehéz élethelyzetben élő családokat segítő szolgáltatásokat.

Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás

A szolgáltatás a marcali járás területén minden településen biztosított.

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás keretében a saját otthonukban élő, egészségi állapotuk és szociális helyzetük miatt rászoruló, a segélyhívó készülék megfelelő használatára képes időskorú vagy fogyatékos személyek, illetve pszichiátriai betegek részére a felmerülő krízishelyzetek elhárítása céljából nyújtott szolgáltatás.

A 2021-es év folyamán 170 fő számára volt biztosított ellátás. Az év során 52 fő felvételére, és 55 fő ellátásának megszüntetésére került sor.

A nők (72 %) arányaiban többen veszik igénybe a szolgáltatást, mint a férfiak (28 %). Ez valószínűleg annak a demográfiai ténynek a következménye, hogy a nők születéskor várható élettartama magasabb a férfiakénál.

Az ellátásban részesülők 82%-a egyedülálló. Az idős korokra egyedül maradt emberek azok, akik leginkább igénybe veszik az ellátást. Az egészségi állapotukra jellemző, a több probléma együttes előfordulása (szívbetegség, magas vérnyomás, cukorbetegség stb.)

A házi segítségnyújtást mindkét nemnél leginkább a 75-89 éves korosztály veszi igénybe, az összes ellátotti létszám 57%-a. Az ellátottak 54 %-a 80 év feletti.

Közösségi pszichiátriai ellátás

A szolgáltatás a marcali járás területén minden településen biztosított.

A közösségi pszichiátriai ellátás olyan önkéntesen igénybe vehető, ingyenes, hosszú távú, közösségi alapú gondozás, amelynek során a gondozás és a pszicho-szociális rehabilitáció az ellátott otthonában, illetve lakókörnyezetében történik. Hozzájárul az önálló életvitel fenntartásához, meglévő készségek megtartásához és fejlesztéséhez, lehetőséget ad orvosi, egyéb terápiás kezelés figyelemmel kísérésére.

A közösségi pszichiátriai ellátást 2021-ben 3 új igénybevevővel 47 fő vette igénybe és az év során ugyancsak 4 fő megszüntetésére került sor.

Az igénybevevők megoszlása: 23 fő (48,9%) férfi és 24 fő (51,1%) nő. Az igénybevevők legnagyobb arányban nyugdíjasok, illetve rokkantnyugdíjasok. Az igénybe vevők leginkább a 61-65 év közötti korosztályból kerültek ki.

Támogató szolgáltatás

A szolgáltatás a marcali járás valamennyi településén biztosított, nem csak rászorulóknak részére.

A támogató szolgálat célja elsősorban a fogyatékos személyek lakókörnyezetben történő ellátása, elsősorban a lakáson kívüli közszolgáltatások elérésének segítése, valamint életvitelük önállóságának megőrzése mellett a lakáson belüli speciális segítségnyújtás biztosítása.

A támogató szolgálat elsődleges célcsoportja:

- hallás sérültek,
- látás sérültek
- autisták
- mozgásszervi fogyatékkal élők
- értelmi fogyatékkal élők
- halmozottfogyatékkal élők

2021.-ben 7 új igénybevevő került felvételre, mellyel az előző évben ellátott személyek száma 45 fő-re bővült. Az évközi megszüntetések száma 7 fő, melyeknek oka az elhalálozás mellett, hogy nem tartották igényt a szolgáltatásra. A szolgáltatást igénybevevők döntő többsége, 82 %-a marcali lakos.

Nappali ellátás

Ellátási terület: Marcali, Csákány, Nagyszakácsi, Sávoly, Somogyzsitfa, Szókedencs, Somogyásmon, Nemesvid és Somogyimonyi.

Marcali városban két telephelyen működik Idősek nappali ellátása, 50 férőhellyel.

Nappali ellátást igényelheti, aki 18. életévét betöltötte, egészségi állapota vagy idős kora miatt mentális és szociális támogatásra szorul, önmaga ellátására részben képes. Feladata az érintettek lakókörnyezetben napközbeni tartózkodásának, társas kapcsolatainak, alapvető higiénés szükségleteinek, igény esetén étkeztetésének kielégítése.

Szakosított ellátás akkor vehető igénybe, ha az életkor, egészségi állapot, szociális helyzet miatt rászorultat az alapellátás keretében nem lehet ellátni.

2021-ben a nyilvántartás alapján az idősek nappali ellátását 57 fő vette igénybe. Az igénybevételi napló összesített adatai alapján 39,88 fő ellátását biztosítottuk. Év közben 14 új igénybevétel mellett 8 fő ellátása szűnt meg (haláleset, költözés, nem tart igényt az ellátásra).

Azon igénybevevők számára, akiknek a nappali ellátás igénybevétele mellett szüksége van a napi egyszeri meleg étkezés biztosítására, szociális étkeztetés keretein belül nyújtunk lehetőséget helyben fogyasztással. Arányuk az összes nappali ellátásban részesítetthez viszonyítva 37% (21 fő).

Marcaliban a SZESZK ilyen ellátást biztosít az Idősek Otthonában, ahol jelenleg 22 fő részére nyújt tartós bentlakásos ellátást.

g) *drogprevenációs szolgáltatások;*

A Rendőrség és a védőnők osztályfőnöki órák keretében hívják fel a diákok figyelmét a függőséget okozó, így a kábítószerekkel és pszichotróp anyagok használatával kapcsolatos veszélyekre, a segítség kérés lehetőségére.

h) *hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor;*

Az Önkormányzattal szemben a szolgáltatások nyújtása során hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt szankció megállapítására nem került sor.

i) *előnyben részesítési (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül.*

A méltányossági alapon megállapított közgyógyellátás szabályait a helyi szociális rendeletünk szabályozta az Szt. felhatalmazása alapján.

A méltányossági közgyógyellátás ellátás szabályai 2015. március 1-től kikerültek a szociális törvényből. Az ellátás biztosítása a települési önkormányzatok számára nem kötelező, azzal, hogy a 2015. március 1-jét megelőzően megállapított méltányossági közgyógyellátás tekintetében – a jogosultság határozatában megállapított időtartamára, vagy annak megszüntetéséig – a 2015. február 28-án hatályos rendelkezések alkalmazandók. Új ellátásként az önkormányzatok a települési támogatás keretében biztosíthattak támogatást a gyógyszerkiadások viseléséhez.

Marcali Város Önkormányzatának Képviselő- testülete továbbra is meg kívánta tartani ezen ellátást, hogy segítséget nyújtson a rászorulóknak részére. Feltételei a szociális ellátások és

szociális szolgáltatások helyi szabályairól szóló 9/2015. (II.26.) számú önkormányzati rendelet 23.§-ában meghatározásra.

Ezek alapján a gyógyszerkiadások viseléséhez nyújtott települési támogatásra az a személy jogosult, akinek a kérelem benyújtását megelőző hónapban 2022.évtől:

- a) az egy főre számított havi családi jövedelemhatára az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 300%-ánál (85.500.- Ft), egyedül élő esetén 320%-ánál (91.200.- Ft) nem magasabb és nem rendelkezik hasznosítható vagyonnal, továbbá
- b) a társadalombiztosítási támogatásba befogadott gyógyszerköltsége havonta a 6.000.- Ft-ot eléri.

A jogosultsági feltételek megléte esetén a támogatás három hónapra állapítható meg, napi összege 250.- Ft.

Az ápolási díj a tartósan gondozásra szoruló személy otthoni ápolását ellátó nagykorú hozzátartozója részére biztosított anyagi hozzájárulás. Az ápolási díjnek három formája létezik. Az első kettő esetében a járási hivatal, a harmadik esetében a hatáskör gyakorlója a képviselő-testület.

Az Szt. értelmében a járási hivatal egyrészt ápolási díjat állapíthat meg – a jegyes kivételével – a hozzátartozónak [Ptk. 8:1. § (1) bekezdés 2. pont], továbbá az Szt-ben meghatározott személy, ha állandó és tartós gondozásra szoruló súlyosan fogyatékos, vagy tartósan beteg 18 év alatti személy gondozását, ápolását végzi. Jogosult lehet továbbá az is, aki fokozott ápolást igénylő súlyosan fogyatékos személy gondozását, ápolását végzi.

Az ápolási díj összege 2013. január 1-jétől a központi költségvetésről szóló törvényben meghatározott alapösszeg 100%-a (45.665.- Ft), 180%-a (82.197.- Ft), illetve 150%-a (68.498.- Ft). Az ápolási díj szolgálati időre jogosít, járulékfizetési kötelezettséget von maga után.

Az ügynevezett méltányossági ápolási díj megállapítására Marcali Város Önkormányzatának Képviselő- testülete biztosít lehetőséget, az Szt felhatalmazása alapján, a saját költségvetése terhére, mert a méltányossági ápolási díj szabályai szintén 2015. március 1-től kikerültek a szociális törvényből.

Az ellátás biztosítása a települési önkormányzatok számára jelenleg nem kötelező, de Marcali Város Önkormányzata a támogatást megtartva 2015. március 1-től a 9/2015. (II.26.) számú önkormányzati rendeletének 21.§ -22.§-aiban szabályozza a jogosultság feltételeit. A méltányossági ápolási díjra az a személy jogosult, a fentiekén túl, akinek esetében az egy főre számított havi családi jövedelemhatár az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 200%-át, egyedülálló esetén 250%-át nem haladja meg és az Szt. 41-43. §- aiban foglaltaknak is megfelel. A jogosultság egy évre állapítható meg. Az elmúlt években a központi költségvetési törvényben emelkedett a méltányossági ápolási díj mértéke, mert a szolgálati időre való jogosultság miatt a mérték a központi költségvetési törvényben meghatározott összeg 80%-a (36.532.- Ft). Az adott november és december hónapjára járó támogatást a téli hónapokban megnövekedő kiadások miatt kétszeres összegben folyósítjuk. A 2022. évben a jogosultak száma:

3.6.2. Népkonyha	
Év	Népkehán kiosztott ételadagok száma (db)
2016	n.a.
2017	n.a.
2018	n.a.
2019	n.a.
2020	n.a.
2021	n.a.

Forrás: Önkormányzati adat

A városban népkehya nem működik, azonban 2015.11.11. óta az Ételt az Életért Alapítvány heti egy alkalommal 100-150 rászoruló számára nyilvános ételosztást szervez.

3.7 Közösségi viszonyok, helyi közélet bemutatása

A települések jövője alakításában létfontosságú szerepe van a kultúrának. A települések kulturális sokszínűsége jelentheti az újítások forrását. A települési közösségekben megvalósuló társadalmi integráció és szociális kohézió közege maga a helyi kultúra. Ezért nagyon fontos, hogy településünk az egyén és közössége összefüggésében legyen képes megfogalmazni, megvitatni és érvényesíteni jövőjére vonatkozó életcéljait. A közösségfejlesztés, az esélyegyenlőtlenség mérséklése a közéleti pezsgés helyi lehetőségeinek erősítésével stratégiai szerepet tölt be.

Fontos mindenki számára biztosítani a közművelődési tevékenységekben való részvétel lehetőségét. A kulturális intézmények az alapellátás keretében mindenki számára ösztönzést nyújtanak arra, hogy önművelés céljából bekapcsolódjanak a kulturális tevékenységekbe és megismerhessék a kulturális értékeket. A település tagjaként kifejezzék, milyen értékek, célok, fejlesztési irányok fontosak számukra, részt vegyenek a közösségi élet fejlesztésében, valamint, hogy ezekhez állandó helyszínt és szakmai segítséget vehessenek igénybe az önfejlesztéshez, az önműveléshez, a közös értékek kifejezéséhez, megéléséhez, a közös célok megfogalmazásához, a tevékenységek színvonalának biztosításához. A kultúra tartja össze a helyi közösségeket, ugyanakkor tartást ad az egyéneknek is.

A Magyar Kulturális Stratégia legfontosabb alapértéke az esélyegyenlőség. A kultúrának kitüntetett helye, szerepe van az esélyegyenlőség elősegítésében, és az esélyegyenlőtlenségek csökkentésében. Ehhez egyik oldalon a differenciált kulturális kínálatra (mennyiség, minőség), a hozzáférés esélyeinek biztosítására (anyagi, fizikai, területi, információs és kommunikációs akadálymentesség) kell. Másik oldalon a szellemi és gondolkodási képességszint megértésére, a nyelv dekódolási ismeretére, gyakorlatára, a befogadásra való nyitottságra és motivációra (érdeklődési, érzelmi azonosulás) van szükség. Ezek hiánya megalapozhatja az érdektelenséget, a tolerancia és a szolidaritás csökkenését, a mélyen gyökeredző sztereotípiák rögzülését, az

előítéletességet, a diszkriminációt. Ezt szem előtt tartva Marcali város kulturális stratégiájának fő célkitűzése: mindenki számára elérhetővé tenni a kulturális javakat és szolgáltatásokat. Hangsúlyos szerepe van annak, hogy mindenkit megillet az alkotás lehetősége és mások alkotásainak megismerése. Esélyt kell kapnia a kisebbségnek a többség mellett, az amatőrnek a profi mellett. Ám az esélyteremtés minden érintett aktív részvételével lehetséges csak.

Nemcsak Magyarország, de Marcali térségében is tapasztalt egyik gyenge pont a közéleti passzivitás, az együttműködési készségek alulfejlettsége. Ezért a szükséges erőforrások megteremtésével folyamatos a helyi közösségek megerősítése

A város polgáira jellemző az egészséges lokálpatriotizmus, a városlakók büszkék a helyi kultúra eredményeire, helyi művelődési közösségeikre. A helyi hagyományok gyökerei erősek, erőteljesen jelentkeznek az itt élők tudatában segítve ezzel az esélyegyenlőség megvalósulását. Vannak tervek és közakarát a kulturális városfejlesztésre mind az infrastruktúra területén, mind a programok bővítésére vonatkozóan, melyek által az esélyegyenlőség biztosítva lesz minden érintett társadalmi réteg, csoport számára. Erős (erősödő) a civil élet, a civil szervezetek együttműködnek az önkormányzattal a városfejlesztésben. Értékes helyi kulturális hagyományokkal, rendezvényekkel, fesztiválok szervezésével igyekeznek a kulturális életbe bevonni a hátrányos helyzetű városlakók csoportjait, megakadályozva ezzel, hogy a leszakadó rétegek kiessenek a kulturális fogyasztók köréből. Abban viszont probléma rejlik, ha valaki a megteremtett esélyegyenlőség ellenére sem veszi igénybe a kulturális lehetőségeket. További lépéseket kell tenni a kulturális fogyasztást befolyásoló negatív hatások, például passzivitás, elszemélytelenedés, előítéletek kialakulásának ellensúlyozása céljából.

- a) közösségi élet színterei, fórumai;

3.7.1. számú táblázat - Intézményi ellátottság (2019)			
Tornateremmel, tornaszobával ellátott köznevelési intézmények száma (intézmény székhelye szerint) (TS 102)	Sportcsarnok, sportpálya léte (TS 103)	A települési könyvtárak kikölcsönzött egységeinek száma (TS 104)	Közművelődési intézmények száma (TS 105)
db	van/nincs	db	db
3	igen	43 474	2

Forrás: TeIR, KSH Tstar

- b) közösségi együttélés jellemzői, konfliktuskezelési megoldások;
- c) helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai;69
- d) a helyben élő nemzetiségek kulturális sokszínűségének bemutatása és kulturális identitásuk megőrzésének lehetőségei;

A program készítése során adatok nem álltak rendelkezésre erre vonatkozóan.

e) helyi lakossági önszervezések.

A program készítése során adatok nem álltak rendelkezésre erre vonatkozóan.

3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

A 2019. évi választások óta roma nemzetiségi önkormányzat nem működik a településen, mert a választásokon nem volt nyilvántartásba vett jelölt.

3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Szegregációval veszélyeztetett terület a Táncsics u. 109. -120 házszaomok által határolt területen.	Szegregátum felszámolása a lakások felújításával, a lakók integrált lakókörnyezetbe költözésével, szociális felzárkóztató programok indítása
Magas a tartósan munkanélküliek száma.	Iparterület létrehozása a munkahelyek számának növelése érdekében, meglévő iparterület fejlesztése ugyanezen okból, közös foglalkoztatási programok indítása munkáltatókkal, civil szervezetekkel integrációs programok megvalósítása érdekében, közfoglalkoztatási programok szervezése, munkaerő-piaci kompetenciák/ OKJ képzettség megszerzését támogató képzések szervezése
Hiányzó szociális alap ellátások a szenvedély és pszichiátriai betegek ellátása terén.	Szociális alapszolgáltatás keretében igénybe vehető nappali ellátások férőhelyszámának bővítése.
Munkaerő piaci kompetenciák hiánya.	Közös foglalkoztatási, képzési programok indítása munkáltatókkal, civil szervezetekkel integrációs programok megvalósítása érdekében munkaerő-piaci kompetenciák/ OKJ képzettség megszerzését támogató képzések szervezése

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

4.1 A gyermekek helyzetének általános jellemzői gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek

Magyarországon a gyermekszegénység folyamatosan nő. A gyermekszegénység a kutatások szerint több dimenziós, anyagi és nem anyagi tényezők által meghatározott jelenség. A gyermekszegénység elsősorban a családok szegénységén mérhető. A szegénység által különösen veszélyeztetettek a hátrányos helyzetű térségben élők, a nagycsaládosok, az alacsony iskolai végzettségű és munkanélküli szülők gyermekei.

4.1. számú táblázat - Gyermekkorú népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2.számú táblázatból)					
Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
	Fő	Fő	Fő	%	%
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	5 328	6 052	11380	46,82%	53,18%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			267	2,35%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	671	681	1352	5,90%	5,98%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	146	159	305	1,28%	1,40%

Forrás: TeIR, KSH Tstar

a) veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékkal élő gyermekek jellemzői, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete;

Veszélyeztetettség: olyan - a gyermek vagy más személy által tanúsított - magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza (Gyvt. 5. § n) pont).

A **védelembe vétel** a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedés. Ha a szülő vagy más törvényes képviselő a gyermek veszélyeztetettségét az alapellátások önkéntes igénybevitelével megszüntetni nem tudja, vagy nem akarja, de alaposan feltételezhető, hogy segítséggel a gyermek fejlődése a családi környezetben mégis biztosítható, a gyámhatóság a gyermeket védelembe veszi (Gyvt. 68. § (1) bekezdés).

A kialakult veszélyeztetettség megszüntetése érdekében a gyermek védelembe vétele a járási gyámhivatal feladata, arra javaslatot a gyermekjóléti szolgálat tesz.

4.1.1. számú táblázat - Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek		
Év	Védelembe vett kiskorú gyermekek száma (TS 116)	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma (TS 115)
	Fő	Fő
2016	9	86
2017	12	47
2018	13	69
2019	9	34
2020	12	55
2021	15	63

Forrás: TeIR, KSH Tstar, helyi adatok

Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet: a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet vonatkozásában a definíciót a Gyvt. tartalmazza.

A **hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek** (fiatal felnőtt) fogalma és e tény fennállásának megállapítása, mely a Gyvt- ben került szabályozásra 2013. szeptember 1. napjától.

A Gyvt. 67/A. §-a értelmében a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet szempontjából meghatározó tényezők a következők:

- a szülő, családba fogadó gyám iskolai végzettsége alacsony; legfeljebb alacsony végzettség;
- a szül, gyám alacsony foglalkoztatottsága;
- az elégtelen lakáskörülmények;
- a nevelésbe vétel, valamint a tanulói, hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt számára nyújtott utógondozói ellátás.

Hátrányos helyzetű: az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

- a) a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családba fogadó gyámról – önkéntes nyilatkozata alapján – megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alacsony iskolai végzettséggel rendelkezik,
- b) a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családba fogadó gyámról megállapítható, hogy a

rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az Szt. 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,

- c) a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

Halmazottan hátrányos helyzetű: a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében fenti három körülmény közül (alacsony iskolai végzettség, alacsony foglalkoztatottság, elégtelen lakókörnyezet) legalább kettő fennáll.

Halmazottan hátrányos helyzetű továbbá a nevelésbe vett gyermek és az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

A jegyző összesíti a települési önkormányzat illetékességi területén a hátrányos és halmazottan hátrányos helyzetű gyermekek és tanulók számát és az ily módon előállított statisztikai adatokat minden év október 31-ig megküldi az illetékes kormányhivatal részére (Nktvr. 27-29. §).

A jegyzői gyámhatóság a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság elbírálásával egyidejűleg kérelemre – külön döntésben, a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsággal egyező időtartamra – megállapítja a gyermek, nagykorúvá vált gyermek hátrányos vagy halmazottan hátrányos helyzetének fennállását is.

A hátrányos, halmazottan hátrányos helyzet új meghatározása nem érinti a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményhez kötődő kedvezményeket. Így e támogatásba részesülő gyermek továbbra is jogosult a már korábban említett kedvezmények, juttatások igénybevételére.

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők száma (2021. december 31- i adat): 157 (90 család), ebből hátrányos vagy halmazottan hátrányos helyzetű: 79 fő.

Hátrányos helyzetűek száma (HH)	
	57
• szülő(k) vagy gyám alacsony iskolai végzettsége miatt	46
• szülő(k) vagy gyám alacsony foglalkoztatottsága miatt	5
• elégtelen lakókörnyezet, ill. lakáskörülmény miatt	6
Családok száma, amelyekben a HH gyermekek élnek	34

Halmazottan hátrányos helyzetűek száma (HHH)	
	22
• szülő(k) vagy gyám alacsony iskolai végzettsége és a szülő(k), gyám alacsony foglalkoztatottsága miatt	18
• szülő(k) vagy gyám alacsony foglalkoztatottsága és elégtelen környezet, ill. lakáskörülmény miatt	0
• szülő(k) vagy gyám alacsony iskolai végzettsége és elégtelen lakókörnyezet, ill. lakáskörülmény miatt	4
Családok száma, amelyekben a HHH gyermekek élnek	15

b) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény: a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapításának célja annak igazolása, hogy a gyermek szociális helyzete alapján jogosult ingyenes vagy kedvezményes intézményi gyermekétkeztetésre és a szünidei gyermekétkeztetésre, meghatározott pénzbeli támogatásnak, illetve a Gyermekvédelmi törvényben és más jogszabályban meghatározott egyéb kedvezmények igénybevételeire.

A jogosult gyermek számára a települési önkormányzat jegyzője a Gyvt-ben meghatározott feltételek szerint rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságot állapít meg. (Gyvt. 18. § (1) a)) A jogosultság megállapítása során sor kerül a jövedelmi és vagyoni helyzet vizsgálatára a Gyvt. 19. §-a szerint. Több év múltán a 2022. évben változott meg először a jövedelmi jogosultsági feltétel az RGYK esetében. A jegyző megállapítja a gyermek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát, amennyiben a gyermeket gondozó családban az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg a szociális vetítési alap összegének a 180%-át (51.300.- Ft), ha a gyermeket egyedülálló szülő vagy más törvényes képviselő gondozza, a gyermek tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos, vagy a nagykorúvá vált gyermek megfelel a jogszabályban foglalt feltételeknek; minden más esetben akkor, ha a szociális vetítési alap összegének 165%-át (47.595.- Ft) nem haladja meg és a vagyoni feltételeknek is megfelel.

A **rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény pénzbeli ellátására** a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek után az a gyermek családba fogadó gyámjával kirendelt hozzátartozó jogosult, aki:

- a gyermek tartására köteles, és
- nyugellátásban, korhatár előtti ellátásba, megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiba, időskorúak járadékába vagy olyan ellátásba részesül, amely a nyugdíjszerű rendszeres szociális ellátások emeléséről szóló jogszabály hatálya alá tartozik.

A jogosultságot a gyám lakcíme szerint illetékes települési önkormányzat jegyzője állapítja meg határozatlan időre. Havi összege – gyermekenként – az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 22 százaléka volt (évekig: 6.270 Ft), jelenleg a szabályozás megkülönböztet alapösszegűt, ami a 2018. óta 6.000, illetve emelt összegűt, ami a 6.500 Ft.

Továbbá a jegyző annak a családba fogadó gyámmal kirendelt hozzátartozónak, akinek a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény pénzbeli ellátása a tárgyév augusztus 1-jén fennáll, a tárgyév július hónapjában – a július hónapra járó pénzbeli ellátás összege mellett – és a tárgyév november 1-jén fennáll, a tárgyév november hónapjában – a november hónapra járó pénzbeli támogatás összege mellett – pótlékot folyósít (esetenkénti összeg a 2022. és 2023. évben is 8.400.- Ft). A pénzbeli ellátásra való jogosultság feltételeit a települési önkormányzat jegyzője évente legalább egyszer felülvizsgálja

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma korábbi években emelkedett, majd 2016-tól folyamatosan csökkent. Ennek helyi oka elsősorban, hogy a családok egy főre jutó jövedelme meghaladta a jogosultsági jövedelmi határt. A jogosultak számának csökkenése sajnos csak kis mértékben magyarázható azzal, hogy a családok jobb anyagi körülmények között élnek. A csökkenésnek inkább az az oka, hogy a bérminimum változása nem

vonta maga után a jövedelmi jogosultsági feltételek megfelelő mértékű emelését a jogalkotó részéről. A 2021. évben a 0-18 éves korosztály 8,8 %-a volt jogosult a támogatásra.

4.1.2. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek	
Év	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma (TS 111)
	Fő
2016	264,5
2017	219
2018	182
2019	155
2020	151
2021	152

Marcaliban 2021. december 31. napján 154 fő kiskorú és 3 fő nagykorú volt jogosult rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre, ami összesen 90 családot érintett, ebből 58 szülő egyedül neveli gyermekét. Az elmúlt évhez (2020. évben 137 fő) képest 15%-os emelkedés tapasztalható a gyermekvédelmi kedvezményre jogosultak számában.

A 2021. évben 1 kérelem került elutasításra. Az elutasítás oka az volt, hogy a gyermeket gondozó családban az egy főre jutó havi jövedelem összege meghaladta a hatályos jogszabályban előírt összeghatárt.

A Gyvt. 20/A. §-ának 2019. július 19. napján hatályba lépett módosítása alapján az arra jogosultak a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény keretében évente két alkalommal **pénzbeli támogatást** kapnak.

„Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők száma a 2021. évben (zárójelben a 2020. évi adatok)

	<i>Alapösszegű támogatásban részesültek száma összesen</i>		<i>Emelt összegű támogatásban részesültek száma összesen</i>		<i>Pénzbeli támogatásként kifizetett teljes összeg (eFt)</i>
	<i>kiskorú</i>	<i>nagykorú</i>	<i>kiskorú</i>	<i>nagykorú</i>	
Augusztus hó	53 (56)	1 (0)	96 (96)	2 (3)	961 (978)
November hó	60 (53)	0 (1)	91 (90)	2 (2)	964 (922)

(Saját nyilvántartás adatai)

c) a gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők helyzete;

4.1.3. számú táblázat - Árvellátás			
Év	Árvellátásban részesülő férfiak száma (fő) (TS 065)	Árvellátásban részesülő nők száma (fő) (TS 066)	Árvellátásban részesülők összesen
	Fő	Fő	Fő
2016	70	69	139
2017	74	62	136
2018	62	59	121
2019	66	55	121
2020	57	57	114
2021	n.a.	n.a.	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

d) ingyenes vagy kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők jellemzői

2016. január 1-jétől a Gyvt. szabályozása alapján a települési önkormányzatok kötelezően ellátandó feladata a szünidei gyermekétkeztetés, melynek keretében a szülő kérelmére a települési önkormányzat napi egyszer – elsősorban helyben elfogyasztott – meleg ételt kell biztosítson valamennyi, a tanév rendjéről szóló EMMI rendeletben meghatározott iskolai szünidő időtartamára eső munkanapokon a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek részére.

A gyermekétkeztetésről Marcali Város Önkormányzata a gyermekvédelmi törvényben előírt normatív kedvezmények, illetve a rendkívüli települési támogatás megállapítása útján gondoskodik. Valamennyi oktatási intézmény gyermekei számára megoldott a közétkeztetés szolgáltatása saját konyhán vagy külső cégtől vásárolt szolgáltatásként. A közétkeztetést biztosító intézményben megoldott a speciális étkezési igényű gyermekek ellátása is.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 2015. szeptember 1-től hatályos módosítása alapján, a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekeken kívül a bölcsődei és az óvodai étkeztetésért nem kell fizetnie azon egy- és kétgyermekes családoknak sem, ahol a családban az egy főre jutó jövedelem nem haladja meg a minimálbér nettó összegének 130 százalékát, azaz 2021-ben a 144.717.-Ft-ot. Erről a szülő köteles nyilatkozni.

Marcali Város Önkormányzata a jogszabályi kötelezettségeknek eleget téve mind a négy nagy tanítási szünetben (őszi, téli, tavaszi és nyári) biztosította a napi egyszeri meleg étkezést a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek számára. Az igénybevétel azonban meglehetősen alacsony a jogosultak körében.

4.1.4. számú táblázat – Kedvezményes óvodai - iskolai juttatásokban részesülők száma (A táblázat kitöltése és elemzése opcionális.)						
Év	Ingyenes étkezésben résztvevők száma óvoda	Ingyenes étkezésben résztvevők száma iskola 1-8. évfolyam	50 százalékos mértékű kedvezményes étkezésre jogosultak száma 1-13. évfolyam	Ingyenes tankönyv-ellátásban részesülők száma	Óvodáztatási támogatásban részesülők száma	Nyári étkeztetésben részesülők száma
	Fő	Fő	Fő	Fő	Fő	Fő
2016	250	163	127		-	34
2017	295	146	103		-	65
2018	275	134	95		-	38
2019	296	115	99		-	27
2020	200	104	137		-	27
2021	285	109	152		-	16

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

e) magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek helyzete;

Marcaliban a magyar állampolgársággal nem rendelkező óvodások és iskolások száma alacsony, évente mindössze 3-6 főt tesz ki.

f) állampolgársággal rendelkező, illetve magyar állampolgársággal nem rendelkező külföldről visszatért, hátrányos helyzetű családban élő gyerekek jellemzői.

Nincs a településen olyan gyermek, aki ezen kritériumoknak megfelel.

4.2 Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

Marcaliban a két szegregált lakókörnyezetben többségében roma családok élnek, a Táncsics utcai telepen mintegy 40 fő, a Dózsa György utcai szegregátumban 76 fő (számuk állandóan változik a népeségmozgással, születésekkel és halálozásokkal összefüggésben). A telepen és a szegregátumban élő gyermekek kivétel nélkül mindannyian halmozottan hátrányos helyzetűek, rendszeres gyermekvédelmi támogatásban részesülnek, családjuk anyagi, jövedelmi helyzete kifejezetten rossznak mondható. Társadalmi helyzetük emelésében szerepet kell, hogy kapjon életkörülményeik javítása. Fontos lenne a szülők képzését, munkaerő-piaci elhelyezkedését támogató programok indítása, valamint a gyerekek értelmi, pszichés állapotának és szociális készségeinek fejlesztését célzó akciók kezdeményezése.

A szegregátumban élő gyermekek körében részletes helyzetfeltárás szükséges – egészségügyi helyzetükről, szocializációs hátrányokról. A felmerülő problémák kezelése a terület komplex rehabilitációjával együtt valósulhat meg, azaz a fizikai és a társadalmi környezet helyreállításával, aminek az érintett lakosság bevonása, partnerként kezelése kiemelt része.

4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékkal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

- a) védőnői ellátás jellemzői (pl. a védőnő által ellátott települések száma, egy védőnőre jutott ellátott, betöltetlen státuszok)

4.3.1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma			
Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként 0-7 évesek
	db	Fő	Fő
2016	6	353	n.a
2017	0	343	n.a
2018	7	387	90
2019	7	380	90
2020	6	378	102
2021	5	367	101

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

Marcaliban a 2019-es évig 7 védőnő látott el feladatokat a városban, jelenleg 5 körzet van. Az öt körzetből kettő területi, a másik három vegyes területi- és iskolai körzet.

Az egy védőnőre jutó 7 év alatti gyermekek száma 2018-ban 90 fő volt, 2020-ban 102 fő. Ez magába foglalja a 0-3 éves gyermekek ellátását is. Így valójában a 0-3 év közötti gyermekekkel jelenleg 5 fő foglalkozik.

A három évnél fiatalabb népességszám az 2017-ig közel megegyező volt, 340-350 fő átlagosan, azonban 2018-ban egy 12%-os emelkedés tapasztalható, jelenleg átlagosan 365-380 gyermek tartozik a 0-3 éves korosztályba összesen.

- b) gyermekorvosi ellátás jellemzői (pl. házi gyermekorvoshoz, gyermek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés, betöltetlen házi gyermekorvosi praxisok száma)

4.3.2. számú táblázat – Gyermekorvosi ellátás					
Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziorvosi szolgálatok száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyermekorvos által ellátott gyerekek száma	Felnőtt házi orvos által ellátott gyerekek száma
	db	db	db	Fő	Fő

2016	1	4	2	15505	n.a.
2017	1	4	2	15232	n.a.
2018	1	4	2	16134	n.a.
2019	1	4	2	16263	n.a.
2020	1	4	2	13752	n.a.
2021	1	4	2	17233	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

A városban 2 házi gyermekorvosi szolgálat működik. A II. számú gyermek háziorvosi körzet 2015. április 1- je óta helyettesítéssel ellátott. A városi kórházban 2013 márciusában megszűnt a gyermekosztály, jelenleg gyermek szakrendelés működik.

A gyermekosztály megszűnése következtében a fekvőbeteg-ellátás nem áll rendelkezésre a kiskorúaknak. Az ellátáshoz Kaposvárra kell utazni, ami mind a gyermekeknek, mind szüleiknek anyagi, de elsősorban lelki terhet jelent, hiszen a szülők nem tudhatják közel a gyermekeket magukhoz, a gyermek gyógyulását pedig a szülők jelenléte általi biztonságérzet hiánya nehezítheti.

c) 0–7 éves korúak speciális (egészségügyi-szociális-oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok

A városban a *Somogy Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Marcali Tagintézménye* látja el a gyógypedagógiai tanácsadást, korai fejlesztést, oktatást és gondozást, amely feladata a komplex kora-gyermekkorai intervenció és prevenció: az ellátásra való jogosultság megállapításának időpontjától kezdődően a gyermek fejlődésének elősegítése, a család kompetenciáinak erősítése, a gyermek és a család társadalmi inklúziójának támogatása. A korai fejlesztés és gondozás tevékenységei a komplex gyógypedagógiai fejlesztés, tanácsadás, a társas, a kommunikációs, és nyelvi készségek fejlesztése, a mozgásfejlesztés, a pszichológiai segítségnyújtás. Külön kihangsúlyozandó a komplex megsegítés, melyet az intézmény biztosít: gyógypedagógus, logopédus, pszichológus és mozgásfejlesztő szakemberek team munkában segítenek. Minden tanév elején felveszik a kapcsolatot a gyermekorvosokkal, védőnőkkel – szórólapon ismertetik a lehetőségeket. Cél az, hogy minél korábban kerüljenek az intézménybe a rászoruló családok, gyermekek. A szociálisan hátrányos helyzetűek esetében a járás védőnői, a családsegítő szakemberei sokat segítenek.

Korai fejlesztésben kiemelten fontos a szülők tanítása a gyermekük fejlesztésére, a Szakszolgálat szakemberei ezt megteszik. A korai ellátás érdekében szakembereink folyamatosan bővítik módszertani tudásukat: szurdopedagógus, logopédus, a beszédfejlesztésben, mozgásfejlesztésben, Dévény módszert, TSMT, Pfafferont, HRG-t, Ayrest tudnak biztosítani. Az ingyenes gyógyúszásra is mód van szülők bevonásával, amely a helyi fürdőben kerül megoldásra.

A hátrányos helyzetű családoknak segítenek eszközkölcsonzéssel is. Szerveznek nyílt napokat, szülősegítő tréninget, szülőtanfolyamot. Vannak gyermekek, akik otthoni ellátás keretében kaphatnak gondozást, ezzel a szülőről vesznek le nagy terhet. Az elmúlt években az intézmény nagy hangsúlyt fektetett arra, hogy minden kis faluban, a leghátrányosabb családokban is tudhassanak erről a lehetőségről.

A nevelési tanácsadás feladata a következőkből tevődik össze: problémafeltáró beszélgetés, viselkedés, szociális érettség felmérése, tanácsadásban részesítés, szakszolgálati ellátásba vétel, segítség nyújtása családi, óvodai, iskolai neveléshez, oktatáshoz, pszichés állapot feltárását végző vizsgálat, szakértői vélemény készítése, prevenciós tevékenység a korai fejlődés időszakában, óvodában szűrés végzése 4. életévüket betöltöttök körében, pedagógiai, pszichológiai fejlesztés, terápia, konzultációs lehetőség biztosítása szülőknek, szakembereknek. A járás óvodáiban, iskoláiban a szakemberek helyszínen végzik el szükség esetén a szűrést, vizsgálatot, valamint a fejlesztést, terápiát is. Amennyiben súlyos beteg gyermekről van szó, otthon is ellátásban részesítik. Együttműködésük a helyi pedagógusokkal (előadások, értekezleteken való részvétel, tréning, képzések, szakkönyvek, eszközök kölcsönzése, tanácsadás, esetmegbeszélés) is nagyon sokszor a hátrányok leküzdését szolgálja.

Tankerületi szakértői bizottsági feladatot is ellátnak: a 3. életévüket betöltött gyermek, tanuló teljes körű pszichológiai, pedagógiai-gyógypedagógiai vizsgálata, a beilleszkedési, a tanulási, a magatartási nehézség megállapítása vagy kizárása és az ehhez kapcsolódó felülvizsgálatok elvégzése, a gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének megállapítása, amennyiben sajátos nevelési igény valószínűsíthető, megyei szakértői bizottsághoz való továbbküldés. A 18 hónapos korig a korai fejlesztés szükségességének megállapítása, szakértői vélemény elkészítése, fejlesztési út kijelölése az intézményben, helyben történik.

A hátrányos helyzetűek megsegítését szolgálja az előbb már említett helyszíni vizsgálat, szükség esetén a gyermek, tanuló anyanyelvi sajátosságainak figyelembevétele, amennyiben az intézménybe érkezett beutalóból tudomásunkra jut, hogy a halmozottan hátrányos szülő esélyegyenlőségi szakember bevonását kéri, ezt természetesen biztosítják. Magánkezdemenyvezéssel a Szakszolgálathoz forduló szülők esetében is figyelembe veszik ezen igényeket. Diagnosztizáló munkájuk fontos része még, hogy a családot informálják arról, milyen eredményre számíthat, milyen lehetőségei vannak, lehetnek gyermekének, kérdéseivel hová fordulhat, további szükséges vizsgálat elindításában segítik, valamint az eredmény elfogadásában, feldolgozásában.

Logopédiai ellátás keretein belül biztosítják beszédindítást, hang-, beszéd-, nyelvfejlődési elmaradás, beszédhibák és a nyelvi kommunikációs zavarok javítását, diszlexia, diszortográfia, diszgráfia, diszkalkulia kialakulásának megelőzését a beszéd technikai és tartalmi fejlesztését szolgáló logopédiai terápiás foglalkozáson. Elvégzik a 3. és az 5. életévüket betöltött gyermekek szűrését, részletes logopédiai vizsgálatot végeznek, logopédiai vizsgálati véleményt készítenek. Ahogy a többi területen is, itt is, ahol szükséges és lehetséges helyszínen történik a szűrés, vizsgálat, terápia. Ők is biztosítják az eszközöket, szülői tanácsadást, pedagógusok megsegítését.

A Szakszolgálat végzi az orvosok, védőnők által kiszűrt gyógytestnevelésre jogosult gyermekek, tanulók ellátását az óvodákban, iskolákban.

A továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadást már a megye feladatkörébe került, de a Szakszolgálat pszichológusai továbbra is segítik a tanulókat, szüleiket, pedagógusaikat a pályaeorientációban, megfelelő iskolaválasztásban, melyet egy kiadvánnyal is támogatnak (kidomborítva a problémával küzdő tanulókra). Iskola-, óvodapszichológiai ellátást is több járási intézményben biztosítanak, ez a feladat az intézményekre hárul – a Szakszolgálatnak az új jogszabály szerint koordináló szerepe lesz. Tudva, hogy az intézmények ellátottsága nem teszi lehetővé ezt a szolgáltatást, ezután is igyekeznek minden segítséget megadni, a hátrányos helyzetű tanulók számára a szociális problémákból adódóan bizony sokszor szükséges a pszichológiai megsegítés.

Az intézmény tehetségpontként működik: részese a tehetségazonosításnak, megsegítésnek, szülői támogatásnak, pedagógus konzultációnak, mérést végez. A tehetséggondozásba ugyanúgy bevonják a halmozottan hátrányos tanulókat is, helyszíni segítséssel, eszközök biztosításával.

Mindezen alapfeladatokon túl kiegészítő tevékenységeket is végeznek, ezek többnyire pályázati forrásból megvalósuló szolgáltatások: az elmúlt években hatékonyan működtek, és sok hátrányos tanulót érintettek a tanulói önismereti tréningek, a tanulás tanítását segítő foglalkozások, a szülősegítő és pedagógus érzékenyítő tréningek.

Az intézmény a szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférést nagyon fontos célnak tartja.

Marcali járásban, a Siófoki Tankerületi Központ fenntartásában működik a **Marcali Hétszínvirág Általános Iskola, Egységes Módszertani Intézmény**. Az intézmény több, mint 60 éves múltra tekint vissza. A Marcali kistérségre, ahonnan a tanulói érkeznek, jellemző a szülők magas munkanélkülisége, alulképzettsége. A tanulók többségének családjában a szülők munkanélküliek, alkalmi vagy közmunkából, segélyből élnek. A több generációra kiterjedő munkanélküliség szinte kilátástalanná teszi a tanulók jövőképét. Épp ezért még kiemeltebb szerep jut az intézménynek a tanulók tanulási folyamatában, a társadalmi szocializáció, a munka világába való elhelyezkedés elősegítése és bent maradás ösztönzése tekintetében.

A családok többsége a létminimum alatt él, döntő többségükben mindkét szülő munkanélküli, jellemző az elszegényedés, a gyermek szegénység, jellemző viszont a családokban a magas gyermeklétszám. A nyilvántartott veszélyeztetett és hátrányos helyzetű tanulók aránya továbbra is magas, de az utóbbi 2-3 évben csökken a számuk az intézményben.

Minden tanuló a Szakértői Bizottság javaslata alapján kerül az intézménybe. Bemenetszabályozott intézmény vagyunk. A tanulók elsősorban enyhe értelmi fogyatékosok, de kevert specifikus fejlődési zavarral, figyelemzavarral, magatartászavarral is ellátnak a pedagógusok tanulókat, illetve a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók csoportja van még jelen az intézményen belül, akik egész napos oktatásban részesülnek. De az intézmény fogad még autizmus spektrumzavarral diagnosztizált tanulókat is. Az ő számuk is lassú emelkedést mutat. A gyerekek többsége, kb 70 %-a, a város környéki településekről jár be busszal intézményünkbe.

Az intézményben általános iskolai, készségfejlesztő iskolai és utazó gyógypedagógiai feladatokat is ellátó intézményegység működik. 2019. szeptember elseje óta, mióta a Siófoki Tankerületi fenntartás alatt működünk, a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulóinknak is van megfelelő intézménytípus a továbbtanuláshoz. Jelenlegi tanév végén fog vizsgát tenni az első végzős kiscsoport. Még benmaradhatnak egy másik szakma elsajátításán, utána a következő feladat az ő munkába állításuk lesz.

Megfigyelhető, hogy a támogatott munkahelyen kívül más lehetőségük nincs arra, hogy a későbbiekben esetlegesen a megélhetésüket munkaalapú jövedelemmel kiegészítve biztosítani tudják.

Jelenleg olyan szakmai képzést biztosítanak, hogy a jövőben piacképes termékeket tudjanak előállítani. Elsődleges a papírszövés, szövés, és bevezetésre kerül a korongozás. Fontos lenne, hogy támogatás mellett az elsajátított tevékenységeket továbbra is végezzék. A tanulásban akadályozott tanulóink esetében jelenleg nagyon magas a lemorzsolódás aránya. Kikerülve tőlünk a tanulók többsége szakiskolai keretek között folytatja tanulmányait. Sajnos nagy százalékban eredménytelenül, mert végzettség nélkül hagyják el a közoktatást.

Marcali járásban, de a Balaton parton sincs megoldva, és igény lenne a gyógypedagógiai óvoda és készségfejlesztő iskola létrehozására.

- d) gyermekjóléti alapellátások, Biztos Kezdet Gyerekház, Tanoda, gyermekszegénységet csökkentő speciális szolgáltatások;

A Bölcsődében a betegségek megelőzése érdekében szószobát vehetnek igénybe a gyermekek.

- e) gyermekek napközbeni ellátásai, bölcsődei ellátás;

Tábla:4.3.3.a) b)

A bölcsőde a kistérségi társulás 37 településéről fogadja azokat a családban nevelkedő, 3 éven aluli gyermekeket, akiknek szülei a gyermekük napközbeni ellátását nem tudják biztosítani. A bölcsőde napos bölcsődeként működik 4 gyermekcsoporttal.

A bölcsőde *személyi feltételei* megfelelnek a 15/1998. (IV.30.) NM rendelet 1. számú melléklet I. 2. pontjában foglalt szakmai létszám irányszámainak és a létszámminimum normáinak.

Szakdolgozói létszám:

- 1 szakmai vezető
- 8 kisgyermeknevelő
- 2 bölcsődei dajka
- 1 fő szerződéses gyermekorvos heti 1 órában

A gondozás-nevelés korcsoport szerint csecsemő, tipegő és kisóvodás csoportokban, 4 csoportszobában történik. A gondozó-nevelő munka a Bölcsődei nevelés-gondozás országos alapprogramja és a Bölcsődei nevelés-gondozás szakmai szabályai szerint folyik.

A bölcsőde épülete akadálymentesített, személygépkocsik részére parkoló térítésmentesen igénybe vehető. Az épület bútorzata és berendezései, felszerelési tárgyai szintén újak, az ellátottak életkori sajátosságainak megfelelőek. Az épületben 6 csoportszoba van hozzátartozó fürdővel, WC-vel, váró-öltöztető helyiséggel. A berendezési tárgyak, bútorok, mozgásfejlesztő eszközök a gyermekek biztonságos szabad mozgását szolgálják, és ösztönző voltuknál fogva fejlesztik is azt. A parkosított, zárt udvar közvetlenül a csoportszobákból megközelíthető. Az udvari játékok szintén életkori szükségletekhez igazodnak, EU előírásoknak megfelelőek.

A családok támogatása, a családi nevelés kiegészítése alapfeladataink körébe tartozik, melyhez családtámogató programok szervezésével (családi rendezvények, szülőértekezletek, nevelést segítő szakemberek előadásai) nyújtottunk segítséget a családban felmerülő nevelési nehézségekre, s mindeközben megtapasztalhatták a családok azt, hogy a közösségnek megtartó ereje van.

A bölcsőde, kötelező feladatán túl térítés ellenében 2 szolgáltatást működtetett:

1. Játzócsoporthoz: célja, hogy a közösségbe nem járó gyermekek az édesanyjukkal együtt játszhatnak az intézmény által megteremtett kedvező körülmények között, illetve heti egy alkalommal komplex fejlesztést megvalósító, ún. Babóca tornán vehettek részt.

Játzócsoporthoz 161 gyermek (havi átlag 13 fő) 230 órában vette igénybe.

- 2. Szószoba:** célja a felső légúti megbetegedések, asztma, asztmatikus tünetek, bőrbetegségek gyógyulásának segítése, a gyógyulási folyamat felgyorsítása

4.3.3. a.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma		
Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyermekek száma
	db	Fő
2016	52	52
2017	52	52
2018	52	87
2019	52	90
2020	52	89
2021	48	84

Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

4.3.3. b.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma								
Év	Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma (TS 126)	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyermekek száma (TS 122)	Működő családi bölcsődei férőhelyek száma (TS 125)	Családi bölcsődébe beírt gyermekek száma (TS 121)	Működő mini bölcsődei férőhelyek száma (TS 127)	Mini bölcsődébe beírt gyermekek száma (TS 123)	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma (TS 124)	Bölcsődébe (összes) beírt gyermekek száma (TS 120)
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő
2016	0	0	0	0	0	0	52	52
2017	0	0	0	0	0	0	52	52
2018	0	0	0	0	0	0	52	87
2019	0	0	0	0	0	0	52	90
2020	0	0	0	0	0	0	52	89
2021	0	0	0	0	0	0	52	84

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

f) gyermekvédelem;

A gyermekek védelme a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítására irányuló tevékenység. A gyermekek védelmét pénzbeli, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások, illetve gyermekvédelmi szakellátások, valamint e törvényben meghatározott hatósági intézkedések biztosítják. A gyermekvédelmi rendszer működtetése állami és önkormányzati feladat.

A gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot látják el – a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése érdekében

– a törvényben meghatározott alaptevékenység keretében a védőnői szolgálat, a házi orvos, a házi gyermekorvos, a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók, így különösen a családsegítő szolgálat, a családsegítő központ, a köznevelési intézmények, a rendőrség, az ügyészség, a bíróság, a pártfogó felügyelői szolgálat, az áldozatsegítés és a kárenyhítés feladatait ellátó szervezetek, a társadalmi szervezetek, egyházak, alapítványok, a munkaügyi hatóság. Az előzőekben felsorolt intézmények és személyek kötelesek jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a gyermekjóléti szolgálatnál, hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más, súlyos veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén. Ilyen jelzéssel és kezdeményezéssel bármely állampolgár és a gyermekek érdekeit képviselő társadalmi szervezet is élhet. Ezek a személyek, szolgáltatók, intézmények és hatóságok a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a veszélyeztetettség megelőzése és megszüntetése érdekében kötelesek egymással együttműködni és egymást kölcsönösen tájékoztatni.

A Szolgálat az észlelő-és jelzőrendszerrel jól működik a városban, együttműködésük megfelelő. A Gyermekjóléti Szolgálat rendszeresen esetkonferenciákat tart az esetben érintett szakemberek és családok bevonásával, továbbá szakmaközi megbeszéléseket is tartanak a szakemberek számára. A jelzések a gyermekjóléti szolgálathoz elsősorban közoktatási intézményekből érkeztek, valamint jelzett, illetve értesített a rendőrség, fiatalkorúak pártfogó felügyelője, védőnői szolgálat is.

Közoktatási intézménytől leginkább a tankötelezettség teljesítésével kapcsolatos problémák és a passzív tanórai részvétel miatt érkeznek jelzések, illetve volt jelzés súlyos szülői elhanyagolás miatt is. Továbbra is emelkedő tendenciát mutatnak a gyermekek magatartási problémái miatti esetek, mely egymáshoz és a felnőttekhez való problémás viszonyukban nyilvánul meg.

Összességében elmondható, hogy az észlelő- és jelzőrendszer több tagjával napi kapcsolatban áll a Gyermekjóléti Szolgálat, mind a szakmai, mind pedig a személyes kapcsolat elősegíti a rugalmas, a gyermekek érdekeit szem előtt tartó közös munkát.

Leggyakrabban előforduló, gyermekeket érintő veszélyeztető tényezők a jelzőrendszeri tagok szerint:

- gondozatlanság, hiányos, vagy ápolatlan öltözet
- szülői kötelezettségek, kapcsolattartás elmulasztása
- iskolás gyermekek tanulás iránti motiválatlansága
- iskolai magatartásproblémák, iskolai agresszió
- több személyes kapcsolat igénye a szolgálat munkatársaival.

A Gyermekjóléti Szolgálat mindent megtesz a felmerült negatívumok kiküszöbölésért, a veszélyeztető tényezők mérsékléséért, illetve megszüntetéséért. Ennek érdekében folyamatosan keresik a megoldási lehetőségeket.

g) krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások;

A Szociális és Egészségügyi Központ Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgáltatása segít a krízishelyzetbe került egyéneknek és családoknak. Családsegítés keretén belül krízissegélyezést is végeznek, aminek segítségével, a bármely okból átmenetileg nehéz anyagi helyzetbe jutott családok vagy személyek gyors-, esetenként azonnali támogatás is biztosított. A Szolgáltató Központ segít a krízishelyzetbe kerülőkön, megteszi a szükséges intézkedéseket, mind személyes megkeresés, mind a lakosság részéről nyújtott jelzések alapján.

	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Ügyfélforgalom (fő)	5.063	3.290	3.443	2.083	1.892
- ebből: Marcali	2.768	1.692	2.137	1.187	
Krízissegély					

- fő	40	48	33	43	16
- összeg (Ft)	103.910.-	129.045.-	82.430.-	109.575.-	33.210.-
Hajléktalanok rászorulóknak számára (készétel, tisztálkodószerek, egyéb) vásárlás (Ft)	133.650.-	114.970.-	0.-	140.020.-	217.630.-

Ebből is jól látható, hogy a segítséget kérők száma 2019-ben, és 2021-ben megemelkedett és nagyobb arányban fordulnak segítségért a rászorultak. 2020. évbe a „COVID 19” járvány ideje alatt erősen visszaesett a segítségkérők száma.

2022-ben azonban hajléktalanok és rászoruló kliensek számára vásárolt készételek és tisztálkodószerek, valamint takarók megvásárlása magasabb kiadást jelentett a Központ számára.

A Somogy Megyei Gyermekvédelmi Központ Százszorszép Gyermekotthona Marcaliban 48 férőhelyen biztosít ellátást az ideiglenes hatállyal elhelyezett, nevelésbe vett kiskorúaknak, illetve utógondozói ellátásban részesülő fiatal felnőtteknek. A 48 férőhelyből 24 férőhelyen a 0-3 éves különleges szükségletű gyermekeknek, 12 férőhelyen a 3-24 éves korú, ideiglenes hatállyal elhelyezett, nevelésbe vett és utógondozói ellátott személyeknek, 12 férőhelyen pedig a kiskorú, illetve utógondozói ellátott fiatal felnőtt anyák (6 fő) és gyermekeik (6 fő) elhelyezését, teljes körű, illetve szükség szerinti ellátását biztosítja.

h) egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés;

Marcaliban az intézményi keretek között végzett sporttevékenységek mellett számos egyesület és szakosztályuk biztosítanak a gyermekeknek sportolási lehetőségeket, valamint szabadidős programokat. A városban egyre több sportág jelenik meg, a gyermekeknek lehetőségük van több közül is választani. Választhatnak például labdarúgást, kosárlabdát, kézilabdát, birkózást, sakkot, vagy akár karatét, íjászatot. A város köznevelési intézményei, egyesületei gyakran szerveznek túrákat a környéken, amelyekre minden korcsoportból várják az érdeklődőket. A városi fürdő egész évben tanuszodát működtet, ahol az egyesületi keretek között úszó, triatlonozó és aquatlonozó diákok mellett a kistérség köznevelési intézményeinek tanulói részére folyamatos foglalkozást, úszásoktatást biztosít. A szabadtéri létesítmények lehetőséget adnak strandkézilabda, strandfoci és strandröplabda versenyek rendezésére, valamint edzőtáborok szervezésére.

A Marcali és Vidéke Horgászegyesület ifjúsági, illetve gyermek tagjai gyakori látogatói a környékbeli vizeknek. Az iskolák a nyári szünidőben táborokat szerveznek.

A nyári szünidőben 2019-től kezdődően először pályázati forrásból, majd önerőből a települési önkormányzat napközbeni gyermekfelügyeletet biztosított heti táborok szervezésével. Az ingyenes táborokban a résztvevők száma folyamatosan nőtt.

A hátrányos helyzetben lévő gyermekek egészségfejlesztési, szabadidős programokhoz való hozzáférését segítik olyan civil szervezetek is, amelynek tagjai nem kifejezetten sporttevékenységet üznek. Ilyen az Együtt a holnapért Közalapítvány. Célja az önhibájukon kívül hátrányos helyzetbe került, a Somogy Megyei Gyermekotthonban, Marcaliban elhelyezett gyermekek életkörülményeinek javítása, segítése, így az életminőségük fejlesztése, egészségmegőrzése. Lehetőségek, esélyek biztosítása a gyermekeknek, a gyermekotthon érdekében szervezett rendezvények támogatása. Az Öszinte Mosoly Közhasznú Alapítvány pedig egyszeri vagy rendszeres pénzbeli és természetbeni adományokkal segíti a beteg és tehetséges gyermekeket, illetve a csonka családban élő gyermekeket. Céljait az alapítvány

kulturális, oktatási, társadalmi, szabadidős, közösségi és kulturális tevékenységek szervezésének az elősegítésével, tehetséges gyerekek és fiatalok támogatásával próbálja megvalósítani.

A hátrányos helyzetű gyermekek kulturális szolgáltatásokhoz való hozzáférése biztosított a városban egyes önkormányzati, oktatási intézményi vagy civil szervezeti rendezvényeken, amelyek látogatása ingyenes. Többek között a Marcali Művelődés és Szabadidő Nonprofit Kft. és a Városi Könyvtár is számos térítésmentes kulturális programot indít, amennyiben forrásaik lehetővé teszik.

i) gyermekétkeztetés (intézményi, hétfégi, szünidei);

A gyermekek egészséges fejlődésének alapfeltétele az egészséges étkezés. A mélyszegénységben élő gyermekek közül otthon sokan nem jutnak megfelelő mennyiségű egészséges táplálékhoz. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő óvodás és általános iskolás gyermekek térítésmentesen, a rászoruló középiskolások 50%-os támogatást kapnak. Étkezési kedvezményben (normatív) a marcali és bejárós gyermekek 80 %-a részesül. Valamennyi szociálisan rászoruló és normatív támogatásra jogosult gyermek étkezési lehetősége biztosított volt.

A 2016. évtől a rászoruló gyermekek szünidei étkeztetésének biztosítása a települési önkormányzat kötelezettsége lett. A szünidei gyermekétkeztetés finanszírozása beépült a központi költségvetésbe. Így a Magyarország 2016. évi központi költségvetéséről szóló 2015. évi C. törvényben foglaltak alapján a települési önkormányzat a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő kiskorú gyermekek napi egyszeri, meleg- étkeztetés formájában történő ingyenes étkeztetéséhez normatív alapon nyújtott támogatást.

Marcali Város Önkormányzata a jogszabályi kötelezettségeknek eleget téve mind a négy nagy tanítási szünetben (őszi, téli, tavaszi és nyári) biztosította a napi egyszeri meleg étkezést a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek számára. Megdöbbentő azonban az igénybevétel alacsony száma.

	Tavaszi szünet	Nyári szünet	Őszi szünet	Téli szünet
Szünidei napok száma	2	54	5	7
Szünidei étkezést biztosító napok száma	2	54	5	7
Étkeztetett hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma	5	16	16	17

(2021. évi normatív elszámolás alapján)

Az étkeztetést az a GAMESZ Szervezet által üzemeltetett központi konyha közreműködésével biztosítottuk és biztosítjuk, helyben történő elfogyasztással. A téli szünidő alatt a Helvécia étteremből biztosítottuk - éthordóban történő elvitellel - az egyszeri meleg ételt a rászoruló gyermekek számára. A városrészekbe a jogosultak lakóhelyére történő kiszállítással

került biztosításra a meleg étel. Az étkezések zavartalan lebonyolítását, az étkezők felügyeletét a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat munkatársai végezték, segítették.

Marcali Város Önkormányzata a gyermekétkeztetésről a jogszabályokban előírt módon, folyamatosan gondoskodott. Valamennyi köznevelési intézmény esetében megoldott a közétkeztetés szolgáltatása a a GAMESZ Szervezet által üzemeltetett saját konyháról, illetve külső cégtől vásárolt szolgáltatásként.

***A gyermekétkezésben résztvevő gyermekek és tanulók száma
(2021. dec. 31. i állapot szerint)***

	Teljes térítést fizet	50%-os kedvezményben részesül	100%-os kedvezményben részesül	Összesen
Bölcsőde	9	0	75	86
Óvodák	35	0	285	320
- Noszlopy G. Ált. Iskola	165	99	33	340
- Mikszáth K. Ált. Iskola	192	53	76	278
- Berzsenyi D. Gimnázium	1	0	0	1

j) eltérő kultúrájú, vagy a hátrányos és nem hátrányos helyzetű gyermekcsoportok közötti programok;

Marcali Város Önkormányzata a 2019-es és a 2020. évben az EFOP-3.9.2 Humán kapacitások fejlesztése térségi szemléletben pályázat keretében 7 héten keresztül tartott ingyenes napközis tematikus nyári tábort. 2019. évben közel 130 fő, míg 2020. évben 154 fő 7-14 éves korú marcali gyerek vett részt a táborokban.

A 2021. évben kimagaslóan nagy érdeklődés mellett kerültek megszervezésre a Marcali Város Önkormányzata és a Marcali Szociális és Egészségügyi Szolgáltató Központ ingyenes nyári napközis tábora. 2021.06.21. – 2021.08.13. között 8 héten át, két helyszínen, 13 turnusban 440 kisiskolás gyermek vehetett részt a hétfőtől péntekig tartó szünidei programokon. A táborok az EFOP-3.9.2-16-2017-00014 azonosító számú pályázatból - Humán kapacitások fejlesztése térségi szemléletben - kerültek finanszírozásra.

Az egyes turnusok tematikája a pályázat céljainak megfelelően került kialakításra: a helyi identitás erősítése, helyi értékek megismerése mellett az alapkompenciák fejlesztése, az általános műveltség szélesítése, a művészeti tevékenység gyakorlása, a környezeti- és az egészséges életmódra nevelés is fontos szerepet kapott. A tartalmas programot az adott témában jártas, szakmai tapasztalattal rendelkező táborvezető irányította Figyelmet fordítottak a szervezők a hátrányos gyerekek integrációjára is, a turnusokban lakosság szám arányosan hátrányos helyzetű gyerekek is részt vettek. A legnépszerűbb tematikus táborokban (MarcLali, Könyvmoly, MókaLand, Múzeumi) már évek óta visszatérő visszatérő táborozók vesznek részt. Ezek mellett az idén új programok is megrendezésre kerültek (Társasbázis, Korzó Manók, Mesén innen és túl, Természetjáró, Művészeti), melyekből a gyerekek érdeklődési körüknek megfelelően választhattak.

A táborokban az állandó programok mellett (Városi Fürdő és MarcLali Játszó kuckó látogatása, fagyizás, mozizás) továbbra is nagyon népszerűek voltak az egyes kézműves és játékos foglalkozások, de jutott idő a kötetlen játékokra, beszélgetésre is.

A Marcali Rendőrkapitányság bűnmegelőzési munkatársai több alkalommal is tartottak előadást a nyári szünidő veszélyeiről, a biztonságos közlekedésről. Az Eraklin Táncklub Egyesület táncosai 3 turnusban népszerűsítették a társastáncot a táborozó gyerekek körében.

- k) **hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor;**

A program készítése során adatok nem álltak rendelkezésre erre vonatkozóan.

- l) **előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások az ellátórendszerek keretein belül.**

A program készítése során adatok nem álltak rendelkezésre erre vonatkozóan.

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékossgal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

- a) *a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása, a köznevelési intézménybe és más településen található fejlesztő programokra való eljutás módja, lehetőségei;*

4.4. a) 1.számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek			
Év	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 092)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek aránya az óvodás gyermekekben belül (TS 093)
	Fő	Fő	%
2016	294	15	5,10
2017	325	30	9,23
2018	315	23	7,30
2019	316	12	3,80
2020	299	14	4,68
2021	320	13	4,06

Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.4. a) 2. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók

Év	Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 094)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya az általános iskolai tanulókon belül (TS 095)
	Fő	Fő	%
2016	903	138	14,44
2017	908	140	14,61
2018	983	143	14,70
2019	961	56	5,91
2020	980	49	5,06
2021	968	116	11,98

4.4. a) 3. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet a középszintű oktatásban

Év	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gimnáziumi tanulók száma (TS 096)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a gimnáziumi tanulókon belül (TS 097)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és képzőiskolai tanulók száma a nappali oktatásban (TS 098)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és képzőiskolai tanulók aránya a tanulók számához viszonyítva (TS 099)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakgimnáziumi tanulók száma (TS 100)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a szakgimnáziumi tanulókon belül (TS 101)
	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2016	11	5	74	40	1	11
2017	12	6	64	42	0	n.a.
2018	9	5	63	46	0	n.a.
2019	0	0	21	14	0	n.a.
2020	2	1	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2021	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.4. a) 4. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet		
Év	Megállapított hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 114)	Megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 113)
	fő	fő
2016	61	67
2017	89	48
2018	80	31
2019	61	27
2020	48	22
2021	57	22

Forrás: TelR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek, tanulók:

- a) különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:
 - aa) sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló,
 - ab) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló,
 - ac) kiemelten tehetséges gyermek, tanuló
- b) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló,
(Nkntv. 4. §-ának 13. pontja)

Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet a köznevelésben: ld. a 4.1. pontban foglalt definíciót.

Sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók

Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd
küzdők csoportja (Nkntv. 4. § 25. pont)

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, tanulók

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek (Nkntv. 4. § 3. pont).

Marcali Város Önkormányzata által ellátott kötelező köznevelési feladat az óvodai nevelés. Az alapfokú és középfokú oktatás szakmai feladatait 2013. január 1-től a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ (KLIK) látta el, majd a KLIK átszervezésével a Siófoki Tankerületi Központ, a szakoktatás tekintetében pedig a Siófoki Szakképzési Centrum.

Marcal Város Önkormányzata köznevelési feladat-ellátási kötelezettségét a Marcali Kistérségi Többcélú Társulás által fenntartott központi óvoda működtetésével biztosítja.

A Siófoki Tankerületi Központ és a Siófoki Szakképzési Centrum gondoskodik a következő intézmények szakmai feladatellátásáról:

- Alapfokú nevelés-oktatás: 2 nyolcosztályos általános iskola Marcaliban, 1 négy évfolyamos tagintézmény Nemesviden
- Középfokú oktatás: 1 gimnázium
- Alapfokú művészetoktatás: az általános iskola részeként (képző-, néptánc- és színművészeti ág) és az általános iskola tagintézményeként működő városi zeneiskolában
- Pedagógiai szakszolgálat: Somogy Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Marcali Tagintézménye – szintén a kaposvári tankerülethez tartozik, azaz fenntartója a Kaposvári Tankerületi Központ)

Az önkormányzat célja, hogy a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, családjaik, és az őket nevelő és oktató pedagógusok minden segítséget megkapjanak annak érdekében, hogy a gyermekek oktatása-nevelése során érvényesüljön az esélyegyenlőség megtartása, és az esélyek maradéktalan biztosításának elve. Nehézséget jelent azonban a rendelkezésre álló anyagi források szűkülése, amelyre megoldást nyújthat az egyéb külső források bevonása a köznevelés fejlesztésébe, továbbá a köznevelési intézmények fenntartójának változása.

A következő időszakban kiemelt figyelmet kell fordítani:

- az önkormányzat fenntartásában működő köznevelési intézmények rendszeres és korszerű ellenőrzésére;
- az intézményhálózat racionális működésére, a működés hatékonyságára, az intézmények kihasználtságára;
- a felújítási és az eszközfejlesztési ütemterv megvalósítására;
- az esélyegyenlőség és a gyermekérdek mindenképp felett való biztosítására, a veszélyeztetettség kialakulását megakadályozó prevenciók tevékenységére.

Az integráltan nem nevelhető gyermekek oktatását és nevelését a megyei fenntartású Somogy Megyei Duráczky József Óvoda, Általános Iskola, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény és Kollégium Marcali Hétszínvirág Tagintézménye (továbbiakban: Hétszínvirág Intézmény) látta el 2013. március 31-ig. Ezt követően a Kaposvári Tankerületi Központ tartozik ezen intézményben az oktatási feladatok ellátására.

A szakképzési rendszerben történt átalakítást követően a marcali szakiskola a Siófoki Szakképzési Centrum fenntartásába került, Hikman Béla Szakképző Iskola Marcali néven működik.

b) a közneveléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások (pl. iskolára/óvodára jutó gyógypedagógusok, iskolapszichológusok száma stb.)

Marcali Óvodai Központ

Az óvodai nevelést Marcali városa a Marcali Kistérségi Többcélú Társulás által fenntartott Marcali Óvodai Központ keretein belül biztosítja. A Marcali Óvodai Központ a város közigazgatási területén jelenleg egy székhellyel, három telephellyel működik, valamint 2005. szeptember 1-től Nemesviden, 2012. szeptember 1-től Balatonmáriafürdőn, 2013. július 1-től Sávolyon tagóvodával rendelkezik. Az óvoda fenntartója a Marcali, Kelevíz, Nemesvid, Somogysimonyi, Somogyzsitfa, Balatonkeresztúr, Balatonmáriafürdő Közoktatási Intézményi Társulás volt 2013. június 30. napjáig. Majd ezt követően a feladatellátás a Marcali Többcélú Kistérségi Társulás keretein belül valósul meg immár kibővülve a Sávoly Község területén működő óvodai telephellyel.

Az 2009-ben kettő óvodai feladat-ellátási hely szűnt meg, Horvátkúton és Boronkán. A megszűnés oka mindkét esetben a kihasználatlanság volt, az óvodákba beíratott gyermekek száma jóval alatta maradt a férőhelyek számának. A Marcali, Kelevíz, Nemesvid, Somogysimonyi, Somogyzsitfa Közoktatási Intézményi Társulás az intézmény komplex átfogó vizsgálata után arra a következtetésre jutott, hogy a horvátkúti telephelyen a hátrányos helyzetű gyermekek aránya magas lett, így fennállt a szegregálódás veszélye, a telephely megszűnése mögött e tényező is szerepet játszott. 2012-től a balatonmáriafürdői tagóvodával bővülve 448-ra emelkedett a férőhelyek, és 424 főre a beíratott gyermekek száma. 2013 júliusától pedig a sávolyi tagóvodával 2 óvodai gyermekcsoporttal, 50 férőhellyel bővült az intézmény. 2022. évben az óvodai férőhelyek száma összesen 540 fő (marcali óvodák: 420, tagóvodák: 120), míg az óvodai gyermekcsoportok száma Marcaliban 14, tagóvodákban 3.

Mindegyik tagintézmény saját arculattal rendelkezik, melyek az alábbi kiemelt nevelési feladatokat látják el: anyanyelvi-, környezeti-, művészeti- epochális- nevelés, néphagyomány ápolás. Az intézmények rendszeres kapcsolatot ápolnak a Marcali Többcélú Kistérségi Társulás területén levő óvodákkal, gyakran látják egymást vendégül egy-egy sport- vagy kulturális rendezvényen. Az itt dolgozó pedagógusok rendszeresen sikeresen pályáznak a települési önkormányzat bizottsága által kiírásra kerülő céltámogatási, illetve országos pályázatokon is.

Az óvodapedagógusok száma a 2016/2017-es tanévben 38 fő volt, közülük 36 fő diplomával rendelkezett. A 2020/2021-es tanévben az óvodapedagógusok száma 36 fő volt, és mindenki a megfelelő szakképzettséggel rendelkezett. A gyógypedagógusi feladatokat az utazó gyógypedagógusok látják el.

Csoportonként egy dajka foglalkozik a gyermekekkel, illetve 6 pedagógiai asszisztens segíti az óvónő munkáját. A kisegítő személyzet jelenleg 9 fő – 4 takarító, 2 fő takarító és konyhás, 3 fő konyhás, 1 fő karbantartó, sofőr.

A városban az összes 3. életévét betöltött gyermeket beíratják az óvodába. A Marcaliban működő óvodák közül kettőben 30% felettire volt tehető a hátrányos helyzetűek aránya (Mesepark és Gombácska óvoda). A tagóvodákban együttesen 13,8% a HH-s, és HHH-s gyerekek aránya.

Általános Iskolák

Marcaliban ismét két általános iskola működik, állami fenntartásban. Az alábbiakban a két intézményt külön is jellemezzük, azonban a statisztikai adatokban összesítve szerepelnek.

Marcali Noszlopy Gáspár Általános és Alapfokú Művészeti Iskola

Az általános iskolának jelenleg 23 osztálya van, melyekben a szakos ellátottság 100%-os.

Az iskola épülete két összefüggő épülettömbből áll. A főépület szaktantermeiben tanulnak a felső tagozatos tanulók, a hozzá kapcsolódó újabb épületszárnyban pedig az alsós osztályok. Mindkét épülethez külön udvarrész tartozik.

24 000 kötetes könyvtár, folyóirat-, audió- és videókazettatár, 1 számítástechnika szaktanterem, egy 200 m²-es tornaterem, egy tornaszoba és 1 táncterem segíti a korszerű oktatómunkát. 2004. szeptemberétől teljesen új pályákon sportolhatnak a tanulók. 2005. szeptember 1-jétől a nemesvidi Hóty Tibor tagiskolával bővült az intézmény, valamint a 2013-ban, illetve 2014-ben történt átalakítások következtében tagiskolájává vált a Mikszáth Kálmán Utcai Általános Iskola - ami 2021. szeptember 1-jétől ismét önálló intézménnyé vált - valamint a Hidas Frigyes Alapfokú Művészeti Iskola.

Az 1-4 évfolyamon egésznapos oktatási formában tanulnak a diákok. Az alsós osztályokat többnyire két tanító tanítja. Délelőtt a tantárgyi órákat szabadidős foglalkozás követi, délután készségtantárgy órát tartanak a szabadfoglalkozás és felkészülés mellett. A testnevelési órákon túl a táncórák, a gyógytestnevelés, atlétika, kosárlabda, foci edzések kínálnak lehetőséget.

Az iskola életét sportkörök, diákönkormányzati rendezvények és diákrádió színesítik. Sítábort és nyári táborokat szerveznek, színházlátogatáson vesznek részt. Választott Diákpolgármester képviseli a tanulók érdekeit.

A Művészeti iskola 3 művészeti ágban 3 tanszakkal működik.

Táncművészeti ág néptánc tanszakkal

A tanulók mozgáskultúráját, műveltségét, személyiségét fejlesztik. Eredményességét megtapasztalhatta, élvezhette a város lakossága is.

Képzőművészeti ág festészet tanszakkal

Az alkotásra való nevelés megalapozásával foglalkoznak. Olyan anyagokkal, eszközökkel, technikákkal ismerkednek meg a diákok, melyekre a tanórákon nincs lehetőség.

Színházművészeti, bábművészeti ág színházművészeti tanszakkal

Drámajátékok, mesék dramatizálásával fejlesztik a tanulók szóbeli és helyzetfelismerő képességeit.

Mikszáth Kálmán Utcai Általános Iskola

Az intézményt 1979-ben a Nemzetközi gyermekév alkalmából adták át. Jelenleg 18 osztályban folyik az oktatás. A tanulók első osztálytól választhatják az emelt szintű testnevelés képzést. A jelentkezést előzetes felmérés előzi meg. E képzés célja a Marcali Városi Szabadidő Sportegyesület utánpótlásának biztosítása.

Az alsó tagozatos diákok oktatása egész napos iskola formájában zajlik, egy-egy osztályban két tanító segíti a gyermekek alapos felkészülését.

Az alsó tagozatos tanulók többféle tehetséggondozó foglalkozás közül választhatnak. Az érdeklődési körüknek megfelelő választás után heti egy alkalommal ezeken a foglalkozásokon fejleszthetik képességüket, alkotóképességüket, tehetségüket, mozgásos játékokkal pedig állóképességüket.

Az iskola diákjai évről évre eredményesen szerepelnek különböző megyei, ill. országos tanulmányi versenyeken. Az iskola saját versenyeket is szervez, melyek közül az Alapműveleti Matematikaverseny országos ismertségre tett szert.

A negyedik osztálytól – választástól függően – német és angol nyelvet tanulhatnak a diákok.

Az iskola a 2021/2022-es tanév óta újra önálló intézményként működik. Az elmúlt években megfigyelhető volt a bejáró tanulók, illetve a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók számának emelkedése.

Középiskolák

Siófoki SZC Hikman Béla Szakképző Iskola Marcali

Az intézmény 2007. szeptember 1-től került vissza a Somogy Megyei Önkormányzattól a város fenntartásába, majd beolvadt a Széchenyi Zsigmond Szakközép- és Szakiskola Intézménybe. 2013-tól újra állami irányítás alá került, az intézmény visszanyerte önállóságát, 2013. augusztus 1-től megszűnt a Széchenyi Zsigmond Szakközép és Szakiskolával történő együttes működtetése. 2013-ban a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ irányítása alá került. 2015 óta – a Szakképzési Centrumok létrejöttével – a Siófoki Szakképzési Centrum Marcali Szakgimnáziuma és Szakközépiskolájaként, jelenleg a Hikman Béla Szakképző Iskola Marcali néven működik. A szakközépiskolai képzésen kívül az intézmény szakgimnáziumi képzést is folytat.

A szakképzésre jelentkező diákok könnyűipari, kereskedelmi, élelmiszeripari és gépészeti képzés közül választhatnak. Hiány szakmák esetében (női szabó, gépi forgácsoló, ipari gépész) állami ösztöndíjban részesülnek a tanulók. Ezen kívül a gyakorlati képzést folytató vállalat is tanulószersződés alapján ösztöndíjat biztosít.

A kollégiumot igénylő diákok elszállásolása a szöcsényi Széchenyi Zsigmond Mezőgazdasági Szakképző Iskola kollégiumában történik, mely az iskolától 10 kilométerre található.

A szakgimnáziumi képzést választók az érettségi után informatikai rendszerüzemeltető, és pénzügyi- és számviteli ügyintéző szakképesítést szerezhetnek.

Marcali Berzsényi Dániel Gimnázium

A Marcali Berzsényi Dániel Gimnáziumban általános műveltséget megalapozó, érettségi vizsgára és felsőfokú iskolai tanulmányok megkezdésére felkészítő nevelés-oktatás folyik. A gimnázium erőssége a természettudományos, a humán és a nyelvi képzés, melyet a testvérvárosi kapcsolat csereprogramjaival tesznek még hatékonyabbá. A gimnáziumi osztályokban a tizenegyedik évfolyamtól kezdődően az emelt szintű érettségire való felkészítés lehetőséget biztosít a felsőoktatásban való továbbtanulásra, illetve a továbbtanulási stratégiák kialakítása segítségével, munkát, állást előkészítő, illetve segítő tájékoztatás is folyik.

Az iskola kompetencia-mérés eredményei is azt bizonyítják, hogy az intézményben magas fokú pedagógiai munka folyik. Az iskola szakmai tanfolyamokat, továbbképzéseket is szervez.

c) hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregációs jelenségek;

Hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás területén nem történt.

Az oktatási-nevelési intézmények kiemelt figyelmet fordítanak az esélyegyenlőség megteremtésére, a hátrányos helyzetű tanulók támogatására, tanulmányaikban való segítésére és továbbtanulásban való motiválásra. Szegregáció az intézmények között nem mutatható ki. Helyhiány miatt elutasított gyermek nem volt a településen.

d) az intézmények között a tanulók iskolai eredményességében, az oktatás hatékonyságában mutatkozó eltérések;

Az iskolai végzettség hatása a későbbi foglalkozási életpályára, társadalmi helyzetre egyértelmű. Az elért iskolai végzettség alapvetően erősen függ a szülők társadalmi helyzetétől. A továbbtanulásban meghozott döntésekben közvetlenül és közvetve – a gyermek szocializációja folytán – tükröződnek a szülők aspirációi is. Azonban a döntési helyzetbe kerülők nem egyenlő mértékben rendelkeznek információval a szóba jöhető iskolák színvonaláról, az egyes szakmák lehetőségeiről, munkaerő-piaci értékeiről. Az alacsonyabb státusú családok esetén a „kockázat-faktor” mérlegelése jóval nagyobb súllyal van jelen, azaz a gyermek taníttatásánál fontos szempont a mihamarabbi munkába állás, ezáltal a család anyagi biztonságának megtartása, így az esetek többségében szakmát is adó szakközépiskolába íratják gyermekeiket. Ebből is adódik az a tendencia, hogy a gazdaságilag fejlettebb, jövedelmi színvonal szempontjából kedvezőbb lehetőségekkel rendelkező településeken nagyobb a gimnáziumban továbbtanulók aránya.

A foglalkoztatás az oktatással kéz a kézben jár, fogalmazhatunk így is. Egyre magasabb a munkaerő-hiány, nincsenek megfelelően képzett szakemberek. Azok a fiatalok, akik a szakképző iskolákban kiválóan megállnák a helyüket, szülői és környezetük hatására, inkább olyan főiskolát választanak, amelyek elvégzése után a munkaerő-piacon nem tudnak elhelyezkedni. A központi köznevelési politika a gyakorlat orientált szakképzést erősíti már évek óta a szakmákban tapasztalható jelentős mértékű munkaerőhiány okán a különböző jogszabály változásokkal és ösztöndíj programokkal.

e) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások.

Tábla: 4.4.6.; 4.4.7.

4.4.6. számú táblázat - Gyermekjóléti, hátránykompenzáló szolgáltatások				
Év	Biztos kezdet gyerekházat rendszeresen igénybe vevő gyermek száma	Tanoda szolgáltatást rendszeresen igénybe vevő gyermek száma	Család- és gyermekjóléti szolgáltatást igénybe vevő kiskorúak száma	Szünidei étkeztetésben részesülő gyermek száma (TS 112)
	Fő	Fő	Fő	Fő
2016	n.a.	n.a.	n.a.	72
2017	n.a.	n.a.	n.a.	81
2018	n.a.	n.a.	107	46
2019	n.a.	n.a.	96	34
2020	n.a.	n.a.	108	32
2021	n.a.	n.a.	114	27

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményfenntartói adatok

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
óvodai nevelés infrastrukturális állapota nem megfelelő a Táncsics utcai óvodában	Táncsics utcai óvoda felújítása
általános és középfokú oktatás infrastrukturális állapota nem megfelelő a Mikszáth Kálmán Általános Iskolában és a Berzsenyi Dániel Gimnáziumban	ingatlan felújítási programok indítása a Siófoki Tankerületi Központtal együttműködve
a demográfiai változások következtében egyes városrészekben korlátozott a lehetőség a gyermekek közösségi kikapcsolódására	játszóter fejlesztés a horvátkúti, gombai városrészben és a Várdombon, lakókörnyezet rehabilitáció, többfajta sportolási lehetőséget biztosító sportház létrehozása, kerékpárút hálózat fejlesztése, közösségi programok szervezése
szegregált lakókörnyezetben élő gyermekek egészségi állapota rossz	egészségügyi prevenciók programok szervezése, Városi Gyógyfürdő és Szabadidő Központ szolgáltatásainak fejlesztése, többfajta sportolási lehetőséget biztosító sportház létrehozása, közösségi programok szervezése
kevés intézményes szabadidő eltöltési lehetőség	lakókörnyezet rehabilitáció, Városi Gyógyfürdő és Szabadidő Központ szolgáltatásainak fejlesztése, többfajta sportolási lehetőséget biztosító sportház létrehozása, kerékpárút hálózat fejlesztése, közösségi programok szervezése

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

Jogi alapvetések a nők esélyegyenlőségéhez:

- az Alaptörvény XV. cikke rögzíti, hogy a nők és férfiak egyenjogúak, vagyis mind a nőket, mind a férfiakat azonos jogok kell, hogy megillessék minden polgári, politikai, gazdasági, szociális, kulturális jog tekintetében.
- a Tanács 76/207/EGK irányelve a nőkkel és a férfiakkal való egyenlő bánásmód elvének a munkavállalás, a szakképzés és az előmenetel lehetőségei, valamint a munkafeltételek terén történő végrehajtásáról és az azt módosító 2002/73/EK irányelv,
- a Tanács 79/7/EGK irányelve a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósításáról,
- a Tanács 86/378/EGK irányelve a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a foglalkoztatási szociális biztonsági rendszerekben történő megvalósításáról.

Az EU tagországaiban a nők helyzetében több tekintetben is javulás következett be, de a nők és a férfiak közötti egyenlőtlenségek még mindig számos területen kimutathatóak. Az Eurobarométer 2006-ban végzett kutatása alapján a magyar lakosság 48%-a úgy véli, nőnek lenni a társadalomban hátrányt jelent, míg csupán 6%-uk gondolja úgy, hogy férfinak lenni hátrányos. Magyarországon a tradicionális munkamegosztás jellemző a magyar családokra, így a nők túlzott leterheltsége is, a házi munkák végzésének beszámításával a nők heti munkával töltött ideje jóval meghaladja a férfiakét.

A Munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 12. §-a rendelkezik arról, hogy a munkaviszonnyal, így különösen a munka díjazásával kapcsolatban az egyenlő bánásmód követelményét meg kell tartani. A munka egyenlő értékének megállapításánál különösen az elvégzett munka természetét, minőségét, mennyiségét, a munkakörülményeket, a szükséges szakképzettséget, fizikai vagy szellemi erőfeszítést, tapasztalatot, felelősséget, a munkaerő-piaci viszonyokat kell figyelembe venni.

Az Ebktv. megfogalmazza a közvetlen és a közvetett diszkrimináció fogalmát, amely rögzíti, hogy az adott személy olyan tulajdonsága miatt kerül hátrányba más, összehasonlítható helyzetben lévő személyekhez képest, amit nem tud befolyásolni. Védett tulajdonságként nevezi meg a törvény a nemet, családi állapotot, az anyaságot és terhességet is.

A nők munkaerő-piaci hátrányos megkülönböztetése nehezen vizsgálható jelenség, megmutatkozhat a munkára való jelentkezéskor (ha a munkakör betöltésére mindkét nem képviselője alkalmas, azonos kvalitásokkal rendelkeznek, a munkáltató mégsem szeretne nőt alkalmazni), az azonos munkáért járó eltérő bérezésben, vagy az előmeneteli lehetőségek szűkösségében.

Cél, hogy azonos jogokat biztosítsunk a nőknek a mindennapokban, hogy a nemek azonos módon érvényesülhessenek, a nők férfi társaikkal azonos esélyt kapjanak. Fontos az élet minden területén a diszkrimináció felszámolása.

A nők munkaerő-piaci esélyegyenlőségét tekintve a hagyományos nemi szerepeket érintő felfogás következtében a gyermekvállalás, gyermeknevelés a nők életpályáját kedvezőtlenül befolyásolja, szűkíti

térbeni és időbeni mozgásterületet, mivel hazánkban jelenleg még elsősorban a nők vállalnak nagyobb részt

a családi és háztartási teendők ellátásában. Leginkább a nőket érinti a karrier vagy család közötti választási kényszer, dilemma. Egyik oldalon a pénzkeresés, a szakmai tudás, az előmenetel áll, a másik oldalon van a család, az otthonteremtés, a háztartás, a gyermeknevelés, annak örömeivel és problémáival. A nő legnagyobb gondja és feladata, hogy összeegyeztesse a munkát és a családot, mellyel nem könnyű megbirkózni.

A diszkriminációs gyakorlat visszaszorítása szempontjából fontos a foglalkoztatási viszonyok ellenőrzése. Az Egyenlő Bánásmód Hatóság 2021. január 1- jétől az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala részeként, az *Egyenlő Bánásmódért Felelős Főigazgatóság* néven működik. Tevékenységük konkrét ügyeken túlmenően jellemzően tájékoztató kampányok készítése, a területtel foglalkozó társadalmi szervezetekkel történő együttműködés.

Az Önkormányzat a helyzetelemzés készítésének időpontjában csak kevés adattal rendelkezik gender szempontok és problémák tekintetében.

A rendelkezésünkre álló adatok vizsgálatából az alábbi összefüggések állapíthatók meg a 2020. évi tekintetében:

a település összlakosságának 68,8 %-a nő (6.052 fő);

a női lakosok kétharmada 15-64 éves, tehát az aktív korúak száma 3.879 fő

65 év feletti nők száma a női lakosság 24,6 %-a (1.492 fő)

A népesség nemek szerinti megoszlása azt mutatja, hogy a nők átlagosan magasabb életkort érnek meg, mint a férfiak. A lakosságszámot tekintve a nők 6%-kal vannak többen a férfiaknál. Tapasztalataink szerint a nők között is kiemelten hátrányos helyzetben vannak, rontja a nők munkaerőpiacra való visszalépésének esélyeit

- a pályakezdők estén a szakmai tapasztalat hiánya,
- a gyesen lévő, illetve a kisgyermekes anyukák esetén a munkából való kiesés, visszatérés esetén pedig a gyermekek miatt a munkából való időszakos kiesés,
- a 45 év felettiiek esetében a változó képzettségi követelmények.

A veszélyeztetett korcsoportba tartozó nők foglalkoztatása különös figyelmet és támogatást igényel. Az anyagi kiszolgáltatottságukat fokozza, hogy sokan nem tudják felmutatni a nyugdíjjogosultsághoz szükséges szolgálati időt.

A közösségi esélyegyenlőségi program céljai között szerepel a gazdasági és szociális szférában a nők és férfiak esélyegyenlőségének érvényesítése, valamint a munka és a családi élet összeegyeztetésének elősegítése, támogatása mind a férfiak, mind a nők számára.

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

a) foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

Marcali város munkanélküli mutatói jobbák az országos és a megyei átlagnál is. Azonban a járás összességében jelentős munkanélküliséggel küzd. A tömeges munkaerő alkalmazása azonban csak néhány nagyobb cégre jellemző (Industrie Elektrik, Ziehl-Abegg, NOA Kft., Videoton, Marylla Kft).

5.1.1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint (a 3.2.1. táblával azonos)			
Év	Nyilvántartott álláskeresők aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
	%	%	%
2016	5,78	4,23	5,01%
2017	4,94	3,42	4,18%
2018	4,22	3,37	3,80%
2019	4,62	4,25	4,44%
2020	5,71	5,56	5,64%
2021	5,05	4,48	4,77%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

5.1.2. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők (a 3.2.3. táblával azonos)		
Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélüliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül (TS 058)
	%	%
2016	29,82	34,45
2017	41,46	37,5
2018	41,64	37,7
2019	42,73	43,06
2020	54,37	48,26
2021	53,56	43,09

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

5.1.3. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma (a 3.2.6. táblával azonos)		
Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma (TS 053)
	fő	Fő
2016	399	53
2017	328	39
2018	293	33
2019	337	36
2020	423	34
2021	351	26

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

b) nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban

Marcaliban az utóbbi években a foglalkoztatás bővítését szolgáló támogatási programokban, valamint a képzési programokban a nők aránya hasonló mértékű, mint a férfiaké. A foglalkoztatást segítő és képzési programokon részt vevő nők száma a Munkaügyi Hivatal tájékoztatása szerint alacsony, ugyanakkor a férfiakkal összehasonlítva a nők kétszer annyian képviseltették magukat felnőttképző programokon.

A fiatalok esetében a munkaerőpiacra lépést könnyítő programokban a nemek arányában nincs számottevő különbség.

c) alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

A KSH adatai alapján a foglalkoztatás csökkenésére leginkább az alacsony iskolázottságnak (sem általános iskolai végzettséggel, sem szakképesítéssel nem rendelkezők) van hatása. A munkaerő-piaci esélyek tekintetében az egyik meghatározó tényező az iskolai végzettség, ami azonban alapvető probléma a 45-60 év közötti nők körében. Az általános iskolai végzettséggel elérhető munkahelyek komoly fizikai erőnlétet kívánnak, amit a nők többnyire egészségi- vagy családi állapotuk miatt nem tudnak vállalni.

Marcaliban számos olyan üzem, cég található, ahol betanított vagy segédmunkások alkalmazása gyakori, így az alacsony végzettségűek számára is nyílik lehetőség az elhelyezkedésre. Ugyanakkor a nyilvántartott álláskeresők adataiból is jól kitűnik, hogy a középfokú vagy ennél alacsonyabb iskolai végzettségűek munkanélkülivé válásának kockázata magasabb, a fizikai foglalkozásúak esetében ez szintén jóval nagyobb, mint a szellemi munkát végzőké.

Vagyis az alacsonyabb iskolai végzettségű nők között jelentős a munkanélküliség. Elhelyezkedési lehetőségeiket tekintve fennállhat annak az esélye, hogy – különösképpen a 8 általánost sem végzettek és a legfeljebb az általános iskola 8. osztályát elvégzők esetén – az alacsony iskolai végzettségűekkel szemben támasztott előítéletek, illetve a magasabb iskolai

végzettségük körében fennálló munkaerő kínálat miatt nem ez a csoport kerül privilegizált helyzetbe a felvételek során. A 2021. évi adatok azt mutatják, hogy a 180 napnál hosszabb ideje álláskereső munkanélkülieken belül a nők aránya 43,1% és magasabb számban az alacsonyabban képzettségűek vannak jelen, ami igazolja a korábban leírtakat.

d) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén (pl. bérkülönbség)

A nők és férfiak munkapiaci esélyei nem egyenlők, előbbi csoportnak általában kisebb az esélye a foglalkoztatásra, fizetésük is kevesebb. A nők vezetővé válásának esélyei szintén kisebbek, mint a férfiaké. A politika és a gazdaság szférájában érvényesül az üvegplafon, azaz vezetői pozícióba kerülésük nehezebb, inkább a pozíciók alsóbb szintjeire lépnek be és megrekednek középvezetői szinten.

Marcaliban, mint azt már említettük, a városban működő cégek és hivatalok vezető beosztásaiban azonban jelentős számban találunk nőket.

A munkaerő-piaci versenyben fontos szempont a megbízhatóság, többek között az, hogy a munkavállalóra hosszútávon lehessen számítani. E szempont következménye, hogy az álláskeresésénél, illetve a munkahely-megtartásnál -nem bevállaltan, kimondottan-, de szelektáló tényező, hogy a nőnek van-e gyereke vagy tervez-e gyermekvállalást a jövőben. E gyakorlat eredményeképpen a női munkavállalók rendkívül nagy hátrányból indulnak a munkaerő-piacon, a család és a munka összeegyeztetése számukra nehezebb, mint a férfiaké.

A nemek közötti hátrányos megkülönböztetésről a foglalkoztatás területén nincs hivatalos tudomásunk, ez többnyire látens marad.

A bérkülönbségek elsődleges oka véleményünk szerint a betöltött munkahelyi pozíció. Adatokkal nem támasztható alá, hogy ugyanabban a foglalkozási körben lévő férfiak és nők keresete nem tér el egymástól városunkban.

Ugyanakkor nem szabad elfelejtkezni a nőket a munka világában érő horizontális és vertikális szegregációról. Horizontális szegregációról beszélünk, amikor ún. női és férfi foglalkozásokat különítünk el egymástól. Azt lehet mondani, hogy a tipikusan női foglalkozások (például védőnő, ápolónő, óvónő, bérelszámoló, konyhai kiegészítő, pénzügyi előadó, stb.) a foglalkozások 30%-át adják, míg a teljesen vagy erőteljesen férfiakhoz köthető foglalkozások (például villanszerelő, burkoló, kőműves, stb.) több mint 50%-át. Vagyis a férfiak a foglalkozások nagyjából 70%-ára, míg a nők csupán 50%-ára pályázhatnak. Vertikális szegregációról pedig a munkahelyi hierarchiában, fizetésben jelenik meg, vagyis a férfiak között több a vezető beosztású, és a nők hasonló – akár vezetői – beosztásban is a férfiakéhoz képest rosszabb bérezésben részesülnek.

5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

A kisgyermeket nevelő családok esélyeit a gyermekek napközbeni ellátását biztosító intézmények férőhelyeinek megtartása nagymértékben javítja. Városunkban a bölcsődei és óvodai férőhelyek minden szülői igényt kielégítenek, helyhiány miatt nem kell gyermekeket elutasítani sem a bölcsődéből, sem az óvodából.

Marcaliban a Marcali Kistérségi Társulás által fenntartott SZESZK keretében működő bölcsőde, illetve az Óvodai Központ ad lehetőséget a gyermekek a kisebb gyermekek napközbeni ellátására. Településünkön nincs munkahelyi- vagy családi bölcsőde.

5. 2. 1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma (a 4.3.1. táblával azonos)			
Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	fő	fő
2016	6	256	43
2017	0	343	86
2018	6,5	387	
2019	6,5	380	90
2020	6	378	102
2021	5	367	101

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

5.2.2. a) Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma (4.3.3. a.) számú táblázatból		
Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyerekek száma
	db	Fő
2016	52	52
2017	52	52
2018	52	52
2019	52	52
2020	52	52
2021	48	53

Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

5.2.2. b) Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma (4.3.3. b.) számú táblázatból

Év	Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma (TS 126)	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 122)	Működő családi bölcsődei férőhelyek száma (TS 125)	Családi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 121)	Működő mini bölcsődei férőhelyek száma (TS 127)	Mini bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 123)	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma (TS 124)	Bölcsődébe (összes) beírt gyermekek száma (TS 120)
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő
2016	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2017	0	0	0	0	0	0	52	52
2018	0	0	0	0	0	0	52	52
2019	0	0	0	0	0	0	52	52
2020	0	0	0	0	0	0	52	52
2021	0	0	0	0	0	0	52	53

Forrás: TeIR, KSH Tstar

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

A védőnői ellátást Marcaliban a SZESZK biztosítja. A védőnői feladatkörbe tartozik a növédelem, várandós és gyermekágyas anyák, továbbá a 0-18 éves korú gyermekek gondozása, iskolai-egészségügyi feladatok végzése. Fontos szerepet töltenek be a gyermekek fejlődésének nyomon követésében, különböző veszélyeztetettségi helyzetek feltárásában, fokozott gondozást igénylők segítségével, támogatásban. Tanácsadással, tanfolyamokkal segítik a szülőket, illetve a leendő szülőket, emellett rendszeres családlátogatásokat tesznek. Havonta egy alkalommal megszervezik a Kismama Klubot, támogatva és erősítve a kismamák közösségét.

2010-ig 7 védőnő látott el feladatot a városban, ezen időszak alatt az egy védőnőre jutó gyermekek száma átlagosan 50 főt tett ki. 2011-ben a védőnők száma 2 fővel csökkent, így fejenként 70 gyermek ellátásáról kellett gondoskodniuk. A védőnők száma 2012-ben 1 fővel bővült a városban, így ezt követően 56 főre csökkent a felügyeletük alatt álló gyerekszám. 2014-ben szintén ezzel a gyermekszámmal találkozunk. 2016. évben ez úgy alakult, hogy a 6 védőnői körzetből 5 körzet lát el területi feladatot, a 0-3 éves gyermekek száma körzetenként 51 fő. 2017-ben a körzeti elosztás változatlan, melyben valójában 4 fő dolgozik, így az ellátott 0-3 évesek száma 1 védőnő esetében: 64 fő. Jelenleg Marcaliban a 5 védőnői körzet működik, kettő területi és 3 vegyes, területi és iskola védőnői körzet.

5.4 A nőket érő erőszak, kapcsolati erőszak

A hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló 2009. évi LXXII. törvény 2009. október 1. napjával lépett hatályba. Ehhez kapcsolódóan a gyermekvédelmi és gyámügyi feladat- és hatáskörök ellátásáról, valamint a gyámhatóság szervezetéről és illetékességéről szóló 331/2006. (XII.23.) Korm. rendelet 1/A. §-a a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló törvény szerinti családvédelmi koordinációért felelős szervként 2020. január 1- jétől a települési önkormányzat jegyzőjét jelölte ki. Ettől az időszaktól kezdődően többnyire az ügyészség jelzése alapján értesülünk olyan esetekről,

amelyeknél távoltage elrendelésre került sor. Az elmúlt két évben megnőtt a jelzett esetek száma, 2022-ben már 8 esetről értesültünk, ebből egy család esetében két alkalommal is kaptunk jelzést, és a bántalmazott az esetek mindegyikében nő volt, de nem minden esetben az élettárs, házastárs, hanem sajnós gyermek is volt bántalmazó.

A jelzések kapcsán a tapasztalat mindenesetre az, hogy a családon belüli erőszak sértettjei elsősorban nők és gyermekek. Az erőszaknak nem csak rövidtávú, hanem egy egész életet befolyásoló hatása van. Ugyanakkor ma már a sértettek jelentős része tisztában van a távoltage elrendelése kérésének lehetőségével- és többnyire a jegyzőhöz a távoltage elrendelését követően érkeznek a jelzések. Az erőszakos magatartás megfigyelhető a közös háztartásban élők között, illetve olyan eset is volt, mikor a volt házastárssal, élettárssal szemben alkalmaztak agresszív, erőszakos magatartást.

Sajnos az is általános tapasztalat, hogy az emberek a vélt- vagy valós sérelmeiket, a mindennapok problémáit nem tudják a kommunikáció jól megválasztott eszközeivel "emberi" módon megbeszélni, megoldani, erre a leghatásosabb megoldásként az erőszakot választják és alkalmazzák. Ez sajnós már a fiatalabb korosztálynál is megfigyelhető. Előfordult, hogy az elkövető alkoholtól erősen befolyásolt állapotban van, mikor erőszakot alkalmaz.

A sértettek az esetek túlnyomó részében még mindig elzárkóznak attól, hogy feljelentést tegyenek házastársuk, élettársuk ellen, mivel az esetek nagy részében egyfajta „együttélési kényszer” is fennáll. Viszont igaz az is, hogy az elmúlt időszakban azért már több eset végződött távoltage elrendelésével is.

A helyzetet tovább nehezíti, hogy a családban, az otthon falai mögött folyó erőszak a privát szféra sérthetlenségénél fogva gyakran láthatatlan, látens marad, ami az áldozat számára jelentősen megnehezíti a segítségkérést, a környezet számára pedig a segítségnyújtást.

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaothton, családok átmeneti otthona)

Anyaothton, családok átmeneti otthona a városban nem működik. A legközelebbi ilyen intézmények Nagyatádon (Magyar Vöröskereszt Somogy Megyei Szervezete Családok átmeneti otthona) és Kaposváron (Borostyánvirág Anyaothton), Marcalitól 45, illetve 55 km-re találhatóak. Somogy megyében a Marcalitól közúton 90-100 km-es távolságban megközelíthető Nágocson az Árvácska Anya- és Csecsemőotthon is segítséget nyújt krízishelyzetbe került nők és gyermekeik részére. A Somogy Megyei Önkormányzat Gyermekvédelmi Igazgatósága Marcaliban 6 anya 6 gyermek elhelyezését tudja megoldani. A négy intézmény összesen 124 fő befogadását teszi lehetővé. Emellett a környező megyékben szintén működnek anyaothtonok és családok átmeneti otthonai, azonban elsődlegesen az adott térségek lakói számára.

Marcaliban a SZESZK segít a krízishelyzetbe került nők helyzetén, teszi meg a szükséges intézkedéseket, akár személyes megkeresés, akár a lakosság részéről nyújtott jelzések alapján.

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

év	Képviselő-testület tagja		Járásbíróság vezetői	
	Férfi	Nő	Férfi	Nő
2016	9	2	1	0
2017	9	2	1	0
2018	9	2	1	0
2019	9	4	1	0
2020	9	4	1	0
2021	9	4	1	0
2022	9	4	1	0

Forrás: Helyi adatgyűjtés

Mint a fenti táblázat mutatja, a helyi képviselő- testületben 2019-ig mindössze 2 nő foglalt helyet, ami 22%-os arányt jelent. A 2019-es önkormányzati választásokat követően mára Marcali Város Önkormányzatának 4 képviselő-testületi tagja nő, a 2021. decemberében lemondott női képviselő helyére az időközi választáson szintén nőt választottak, így az arány változatlan maradt. A járásbíróság vezetője férfi.

Ugyanakkor figyelmet érdemel, hogy Marcali Városban több hivatal és cég élén női vezető áll, így:

- Marcali Közös Önkormányzati Hivatal címzetes főjegyzője;
- Marcali Szociális és Egészségügyi Szolgáltató Központ;
- Egységes Gyógypedagógiai Szakszolgálat;
- Marcali Művelődés és Szabadidő Központ Nonprofit Kft.
- Marcali Múzeum;
- Marcali és Térsége Közszolgáltató Nonprofit Kft;
- Marcali Városi GAMESZ;
- Somogy Vármegyei Kormányhivatal Marcali Járási Hivatala;
- Szaplóczay Manó Városi Kórház Marcali,
- NOA Kft;
- Marylla Kft;
- SPAR Magyarország Marcali üzlete;
- Penny Market marcali üzlete
- Aldi marcali üzlete.

A fenti felsorolás mutatja, hogy Marcali városban több nagyfoglalkoztatónál, valamint köz- és államigazgatási szervnél nők töltenek be vezető pozíciót.

A nők közéletben való szereplésekor érdemes vizsgálni a civil női szervezetek jelenlétét. Ma Magyarországon a nonprofit szervezeteknek igen kis százaléka olyan, amely a női szervezetnek vallja magát. Marcaliban 2012. szeptember 8-án alakult meg Marcali KIWANIS Női klub, amely humanitárius és karitatív egyesület. 2011-ben egy 13 főből álló lelkes női csapat elhatározta, hogy kapcsolódik az ismert nemzetközi szervezethez, és segíti a rászoruló gyermekek életkörülményeinek, lelki és fizikai egészségének jobbá tételét.

Kifejezetten a nők érdekképviseletét felvállaló vagy gender témával foglalkozó női szervezetek azonban nem működnek a városban.

Mindemellett a város számos és igen sokrétű civil szerveződéseiben találunk nőket. Viszont a civil szervezetek csupán 20%-ában találunk nőket a vezetők között.

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A szegények között a nők aránya közel azonos a férfiakéval. Az egyszülős családok körében azonban találunk egy a szegénységtől erősen veszélyeztetett női csoportot, e háztartások jövedelmi viszonyai – a nemek közötti bérkülönbségekből adódóan is – rosszabbak. Marcaliban a 2011-es népszámlálás adatai szerint 624 egyszülős háztartás volt, ebből 545-ben anya élt együtt gyermekével. Ezen háztartások helyzetének feltárása, a rászorulóknak segítése szükséges a jövőben.

Az 50 év feletti nők betegségkockázata nagyobb, egészségmegőrzés érdekében végzett prevenciók és szűrőprogramok indítása indokolt.

5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
gyermeküket egyedül nevelő nők munkaerőpiaci helyzetének erősítése, családbarát munkahely, rugalmas foglalkoztatás nem elterjedt a városban	közös foglalkoztatási programok indítása munkáltatókkal, civil szervezetekkel rugalmas foglalkoztatási programok megvalósítása érdekében, ezek egyeztetésére munkáltatói kerekasztal beszélgetések szervezése, mentorálása, családbarát munkahely díj létrehozása
az 50 év feletti nők egészségügyi állapota nem kielégítő	egészségügyi szűrővizsgálatok szervezése az Egészségfejlesztési Irodával együttműködve, prevenciók programok indítása a praxisközösségek bevonásával
közúthálózat nem családbarát (szűk, töredezett járda hálózat), kisgyermekkel veszélyes a közlekedés	út- és járda felújítás a város teljes területén, az akadálymentesítésre tekintettel, kerékpárút hálózat bővítése
jelentős a gyermeküket egyedül nevelő nők száma, e háztartások lakhatási kockázata nagy	bérlakás program indítása

6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége

Az idősek helyzete több tényező miatt is figyelmet érdemel, ezen életszakaszban számos olyan esemény történik, amik jelentősen módosítják korábbi életüket. Ilyen esemény a foglalkoztatottsági státusz megszűnése, aktivitás- és jövedelemcsökkenés. A családi együttélés szerkezetében is változás következhet be, például a házastárs vagy élettárs halálával. Az

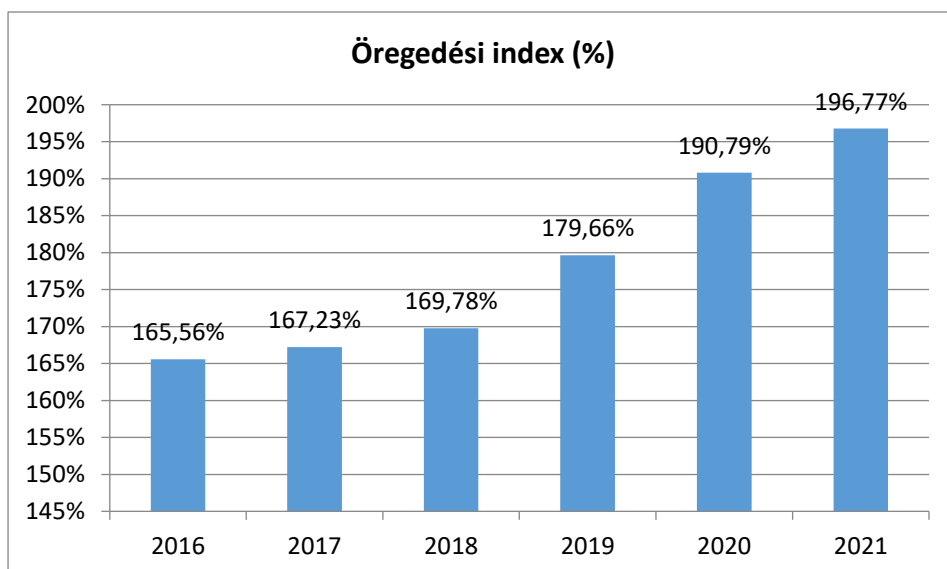
élettartam különbségei miatt általában az idős nők maradnak egyedül, akiknek jellemzően nyugdíjuk is kevesebb, mint férjeiké volt. Az özvegyen maradtaknál a lelki terhek mellett anyagi terhek is jelentkeznek, fel kell dolgozni a pszichikai hiányt és egyben pótolni kell a kieső nyugdíj vagy egyéb jövedelmet, továbbá olyan gyakorlati feladatokat is el kell látni, amelyeket korábban a házastárs, élettárs végzett. Emellett egészségi állapotuk romlik, egyre inkább visszahúzódnak a mindennapi aktivitást illetően. Ezért fontos minden olyan lépés, ami e társadalmi csoport helyzetét igyekszik javítani, akár munkaerő-piaci, egészségügyi vagy szociális eszközök, akár szabadidős programok segítségével.

Az utóbbi évek tendenciája továbbá, hogy a szülők mellől külföldre vagy az ország más területre vándorolnak a család fiatalabb generációi, így a napi feladatok ellátásában is egyedül maradnak az idősek. A magasabb napi gondozási szükségletet igénylők számára az intézményi elhelyezés kérdése és nehézsége kerül előtérbe.

6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

6.1. számú táblázat - Öregedési index (3. táblával azonos)			
Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2016	2 192	1 324	165,56%
2017	2 271	1 358	167,23%
2018	2 343	1 380	169,78%
2019	2 429	1 352	179,66%
2020	2 549	1 336	190,79%
2021	2 621	1 332	196,77%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

6.1.1. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma			
Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (TS 063)	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (TS 064)	Összes nyugdíjas
2016	1 399	2 224	3623
2017	1 360	2 236	3596
2018	1 360	2 256	3616
2019	1 378	2 251	3629
2020	1 358	2 287	3645
2021	n.a.	n.a.	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Hasonlóan az országos tendenciához, Marcaliban is jellemző a lakosság elöregedése. A 64 év felettek száma az elmúlt évek során folyamatosan nőtt, ahogy arányuk is az állandó népességen belül. 2017-ben a lakosság 19%-át tette ki ez a csoport, ezzel ugyan a megyei értékkel (19,4%) közel megegyező aránnyal rendelkezett a város. 2019-re ezen életkori csoport népességen belüli aránya 20,4%-ra (2343 fő) emelkedett. 2022-re a 65 és idősebb korosztály aránya a népességen belül 23,13%-ra emelkedett (2321 fő). A 80 évnél idősebbek száma és aránya 2017-2019 között emelkedett 1 százalékkal (2019-ban 3,8% feletti volt), ez a korosztály a 64 évnél idősebb népesség 23,9%-át tette ki 2019-ben, míg 2022-ben a 16,9%-a (44 fő) volt a lakosságnak 80 év feletti.

Marcaliban az időskorú lakosság döntő többsége 65 és 75 év közötti. 2017-től a 80 évnél idősebb lakosok aránya a 64 évnél idősebb korosztályban emelkedést jelent. Nemek szerinti bontásban viszonylagos állandóság tapasztalható, ahogy a 2017. évben a 64 évnél idősebbek aránya 47%-a férfi, 53%-a nő volt. A nemek közötti megoszlás 2019-ben ugyanezen értéket mutatta. Ez az eltérés a nemek közötti születéskor várható átlagos élettartam különbségeivel magyarázható, vagyis a nők átlagosan hosszabb ideig, mint a férfiak. A 65 vagy idősebb női lakók a női népességnek közel egyötödét, az idős férfiak a férfi népesség valamivel több, mint egytizedét teszik ki. 2017-ben a női népesség 22%-a volt 64 év feletti, míg a férfiak körében ugyanez az arányszám 15%. Megállapítható, hogy a női lakosságon belül nagyobb arányú az idősek jelenléte, mint a férfiak esetén.

A nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők vonatkozásában az alábbi jogszabályi rendelkezések irányadók:

A társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény értelmében a kötelező társadalombiztosítási nyugdíjrendszer saját jogú és hozzátartozói nyugellátásokat biztosít. A saját jogú nyugellátások körébe tartozik:

- az öregségi nyugdíj;

A társadalombiztosítási nyugdíjrendszer keretében járó hozzátartozói nyugellátás:

- az özvegyi nyugdíj;
- az árvaellátás;
- a szülői nyugdíj;
- a baleseti hozzátartozói nyugellátások; valamint
- özvegyi járadék.

6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

a) idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága;

A nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők számát összevetve az öregségi nyugdíjba részesülők számával, az utóbbiak jóval kevesebben vannak, mint az egyéb ellátást kapók száma. 2016-ban a nyugdíjba és egyéb járadékba részesülők száma 3.623 fő volt, addig a öregségi nyugellátást kapók száma ennek a 71.5 %-a (2.592. fő) Ezek a számok 2021-re 3.581 fő, illetve 2.724 fő jelentettek.

A nyugdíjasok jövedelmi helyzete romlik, esetükben talán a legnagyobb a szegénységkockázat Magyarországon a gyermekek után. Ugyanakkor a nyugdíjasok csoportja a legkevésbé sem homogén, különösen kedvezőtlen anyagi viszonyok jellemzik az alacsony iskolai végzettségű, kisvárosban (vagy faluban) lakó, özvegy nőket. Nemtől függetlenül magas szegénységi kockázat jellemzi az özvegyeket, idős nyugdíjasokat és a rokkantnyugdíjasokat. A megváltozott munkaképességűeknek járó rokkantsági, rehabilitációs ellátásban Marcaliban 2016-ban 675 fő részesült, 2021-ben 35%-kal kevesebben (441 Fő). A nemeket tekintve a nők magasabban számban jogosultak ezen jutásra. Az idősek egy része (főleg az egyedül élők, idős vagy rokkantnyugdíjasok) alacsony nyugdíjjal rendelkezik, ezáltal komoly megélhetési gondokkal küszködnek, ezen háztartások felmérése és célzott támogatása indokolt a jövőben.

6.2. számú táblázat - Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén (a 3.2.2. táblázatból)

Nyilvántartott álláskeresőik száma összesen	Év	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	Fő összesen	399	328	293	337	423	351
41-45 év (TS 042)	Fő	50	47	25	43	41	30
	%	12,53%	14,33%	8,53%	12,76%	9,69%	8,55%
46-50 év (TS 043)	Fő	40	34	29	27	44	32
	%	10,03%	10,37%	9,90%	8,01%	10,40%	9,12%

51-55 év (TS 044)	Fő	35	29	28	29	32	30
	%	8,77%	8,84%	9,56%	8,61%	7,57%	8,55%
56-60 év (TS 045)	Fő	43	44	33	26	52	35
	%	10,78%	13,41%	11,26%	7,72%	12,29%	9,97%
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	30	34	52	52	66	73
	%	7,52%	10,37%	17,75%	15,43%	15,60%	20,80%

Forrás: TelR, Nemzeti Munkaügyi
Hivatal

Az 55 év feletti regisztrált munkanélküliek aránya 2016-tól 2019-ig csökkent, azonban még így is az álláskeresők egyötödét tették ki 2019-ig, majd 2020-tól egyharmadát. E csoport aránya az álláskeresőkön belül 2020 óta emelkedik, ahogy az álláskeresői ellátásba részesülők száma is.

b) tevékeny időskor, élethosszig tartó tanulás, idősök, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglalkoztatásukat támogató egyéb programok a településen;

Idősök foglalkoztatását segítő programok nem voltak a településen. Az idős népesség foglalkoztatottságáról nincsenek külön adataink.

Az idősök világnapja alkalmából már évek óta számos rendezvénnyel köszöni meg az önkormányzat az idős embereknek mindazt, amit a városért, a közösségért tettek, tesznek. A program célja a nyugdíjasok életének mozgalmasabbá tétele, illetve színes és tartalmas programok biztosítása. A rendezvények jól szolgálják az idős emberek közötti barátságok alakítását és kapcsolattartást, valamint a generáción belüli szolidaritást.

A településen működik több szervezet, ami az adott szakma nyugdíjasait fogja össze és szervez számukra programokat.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén.

Az idősebb munkavállalókkal szemben gyakorta megfogalmazódik az a vélemény, hogy drágábbak és kevésbé produktívak, mint fiatalabb kollégáik. Ebből kifolyólag az idősök alkalmazása – például vállalatokban – ritka. Ezzel megakadályozzák, hogy az általuk szerzett szakmai hozzáértés és élettapasztalat segítségével adott szervezet maximális teljesítőképességet érjen el. Szükséges felismerni, hogy az idősebb dolgozók speciális tapasztalatát és szakmai hozzáértését nem célszerű kivonni a szervezetekből, hogy az idősebb munkavállalók felvételével plusz tapasztalathoz és készséghez jutnak a cégek, valamint, hogy hosszú távon az idősebb munkavállalók képességeinek bővítése és egészségének megőrzése költséghatékony.

Hátrányos megkülönböztetésről a foglalkoztatás területén nincsen tudomásunk, azonban tény, hogy az 55 évnél idősebb népesség munkaerő-piaci elhelyezkedése nehezebb. Célszerű a foglalkoztatásbeli megkülönböztetés esetleges lehetőségéről további információkat gyűjteni, továbbá a munkaerő-piaci keresletnek megfelelő képzéseket támogatni elhelyezkedési esélyeiket növelve.

6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

A közszolgáltatásokhoz való hozzáférés Marcaliban az idős lakosság számára is biztosított. Helyi járat nem működik a városban, így a külső városrészekből a városközpontba való utazás gondot jelenthet az idősebbeknek, amennyiben személygépkocsi, kerékpár vagy egyéb jármű nem áll rendelkezésükre. Előeshetnek bizonyos szolgáltatásoktól, kulturális programok látogatásától vagy egyesületi tevékenységektől. A kerékpárral közlekedők részére biztonságosabb közlekedést segítő a városban a 2013-as évtől bővült a kerékpár úthálózat hossza.

A gyótai településrész esetében tanyagondnoki szolgálta működik, ami heti egy alkalommal a bevásárlásban, gyógyszerek kiváltásában nyújt segítséget például az idősebb, közlekedési eszközzel nem rendelkezők számára.

a) az idősek egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése;

A **szociális alapszolgáltatások** (étkeztetés, házi segítségnyújtás, idősek nappali ellátása) megszervezésével az állam és a települési önkormányzat segítséget nyújt a szociálisan rászorulóknak és többnyire közülük is az idősek részére saját otthonukban és lakókörnyezetükben önálló életvitelük fenntartásában, valamint egészségi állapotukból, mentális állapotukból vagy más okból származó problémáik megoldásában. Ha az életkoruk, egészségi állapotuk, valamint szociális helyzetük miatt rászoruló személyekről az alapszolgáltatások keretében nem lehet gondoskodni, a rászorultakat állapotuknak és helyzetüknek megfelelő **szakosított ellátási formában** kell gondozni. (Idősek Gondozóháza).

Három szociális intézmény biztosít az idősek számára szociális és egészségügyi szolgáltatást Marcaliban és 10 kilométeres körzetében. Marcaliban a *Szociális és Egészségügyi Szolgáltató Központ Idősek Otthona és Gondozóháza* 2013-ban 19 fő részére nyújtott tartós, 3 fő részére átmeneti bentlakásos ellátást – az év során összesen 34 fő részére. 2017. 06. 30.-án a 3 átmeneti férőhely megszűnt, tartós férőhellyé alakult, így 2017. 07. 01.-től 22-re emelkedett a tartós férőhelyek száma. 2021-ben 27 fő részére biztosított az intézmény ellátást.

Tartós bentlakásos ellátást a személyekre vonatkozó nyugdíjkorhatárt elérők, míg egy évre szóló átmeneti bentlakásos ellátást azok vehetnek igénybe, akik 18. életévüket betöltötték, betegek, önmagukról betegségük miatt vagy más okból otthonukban időlegesen nem képesek gondoskodni. Az intézményen belüli egészségügyi ellátás részeként az intézmény orvosa heti 1-szer 4 órában tart rendelést, a szakorvoshoz szállítás, illetve kísérés biztosított, ahogy a gyógyszeradagolás és az intézmény keretei között megoldható gyógykezelés is.

1998-ban kezdte meg működését a *Megbékélés Szociális Otthon Alapítvány Anna Szeretetotthona*. Az otthonban jelenleg 18 ellátott él, akiknek szakszerű gondozást biztosítanak, rendszeres orvosi, éjjel-nappali nővérfelügyelettel. Az otthonban lakrészét mindenki saját bútoraival rendezheti be. Rendszeresen rendeznek kulturális és szabadidős programokat.

Marcali idős lakói a várostól 10 km-re fekvő Gadányban található *Baptista Diakóniai Központ Szeretetotthon az Elesettekért* nevű idősek otthonában is jelentős számban élnek. A Szeretetotthon 1999 óta működik, jelenleg 60 fő ellátását végzik, az intézetben belgyógyász, pszichiáter is dolgozik. Házaspárok, testvérpárok és mozgáskorlátozottak igényeit szem előtt tartva számukra 4 darab apartmanházat építettek. Nemeskisfaludon épített külön ellátási hely biztosított 51 időskorú, 38 fogyatékkal élő személy számára.

6.3.1. számú táblázat - 65 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő idős korúak száma

Év	65 év feletti lakosság száma (férfiak TS 026, nők TS 028)	Nappali ellátásban részesülő idős korúak száma (TS 129)	Házi segítségnyújtásban részesülők száma (TS 130)	Szociális étkeztetésben részesülők száma (TS 131)
	Fő	Fő	fő	fő
2016	2 192	32	78	173
2017	2 271	34	81	187
2018	2 343	33	80	209
2019	2 429	43	79	200
2020	2 549	43	96	199
2021	2 621	43	102	248

Forrás: TeIR, KSHstar

A nappali ellátás hajléktalan személyek és elsősorban a saját otthonukban élő, 18. életévüket betöltött, egészségi állapotuk vagy idős koruk miatt szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására részben képes személyek részére biztosít lehetőséget a napközbeni tartózkodásra, társas kapcsolatok ápolására, valamint az alapvető higiéniai szükségleteik kielégítésére.

Ez az arány az elmúlt évek során nem változott. 2021-ben a nyilvántartás alapján az idősek nappali ellátását 57 fő vette igénybe, azaz a 64 év feletti lakosság 2%-a. Az igénybevételi napló összesített adatai alapján 39,88 fő ellátását biztosítottuk. Év közben 14 új igénybevétel mellett 8 fő ellátása szűnt meg (haláleset, költözés, nem tart igényt az ellátásra).

Azon igénybevevők számára, akiknek a nappali ellátás igénybevétele mellett szüksége van a napi egyszeri meleg étkezés biztosítására, szociális étkeztetés keretein belül nyújtunk lehetőséget helyben fogyasztással. Arányuk az összes nappali ellátásban részesítetthez viszonyítva 37% (21 fő).

Marcaliban a SZESZK két telephelyen működtet nappali ellátást biztosító *Idősek Klubját*, melyeknek férőhelye 20, illetve 30 fős. Az intézmények 7:45-től délután negyed ötig fogadják az igénylőket, akiknek lehetősége nyílik napi- és havi lapok olvasására, tornára, televízió, DVD nézésre, rádióhallgatásra. Szabadidős programokat rendeznek, megemlékeznek a jeles napokról, ünnepekről (pl. néphagyomány szerinti jelentős napokról, névnapokról, születésnapokról). Egészségügyi ellátás keretében lehetőséget biztosítanak vérnyomás- és vércukormérésre, segítséget adnak hivatalos ügyek intézésében.

A SZESZK biztosít továbbá napi egyszeri étkeztetést 65 év feletti nyugdíjasok, tartós beteg, mozgásában korlátozott, önellátásában akadályozott személyek részére. Ezen kívül házi segítségnyújtást, jelzőrendszeres házi segítségnyújtást és támogató szolgálatot tesz lehetővé. Házi segítségnyújtás keretein belül segítséget adnak az idősek számára házi munkák elvégzésében, bevásárlásban, gyógyszerek felírásában, kiváltásában, személyes higiénia megtartásában, házi orvos által előírt ápolási, gondozási feladatokban. A jelzőrendszeres házi segítségnyújtással a saját otthonukban élő, egészségi állapotuk és szociális helyzetük miatt rászoruló, a segélyhívó készülék megfelelő használatára képes idős korúak vagy betegek részére a felmerülő krízishelyzetek elhárítása céljából nyújt szolgáltatást a Központ.

Az idős korúak járadéka a megélhetést biztosító jövedelemmel nem rendelkező idős korú személyek részére nyújtott támogatás. Marcaliban az idős korúak járadékában részesülők száma

csökken 2017-ben már 7 főt érintett a településen, 2019-ben 6 fő, 2021. évben pedig 5 fő részesült.

Az idős korú, nyugdíj korhatár betöltéséhez közül állók munkaerőpiaci helyzetéhez kapcsolódóan a jogalkotó bevezette a *nyugdíj előtti álláskeresési segélyt*, amely ezen korosztály számára az elhelyezkedési nehézségek mellett a megélhetési problémák enyhítését célozza. Az ellátás összege a mindenkori kötelező legkisebb munkabér 40%-a.

b) kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés;

Az idősek kultúrához, művelődéshez való hozzáférése széles körűen biztosított. A Kulturális Korzó mozi termében és a város szabadtéri színpadán szervezett mozielőadások, színházi előadások igen népszerűek. A Múzeumban szervezett kiállítások megtekintése 2012 óta jelentősen megnőtt, ahogy a közművelődési intézmények rendezvényein való részvétel is, ehhez hozzájárult a Kulturális Korzó megépülése, az épület ugyanis modern, akadálymentesen és jól megközelíthető, színvonalas környezetet teremtett az állandó és időszakos kiállítások, előadások megszervezéséhez. A könyvtár látogatói között számos idős embert találunk, az érdeklődőknek gazdag és folyamatosan frissülő folyóirat állomány is rendelkezésre áll. Az idős korosztály életében kiemelt szerepet tölt be a vallásgyakorlás, a sportrendezvényeken való részvétel szintén emelkedett – ebben a város civil szervezeteinek fontos szerep jutott.

Kulturális és művelődési lehetőségeket teremtenek a városban az időseket, nyugdíjasokat (is) érintő civil szervezetek.

A Szivárvány Városi Nyugdíjas Egyesület 1989-ben alakult, jelenleg megközelítőleg 30 taggal bír. Célja: az idős emberek magányosságából való kiragadása. Ezt biztosítja szabadidős programokkal (színházlátogatás, kirándulás), hetenkénti klubdelutánokkal. Az egyesület igyekszik minél szélesebb körben törődni az időseket érintő aktuális kérdésekről, problémákról, így gyűléseikre rendszerint felkérnek egy-egy szakembert adott téma körüljárására.

A helyi idősek közössége a Honvéd Nyugállományúak Klubja, mely prioritásként fogalmazza meg a nyugdíjas évek szebbé tételét, művelődési, szórakozási, sportolási alkalmakat teremt, segíti a tagság tudományos, művészeti ismereteinek szinten tartását és fejlesztését, az időszerű társadalmi-politikai, gazdasági kérdésekben való eligazodását, a felmerülő szociális problémák enyhítését.

Szintén fontos szerveződés a Mozgáskorlátozottak Somogy Megyei Egyesületének Marcali Körzeti Csoportja, amely 1982-ben alakult, jelenleg több mint 300 fős taglétszámmal működik. Fő tevékenységi köre a tájékoztatás, közösség teremtés és érdekvédelem. Egész évben tart rendezvényeket, többek között évente horgászversenyt szerveznek.

Az idősek és nyugdíjasok számára az „Egerszegi” Alapítvány is biztosít programokat. Az alapítvány célja Marcali és környéke mozgáskorlátozottainak társadalmi esélyegyenlőségének elősegítése. Kulturális rendezvényeket támogatnak, segítik a mozgássérültek művelődését.

Több idős lakos tagja a Marcali Bajtársi Egyesületnek. Az egyesület tagjaiból szervezett dalárdát tart fenn, amely törekszik mind többször a nyilvános fellépésre. Könyveket, kiadványokat jelentet meg a honvédség és hazafiság tárgyában.

Marcaliban az időseket érintő egyesületek, alapítványok kapcsolatát évek óta szoros együttműködés jellemzi, amely közösen szervezett rendezvényeken, kulturális vagy szabadidős programok megnyilvánul, tagjaik ismeretségi, baráti viszonyban állnak egymással. A térségi egyesületek összefogásának eredménye, hogy 10 szervezetet magába foglaló Marcali és Környéke Kistérségi Nyugdíjas Társulás létrejöhett és a mai napig aktív szervezet.

Az idősek civil szervezeti részvétele viszont csökken, 70 éven aluliak belépése egyre kevésbé jellemző.

A jövőben kialakítható egy ház körüli munkák elvégzését segítő rendszer, mivel az idősek számára a mindennapi élet tevékenységei is komoly gondot jelenthetnek. Az idősek a házi segítségnyújtást nem

minden esetben veszik igénybe, az igénylők számára viszont egyes ház körüli munkák elvégzésére ezen szolgáltatás nem elegendő. Az időskorúak számára jelentős segítséget jelent az is, hogy akiknek nincs olyan hozzátartozójuk, aki a háza előtti közterület tisztántartásában (fünyírás) segíteni tud, annak a GAMESZ- os kollégák a füvet lenyírják.

Az egyedül élő időseket veszélyeztetheti az elmagányosodás, lelki állapotuk kihathat egészségügyi helyzetükre is, ezért kiemelten fontos a későbbiekben e csoportra több figyelmet fordítani. Az idősebb és fiatalabb korosztályok között egyre lazább a kapcsolat, csökken közöttük a társadalmi érintkezések száma, ez pedig az egymás iránti elfogadás, megértés ellen hat. Az idősek igénylik, hogy a helyi társadalom részesei legyenek, ehhez esélyt kell adni és lehetőséget kell biztosítani, hogy a fiatalabb és idősebb generáció közelebb kerüljön egymáshoz.

Az áldozattá válás az utóbbi időkben gyakoribb az idős népesség körében, ez ellen még hatékonyabb intézkedések szükségesek.

c) idősek informatikai jártassága;

Idős emberektől, nyugdíjas egyesületektől szerzett információink alapján az idősek kis százaléka képes a számítógépet és az internetet használni, holott kifejezett igény mutatkozik körükben e téma iránt. A Városi Könyvtárban informatikai képzést is tartottak olyan személyeknek, akik korábban nem részesültek iskolai rendszerű képzésben az informatika terén. A feltétel az volt még, hogy 35 év felettinek kellett lenni a jelentkezőnek. A programban több 65 év feletti személy is részt vett, és nagyon szép eredménnyel teljesítettek. A globalizáció világában kiemelten fontos kommunikációs és információs eszköz az internet. A világháló lehetőséget ad az idős embereknek, hogy távolabb élő családtagjaikkal, rokonaikkal, barátaikkal mindennapi kapcsolatot tartsanak fenn. Emellett tájékoztatást nyújt kulturális, szabadidős eseményekről, vagy akár intézmények nyitvatartásáról. Számítógép segítségével hivatalos levelek megírása válik könnyebbé. A számítógép és internet elterjedtségét az idősek körében a beszerzés és fenntartás anyagi terhei azonban komoly problémát jelentenek, ezért is töltenek/tölthetnek be fontos szerepet a város művelődési intézményei. A városi könyvtárban térítés ellenében vehetik igénybe az idősek is a számítógép-, és internethasználat lehetőségét.

d) a generációk közötti programok.

A közösségi szolgálat keretében nyílik lehetőség a középiskolások és az idősek korosztály közötti találkozásra a tevékenység segítés céljából.

6.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

A települési önkormányzat szervezésében évente kerül megrendezésre az október 1-én ünnepelt Idősek Világnapja, amelyre igen szép számmal érkeznek településünk szépkorúai, megtelítve a Kulturális Központ nagytermét. Ezen kívül évről évre megtartják az egyesületek és az idős otthonok a hagyományos ünnepségeket és alkalmakat, így például a karácsonyt, farsangot vagy nőnapot. Egyesületi keretek között az időseket érintő problémákban (bűncselekmények, egészség, stb.) felvilágosító előadások történnek. Időseink a településen sportnapot is tartanak, melynek során sportversenyekben mérik össze teljesítményüket.

A jövőben meg kell vizsgálni annak lehetőségét, hogy egy ház körüli munkák elvégzését segítő rendszert alakítsunk ki, mivel az idősek számára a mindennapi élet tevékenységei is komoly gondot jelenthetnek. Az idősek a házi segítségnyújtást nem minden esetben veszik igénybe, az igénylők számára viszont egyes ház körüli munkák elvégzésére ezen szolgáltatás nem elegendő. Az időskorúak számára jelentős segítséget jelent az is, hogy akiknek nincs olyan

hozzátartozójuk, aki a háza előtti közterület tisztántartásában (fünyírás) segíteni tud, annak a GAMESZ ezt megoldja.

Az egyedül élő időseket veszélyeztetheti az elmagányosodás, lelki állapotuk kihathat egészségügyi helyzetükre is, ezért kiemelten fontos a későbbiekben e csoportra több figyelmet fordítani. Az idősebb és fiatalabb korosztályok között egyre lazább a kapcsolat, csökken közöttük a társadalmi érintkezések száma, ez pedig az egymás iránti elfogadás, megértés ellen hat. Az idősek igénylik, hogy a helyi társadalom részesei legyenek, ehhez esélyt kell adni és lehetőséget kell biztosítani, hogy a fiatalabb és idősebb generáció közelebb kerüljön egymáshoz.

Az áldozattá válás az utóbbi időkben gyakoribb az idős népesség körében, ez ellen még hatékonyabb intézkedések szükségesek.

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Az idősek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
kevés az idősek tartós bentlakásos ellátását szolgáló férőhely	idősotthoni férőhelyek bővítése, új idősotthon építése, házi segítségnyújtás férőhelyeinek bővítése
az önellátás nehézségei	szociális étkeztetés, házi segítségnyújtás, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás fejlesztése, az ellátotti létszám bővítéséhez szükséges beruházások megvalósítása
az előregedő lakosság szükségleteit figyelembe vevő infrastruktúra hiányos	közterületek, intézmények akadálymentesítése
öregedő lakosság elmagányosodásának megelőzése	idősek nappali ellátásának fejlesztése, közösségi programok szervezése
időskorúak segítése a közterületek tisztántartásában	közösségi szolgálat keretében az idősek segítségének lehetőségei- a generációk összekapcsolása
idősek számára problémát okoz a közösségi rendezvényeken történő részvétel	támogató szolgálat eszközparkjának bővítése
megélhetési problémák	célzott szociális segélyezés

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

7.1 A településen fogyatékossgal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

7.1.1 számú táblázat - Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma nemenként			
Év	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Férfiak (TS 061)	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Nők (TS 062)	Összesen
2016	240	335	575
2017	218	325	543
2018	207	303	510
2019	193	273	466
2020	187	265	452
2021	n.a.	n.a.	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény kimondja, hogy fogyatékos személy: *“az a személy, aki tartósan vagy véglegesen olyan érzékszervi, kommunikációs, fizikai, értelmi, pszichoszociális károsodással – illetve ezek bármilyen halmozódásával – él, amely a környezeti, társadalmi és egyéb jelentős akadályokkal kölcsönhatásban a hatékony és másokkal egyenlő társadalmi részvételt korlátozza vagy gátolja”*.

A fogyatékossgal élő emberek a társadalom egyenlő méltóságú, egyenrangú tagjai, akik a mindenkit megillető jogokkal és lehetőségekkel csak jelentős nehézségek árán, vagy egyáltalán nem képesek élni, a többségi társadalom tagjainak gondoskodására szorulnak. Emberi méltóságukat mindig, minden körülmények között tiszteletben kell tartani. Nem csak feladatunk, hanem erkölcsi kötelezettségünk is felkarolásuk, és a társadalomba való befogadásuk elősegítése.

A fogyatékossgal élők számos olyan hátránnyal, akadállyal kerülnek szembe, mely egészséges embertársaik számára könnyen áthidalható. Nehézségekkel kell szembenéznük pl. ügyeik intézésében, (hivatalok, nyilvános helyek, középületek nem akadálymentesek), a tömegközlekedés használatakor, illetve az utcai közlekedésben. Az ép emberek részéről gyakran tapasztalható a fogyatékkal élőkkel szembeni előítéletesség, a rájuk félemberként tekintő nézet. A mindennapi életben emiatt nehézségekbe ütköznek, önbecsülésük gyengül. Társas interakciójuk az épek csoportjával gyenge.

A fogyatékos emberek többsége családja körében vagy saját lakásában, de egy részük bentlakásos intézményi keretek között él.

A fogyatékkal élők és családjaik körében további felmérések végzése szükséges, hogy helyzetükről, a mindennapi élet során felmerülő problémákról részletes információkat szerezhessünk. A fogyatékkal élők életében változást hozott az elmúlt időszakban egészségügyi állapotuk felülvizsgálata, ennek hatásait indokolt vizsgálni a jövőben. A fentiek érdekében a célcsoport tagjaival, illetve őket érintő civil szervezetekkel célszerű fórumot kialakítani

a) fogyatékossgal élő személyek foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága, védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás;

A munkaerőpiacon a fogyatékossgal élőknek csak a töredéke tud elhelyezkedni, miközben jelentős részük képes lenne nem sérült embertársával egyenértékű munka elvégzésére. A fogyatékkal élők foglalkoztatásával kapcsolatos jogaik és munkáltatói kötelezettségek a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény tartalmazza. A törvény kimondja, hogy

- a fogyatékos személy lehetőség szerint integrált, ennek hiányában védett foglalkoztatásra jogosult;
- a foglalkoztatást biztosító munkáltató köteles biztosítani a munkavégzéshez szükséges mértékben a munkahelyi környezet, így különösen a munkaeszközök, berendezések megfelelő átalakítását (az átalakítással kapcsolatos költségek fedezésére a központi költségvetésből támogatás igényelhető);
- ha a fogyatékos személy foglalkoztatása az integrált foglalkoztatás keretében nem megvalósítható, úgy számára speciális munkahelyek működtetésével a munkához való jogát lehetőség szerint biztosítani kell. A védett munkahelyet a központi költségvetés normatív támogatásban részesíti.

A 3/2002. (II. 8.) SzCsM-EüM rendelet külön előírja, hogy a megváltozott munkaképességű, a fogyatékos munkavállalók adottságaira a munkahelyek kialakításánál figyelemmel kell lenni. Fogyatékkal élő munkavállalókat foglalkoztatni kívánó munkahelyeken az ajtókat, az átjárókat, a szintbeli különbségeket áthidaló építményeket, a lépcsőket, a zuhanyozókat, a mosdókat és a munkahellyel összefüggő berendezéseket a testi adottságaiknak megfelelően, illetve megváltozott munkaképességükre figyelemmel kell kialakítani vagy szükség esetén átalakítani. A megváltozott munkaképességű, fogyatékos munkavállalók részére munkahelyükön biztosítani kell az egészséges és biztonságos munkavégzésükhöz szükséges, általuk felismerhető jelzéseket.

A városban és környékén a fogyatékkal élők foglalkoztatását segítő, vagy őket foglalkoztató szervezet a Fővárosi Önkormányzat Értelmi Fogyatékosok Otthona, Marcali szomszédos településén, Kéthelyen. Az intézményben fejlesztő – felkészítő foglalkoztatás keretén belül lehetőséget ad az ellátott személy számára munkafolyamat betanítására, önálló munkavégző képesség kialakítására, helyreállítására, fejlesztésére. Munka-rehabilitációs foglalkoztatás célja az ellátott személy munkakészségének, testi és szellemi képességeinek munkavégzéssel történő megőrzése, fejlesztése, valamint fejlesztő-felkészítő foglalkoztatásra való felkészítés. Azok számára, akik szociális foglalkoztatásban történő munkavégzésre nem alkalmasak, lehetőség van munkaterápiás vagy készségfejlesztő foglalkozásra. A munkaterápia elsődleges célja a munkaképesség fejlesztése annak érdekében, hogy az ellátott alkalmassá váljon a szociális foglalkoztatásban való részvételre. Jelenleg az intézményben egy marcali személy gondozását látják el.

A Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület Marcali Csoportja (lásd e fejezet c. pontjában) tervezi a fogyatékossgal élők foglalkoztatásának biztosítását.

7.1.2. számú táblázat - Nappali ellátásban részesülő fogyatékkal élők száma	
Év	Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma (TS 128)
2016	40
2017	40
2018	40
2019	40
2020	40
2021	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar; és helyi adatszolgáltatók

A városban több nagyvállalat is foglalkoztat megváltozott munkaképességű személyeket, így például a ZIEHL-ABEGG Kft., Industrie- Elektrik Kft., Tesco. A foglalkoztatott személyek számáról pontos adattal nem rendelkezünk.

b) munkavállalást segítő lehetőségek;

Akadálymentesített munkahelyek, a város munkáltatóinál a megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatása.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén;

A fogyatékossgal élők alkalmazása elé sokszor gátat emel a munkahelyek és oktatási intézmények akadálymentesítésének hiánya. Az alacsony iskolázottság tovább nehezíti érvényesülésüket a munkaerő-piacon, mivel többségük csak az általános iskolai végzettséggel rendelkezik. Az önálló életre és a tisztességes jövedelemre való esélyüket pedig sok esetben akadályozza a munkáltatók részéről tapasztalható diszkrimináció.

Települési szinten nem állnak információk rendelkezésünkre a fogyatékkal élők foglalkoztatásbeli hátrányos megkülönböztetéséről.

d) önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok.

A családjukkal vagy saját otthonukban élő fogyatékosok nappali ellátását (felügyelet, foglalkoztatás, szabadidős tevékenység) és ezzel családjuk tehermentesítését szolgálják egyes intézmények. Mivel az intézmények csak központi településeken találhatóak meg, így az onnét távolabb élő rászorulókat és családtagjaikat nem, vagy csak nehezen érhetik el a szolgáltatásokat.

Marcaliban a SZESZK Támogató Szolgálatát biztosítja a fogyatékos személyek lakókörnyezetben történő ellátását, a lakáson kívüli közszolgáltatások elérésének segítését, valamint életvitelük önállóságának megőrzése mellett a lakáson belüli speciális segítségnyújtást. A támogató szolgálat elsődleges célcsoportja: siketek és nagyothallók, vakok és gyengén látók, autisták, mozgásszervi fogyatékosok, értelmileg akadályozottak, halmozottan fogyatékosok. A Szolgálat segítséget nyújt a mindennapi szükségletek (fizikai, mentális, szociális) kielégítésében (például mozgásban, intézményekbe való eljutásban, bevásárlásban, ügyintézésben), speciális személyi szállítás, szállító szolgálat működtetésével; gyógyszerek, gyógyászati segédeszközök beszerzésében; gyógyszerelésben, terápia megtartásban; szakrendelésekre, egészségügyi-, oktatási intézménybe történő szállításban is. Biztosítják jelnyelvi tolmácsszolgálat elérhetőségét,

segítséget nyújtanak a fogyatékos személyek kapcsolatkézségének javításához, családi kapcsolatainak erősítéséhez speciális, önszorgító csoportokban való részvételükhöz. Ezekon kívül támogatják a fogyatékos emberek társadalmi integrációjának megvalósulását, valamint a családi, a közösségi, a kulturális, a szabadidős kapcsolatokban való egyenrangú részvételhez szükséges feltételek biztosítását, a fogyatékos személy munkavégzését, munkavállalását segítő szolgáltatások elérhetőségének, igénybevételének elősegítését.

2019-ben 9 új igénybevevő felvételére került sor, mellyel az előző évben ellátott személyek száma 53 fő-re bővült. Az évközi megszűntetések száma 9 fő, melyeknek oka az elhalálozás mellett, hogy nem tartották igényt a szolgáltatásra. A szolgáltatást igénybevevők döntő többsége (71,7%) marcali lakos. 2019-ben a támogató szolgáltatást igénybevevők 26,4%-a 18 év alatti, 64,2% -a nők. A 70 éven felüliek aránya 43,4%, ezen belül is a 80 év felettieké (18,8%). A nyilvántartásba vettek közül 34 fő tudta szociális rászorultságát igazolni. Az igénybevevők körében a szociálisan rászorultak és a nem rászorultak aránya a 2019-es évben megfordult. A szociálisan nem rászorultak jelentős része időskorú, egyedülálló személy, akiknek családi támasza sincs.

A szolgáltatások feladategységeinek csökkenése azzal magyarázható, hogy míg az állam 3000-3400 feladategységet finanszíroz, addig a különbséget (a feladategységek felét) az önkormányzatnak magának kell biztosítania.

A SZESZK az Idősek Otthona és Gondozóházában átmeneti jelleggel, határozott időre 18. életévüket betöltött, önmagukról betegségük miatt vagy más okból gondoskodni időlegesen nem tudó személyeket is ellát.

Marcaliban a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület Marcali Csoportja 1991 szeptembere óta működik. Az integrált intézmény 2008. január 1-től nyújt segítséget az arra rászorulóknak. Jelenleg két személyes gondoskodást nyújtó szociális alapszolgáltatást, nappali ellátást és támogató szolgáltatást biztosít. Intézményükhöz a Marcali járás, Lengyeltóti járás, valamint Fonyód, Balatonlelle, Balatonboglár és Nagybjom településeken élők fordulhatnak segítségért.

Intézmény célcsoportja a fogyatékkal élő személyek. A támogató szolgálat keretén belül feladat, hogy hozzásegítsék gondozottjainkat egy teljesebb élethez. A személyi segítséssel hozzájárulnak a higiénés, életviteli, életfenntartási szükségleteik kielégítéséhez, a társadalmi életben való teljes jogú részvételhez, az önálló munkavégzéshez, tanulmányok folytatásához, szociális és egészségügyi szolgáltatások igénybevételéhez. Az intézmény gépjárművel történő speciális személyi szállítás célja a közszolgáltatásokhoz, valamint az egészségügyi, szociális, kulturális és egyéb szolgáltatásokhoz való hozzáférés segítése.

Nappali ellátás keretén belül 40 fő fogyatékkal élő személy számára biztosítanak az intézményben a nappali tartózkodást. Ennek során cél a szolgáltatást igénybevevők fizikai, szellemi, mentális állapotukból származó társadalmi hátrányuk csökkentése, életminőségük javulása. Fontos szempont a családok tehermentesítése, a munkához való hozzájutás feltételének megteremtése, a családi kötelek ápolása, megtartása, befogadó környezetet biztosítása. Mindezek hozzájárulnak a fogyatékosokkal szembeni előítéletek leküzdéséhez.

7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzübeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

A fogyatékos személyek és családok anyagi gondjainak enyhítésére különböző támogatási formák léteznek. Ezek az 1993. évi III. törvényben (Szt.), valamint az 1998. évi XXVI. törvényben szabályozottak. Számukra alanyi jogon jár például a közgyógyellátás, illetve jogosultak fogyatékoság támogatásra is. A fogyatékos gyermeket ápoló felnőttek – amennyiben kéri- meg kell állapítani ápolási díjat (Szt.), és jogosult lehet magasabb összegű

családi pótlékra is. Ha a szülő úgy dönt, az ápolási díj helyett Gyes-en maradhat a gyermek 10 éves koráig, ami meghosszabbítható a gyermek 14. életévéig.

A fogyatékkal élő személyek mobilitását gépjárműszerzési támogatással, és parkolási igazolványhoz való hozzájutással, támogató szolgálat, szállító szolgálatának működtetésével segíti az állam és a települési önkormányzat.

Az igényelhető támogatások nem mindegyike jár együtt, és nem fedezik a kieső jövedelem és az élethelyzetből fakadó speciális kiadások összegét.

A fogyatékosági támogatásban, vakok személyi járadékába részesülő fogyatékos személyek számáról pontos adattal nem rendelkezünk, az őket ellátó intézmények, valamint civil szervezetek segítségével célszerű lenne felmérni az erre vonatkozó információkat.

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

A fogyatékkal élő személynek joga van a számára akadálymentes, továbbá érzékelhető és biztonságos épített környezetre.

a) egészségügyi és rehabilitációs ellátások elérhetősége, együttműködése;

Az egészségügyi alapellátási, szakellátási intézmények részben vagy teljesen akadálymentesen megközelíthetők.

b) települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége;

Komplex akadálymentesítés (fizikai mellett infokommunikációs akadálymentesítés – Braille feliratok, piktogramok, info térkép, tájékoztató táblák, vezetősávok, kontrasztos festés, mobil- és fix indukciós hurok, honlap akadálymentesítés) valósult meg a következő intézményekben: Járásbíróság, Somogy Vármegyei Kormányhivatal Marcali Járási Hivatala.

Részleges akadálymentesítés (projektarányos akadálymentesítés) található az alábbi intézményekben: Közös Önkormányzati Hivatal, Béke utcai orvosi rendelő, Tavasz utcai orvosi rendelő, Széchenyi utcai orvosi rendelő, Szigetvári utcai orvosi rendelő, Bölcsőde, Tündérliget óvoda, Mesepark óvoda, Bóbita óvoda, Kulturális Korzó, Városi Könyvtár, Művelődési Ház, Civilek Háza, Marcali Központi Konyha, Berzsényi Dániel Gimnázium, Szociális és Egészségügyi Szolgáltató Központ, Gondviselés Háza, Kiss László sportcsarnok, fekvő és járóbeteg ellátás, egészségügyi alapellátó intézmények Mikszáth Utcai Általános Iskola (rámpával megközelíthető, földszinten mozgáskorlátozott mosdó), Noszlopy Gáspár Általános Iskola (korlátlifttel megközelíthető, földszinten mozgáskorlátozott mosdó).

A projektek arányos akadálymentesítése annyit jelent, hogy van akadálymentes parkoló, a parkolótól az épület egy bejárata akadálymentesen megközelíthető, a bejárat akadálymentesen használható, az épületben egy minden hátrányos (fogyatékkal élő) csoport számára akadálymentesen használható vizesblokk található, információs – útbaigazító táblák és feliratok jelzik.

c) **közszolgáltatásokhoz, köznevelési intézményekhez, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége;**

Teljesen akadálymentesített a TESCO, a Marcali Városi Fürdő (mobil medencelift is rendelkezésre áll).

Részleges akadálymentesítés történt a SPAR, Lidl üzlet, Aldi üzlet, illetve a városi éttermek esetében (Mester Étterem, Mézes Mackó). Problémát jelent a mozgáskorlátozottak részére a SPAR, Penny Market üzletek esetében, hogy a bejutás automata ajtókon keresztül történik, de a bevásárló térbe való bejutást a forgószerkezetes kordonok akadályozzák.

A Napsugár Gyógyszertár, a Posta és az OTP Bank Marcali Fiókja fizikailag akadálymentesített, azonban a mozgáskorlátozottak bejutását az ajtók akadályozzák, nem önműködőek. A K&H Bank fiókja mozgáskorlátozottak részére könnyen megközelíthető, bejutást automata ajtó biztosítja. Az M7 Takarékszövetkezethnél az ajtó önműködő, azonban a fizikai bejutás akadályba ütközik. A Hársfa Patika azonban nem akadálymentesített.

Sajnos a szálláshelyek egyike sem akadálymentesített. Mindegyik esetben a mozgáskorlátozottak bejutása korlátozott, vagy egyáltalán nem lehetséges önerőből.

A kulturális intézmények közül a Kulturális Korzó teljesen, a Városi Könyvtár és a Művelődési Ház részlegesen, míg a Bernáth Aurél Galéria részben akadálymentesített. A Civilek Háza a 2015. évben akadálymentes bejáratot kapott.

A Kiss László Városi Sportsarnok szintén nem tartozik az akadálymentesített intézmények közé.

A gyengén látók részére hangos könyvek és olvasó berendezések kerültek beszerzésre a Városi Könyvtárban. A gyengén látók számára az önkormányzat és egyéb hivatalok honlapjainak akadálymentesítése is fontos az esélyegyenlőség jegyében. A város honlapjának fejlesztése már folyamatban van.

Az alábbi táblázat rovataiban az adott igen válaszok azokat az eseteket is tartalmazzák, amikor adott ágazatban csak részben megoldott (egyes intézményekben) az akadálymentesítés (pl. egészségügyi intézmények, igazságszolgáltatási intézmények).

Akadálymentesítés 1.

		Igen/nem								
		Lift	Vakvezető sáv	Mozgáskorlátozottak részére mosdó	Rámpa	Hangos tájékoztatás	Indukciós hurok	Tapintható információ	Jelnyelvi segítség	Egyéb
oktatási intézmények	alapfok	nem	nem	igen	igen	nem	nem	nem	nem	-
	középfok	nem	nem	igen	igen	nem	nem	nem	nem	-
	felsőfok	-	-	-	-	-	-	-	-	-
egészségügyi intézmények	fekvőbeteg ellátás	igen	nem	igen	igen	nem	nem	nem	nem	-
	járó beteg szakellátás	igen	nem	igen	igen	nem	nem	nem	nem	-
	alapellátás	nem	igen	igen	igen	nem	igen	részben	nem	-
kulturális, művelődési intézmények		igen	igen	igen	igen	nem	igen	részben	nem	-
önkormányzati, közigazgatási intézmény		nem	nem	igen	nem	nem	nem	nem	nem	-
igazságszolgáltatási, rendőrség, ügyészség		nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem	-
szociális ellátást nyújtó intézmények		nem	nem	igen	igen	nem	nem	nem	nem	-

Forrás: helyi adatgyűjtés, személyes tapasztalat, fogyatékos ügyi referens információi, fogyatékosok civil szervezetei

Akadálymentesítés a foglalkoztatóknál

	Igen/nem								
	Lift	Vakvezető sáv	Mozgáskorlátozottak részére mosdó	Rámpa	Hangos tájékoztatás	Indukciós hurok	Tapintható információ	Jelnyelvi segítség	Egyéb (parkoló)
NOA Nemzetközi Kereskedelmi és Előállító Kft. – kárpitozott autóalkatrész gyártás	nem	nem	igen	nem	nem	nem	nem	nem	nem
Industrie Elektrik – elektronika ipar	igen	nem	nem	nem	igen	nem	nem	nem	igen
Videoton Elektro-PLAST Kft.	nem	nem	nem	igen	nem	nem	nem	nem	igen
Marylla Bórdíszműgyártó és Kereskedelmi Kft.	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem

d) munkahelyek akadálymentesítettsége;

A munkahelyek akadálymentesítettségéről kevés információ áll rendelkezésre. Négy nagyvállalat akadálymentesítettségét mutatja a fenti táblázat, azonban a fogyatékossgal élők szempontjából e fontos tényezőt a jövőben célszerű minél szélesebb körűen megvizsgálni.

e) közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége;

A Szigetvári és Széchenyi utcai csomópontban kialakításra került a gyengén látóknak egy távirányítóval működő hangjelző berendezés. A gyengén látó a kereszteződésnél megnyomja a jelzőn lévő gombot, és a gyalogátkelőnél egy hangjelzés segíti az átkelésben. Ezeket a kapcsolókat térítésmentesen kapták meg az érintettek a Somogy Megyei Vakok és Gyengén Látók Marcali Körzeti Csoportjának támogatásával. Így a hangjelző nem működik folyamatosan, csak ha olyan ember érkezik, akinél ilyen kapcsoló van.

Ugyancsak kialakításra került egy ilyen berendezés a Rákóczi és Kossuth Lajos utcai, valamint a Rákóczi és Szabadság utcai csomópontban. A Rákóczi és Szabadság utcai csomópontban még burkolati jelek is segítik a gyengén látókat (ez a legmodernebb gyalogos átkelőhely Marcaliban).

A város közterületeit érintő fejlesztések, felújítások során kiemelt figyelmet fordítunk az akadálymentességre.

f) fogyatékossgal élő személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások (pl. speciális közlekedési megoldások, fogyatékossgal élő személyek nappali intézménye, stb.);

Marcaliban a Szociális és Egészségügyi Szolgálat biztosít támogató szolgálatot, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat tartja fenn a Fogyatékkal Élők Nappali Intézményét, ami fejlesztő tevékenységek mellett kiemelt figyelmet fordít a szabadidős foglalkozásokra. Ezen intézmények segítik a fogyatékkal élőket mindennapjaik során, támogatják az ép emberek számára könnyebben elérhető szolgáltatások és tevékenységek elérésben. Az intézmények szolgáltatásainak ismertetése a korábbiakban már részletezésre került (lásd 7.1 c. pont).

g) előnyben részesítés (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások).

Pozitív diszkriminációról nem áll rendelkezésre információ.

7.4. Fogyatékossgal élők sajátos igényeinek kielégítését célzó programok a településen

Nem áll rendelkezésre adat.

7.5 A fogyatékossgal élőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és a felszámolásukra irányuló kezdeményezések

Nem áll rendelkezésre adat.

7.6 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
középcégek, közszolgáltatást nyújtó épületek akadálymentesítésének igénye	út- és járda felújítás a város teljes területén, ingatlan- és közterület fejlesztés esetén projekt arányos akadálymentesítés
település honlapján akadálymentesítésének igénye	pályázati lehetőség felkutatása
fogyatékos személyek közlekedésének elősegítése	támogató szolgálat kapacitásának bővítése
fogyatékkal élők és épek kapcsolata gyenge	érzékenyítő programok szervezése
hiányzó infrastrukturális feltételek az értelmi fogyatékos és halmozottan sérült gyermekek, tanulók nappali ellátása során	értelmi fogyatékos és halmozottan sérült gyermekek/tanulók számára óvoda és iskolaépület kialakítása, felújítása, bővítése
bentlakásos férőhely hiánya az értelmi és halmozottan sérült gyermekek, felnőttek esetén	bentlakásos férőhelyek létrehozása értelmi fogyatékos és halmozottan sérült gyermekek és felnőttek számára
előítéletesség a fogyatékkal élőkkel szemben	érzékenyítő programok szervezése
fogyatékkal élők alacsony foglalkoztatottsága	közös foglalkoztatási programok indítása munkáltatókkal, civil szervezetekkel a fogyatékkal élők foglalkoztatási helyzetének javítása érdekében

Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítások	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
gyermekek nyári szünidei napközbeni ellátása	nyári szünidei napközbeni táborok szervezése
Rekreációs területek (parkok, sétányok) fejlesztendők	Zöldterületi fejlesztések a városközpontban és a Gombai városrészben
közlekedési feltételek javítása, kerékpárút hálózat bővítése, utak- és járdák felújítása	kerékpárút hálózat bővítése, út- és járda felújítás a város teljes területén
a város gyógyvíz készlete nem elérhető a hátrányos helyzetű csoportok számára	Városi Gyógyfürdő egészségügyi szolgáltatásainak bővítése
nők, mélyszegénységben élők, megváltozott munkaképességűek foglalkoztatásának problémái	közös foglalkoztatási programok indítása munkáltatókkal, civil szervezetekkel rugalmas foglalkoztatási programok megvalósítása érdekében

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

- a) a 3-7. pontban szereplő területeket érintő civil, egyházi, karitatív szervezeti szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések feltérképezése (közfeladatot ellátó szervezetek, közfeladatonként bemutatva, önkéntesek száma, partnerségi megállapodások száma);

Esélyegyenlőségi célcsoport megnevezése	Célcsoport érdekében létrejött szervezet megnevezése
Mélyszegénységben élők, romák	Karitasz Marcali Csoportja
Gyerekek	Családokért Közalapítvány Marcali Kiwanis Női Klub és Marcali Young Professional Női Klub
Nők	
Idősek	Szivárvány Nyugdíjas Egyesület
	Marcali Bajtársi Egyesület
	Honvéd Nyugállományúak Klubja
	Megbékélés Szociális Otthon Alapítvány
Fogyatékosok	Mozgáskorlátozottak Somogy Megyei Egyesületének Marcali Körzeti Csoportja
	Magyar Máltai szeretetszolgálat Marcali Csoportja
	Ezüstkapocs Közhasznú Alapítvány

	Somogy Megyei Vakok és Gyengén Látók Marcali Körzeti Csoportja

b) helyi önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, egyházi, civil szektor és gazdasági szereplők közötti partnerség bemutatása;

Az egyes szektorok célcsoportok érdekében való együttműködése eseti jellegű. A szorosabb együttműködés megteremtéséhez a felek igény szerint végezhetnek közös munkát, ennek érdekében közös, állandó fórumot alakíthatnak ki.

c) önkormányzatok közötti, illetve térségi, területi társulásokkal való partnerség, társadalmi felzárkózást segítő közös programok bemutatása;

A Marcali Kistérség Többcélú Társulásában résztvevő önkormányzatok a már korábban említett - Társulási Megállapodásban is rögzített – feladatellátást folytatnak. Az esélyegyenlőség megvalósítása, elősegítése a társult önkormányzatoknak is kiemelt célja, így a jövőben e téren való együttműködés nem jelent problémát.

d) a nemzetiségi önkormányzatok célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

A 2019. évi választást követően nemzetiségi önkormányzat nem alakult a településen.

e) civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége;

A 8. a) pontban leírt civil szervezetek alapszabályukban, működési szabályzatuknak megfelelően járnak el a célcsoportok ellátásban

f) for-profit szereplők részvétele a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában.

A városban működő vállalkozások a civil szervezetek által szervezett (jótékonyági) programok anyagi támogatásán keresztül veszik ki részüket az esélyegyenlőségi feladatok ellátásából.

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése.

HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

a) a helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzetiségi önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek, stb.) bevonásának eszközei és eljárásai a HEP elkészítésének folyamatába;

Az esélyegyenlőségi program előkészítésének folyamatában nagy hangsúly helyeződött a minél szélesebb körű adatgyűjtés megszervezésére. Az adatgyűjtésbe bekapcsolódtak a Marcali Közös Önkormányzati Hivatal irodái, a Somogy Vármegyei Kormányhivatal Marcali Járási Hivatala osztályai, a szociális szolgáltatásokat nyújtó intézmények, köznevelési intézmények, az egészségügyi ellátásban résztvevők, a közművelődést szervező intézmény, valamint a civil szervezetek vezetői.

Az előkészítésben együttműködő partnerek bevonásának módszere az online, illetve telefonos kapcsolattartásra épült, az egyes esélyegyenlőségi csoportokkal kapcsolatos problémák feltárására, majd az elkészült dokumentum-tervezet véleményezésére koncentrált.

b) az a) pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása, valamint annak rögzítése, hogy működtet-e HEP Fórumot.

Az a) pont szerinti szervezetek részére az esélyegyenlőségi program tervezete megküldésre került, írásban megtehetők észrevételeiket. Az esélyegyenlőségi program tervezete társadalmi vitára bocsátása a hirdető táblán való kifüggesztéssel, illetve a honlapon való megjelenéssel biztosított volt.

Az települési önkormányzat az Esélyegyenlőségi Programban felmerült problémák megoldása érdekében szorosabban együttműködik az önkormányzati intézményekkel, a városban működő egyházi és civil szervezetekkel. A szorosabb együttműködés érdekében a szervezetek vezetőivel évente legalább egy alkalommal, szükség esetén több alkalommal tájékoztatják egymást, így átfogó képet kapnak a településen felmerült esélyegyenlőségi problémákról és konkrét megoldási javaslatokkal szolgálhatnak azok megszüntetésére. A Marcali Város Önkormányzatának Esélyegyenlőségi Programja a Marcali Közös Önkormányzati Hivatalban ügyfélfogadási időben bármikor a lakosok rendelkezésére áll, valamint az önkormányzat honlapján közzétételre kerül, így a város teljes lakosságának hozzáférése biztosítottá válik a tervezett esélyegyenlőség folyamatok, tevékenységek megismerésére és a megvalósítás folyamatos ellenőrzésére.

c) A képviselő-testületi döntést követően az elfogadott HEP dokumentumot, valamint a hiteles határozatot a települési önkormányzat a helyben szokásos módon közzé teszi, és megküldi a TEF esélyegyenlőségi mentora részére. A TEF az települései önkormányzatok HEP-jeit közzéteszi, honlapján megjelenti.

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	1. Szegregációval veszélyeztetett terület a Táncsics u. 109. -120 házszámok által határolt területen. 2. Magas a tartósan munkanélküliek száma 3. Hiányzó szociális alap ellátások a szenvedély és pszichiátriai betegek ellátása terén 4. munkaerő piaci kompetenciák hiánya	1. Szegregátum felszámolása a lakások felújításával, a lakók integrált lakókörnyezetbe költözésével, szociális felzárkóztató programok indítása (TOP Plusz 1.2.2/ TOP Plusz 3.1.2) 2. Iparterület létrehozása a munkahelyek számának növelése érdekében (TOP Plusz 1.1.1) 3. Közös foglalkoztatási programok indítása munkáltatókkal, civil szervezetekkel integrációs programok megvalósítása érdekében (EFOP/ EFOP Plusz) 4. Szociális alapszolgáltatás keretében igénybe vehető nappali ellátások férőhelyszámának bővítése (TOP Plusz 3.3.2) 5. közfoglalkoztatási programok szervezése 6. munkaerő-piaci kompetenciák/ OKJ képzettség megszerzését támogató képzések szervezése 7. Iparterület fejlesztése
Gyermekek	1. Óvodai nevelés infrastrukturális állapota nem megfelelő a Táncsics utcai óvodában 2. Általános és középfokú oktatás infrastrukturális állapota nem megfelelő a Mikszáth Kálmán Általános Iskolában és a Berzsenyi Dániel Gimnáziumban 3. A demográfiai változások következtében egyes városrészekben korlátozott a	1. Táncsics utcai óvoda felújítása (TOP Plusz 3.3.1) 2. Ingatlan felújítási programok indítása a Siófoki Tankerületi Központtal együttműködve (TOP Plusz 3.3.4) 3. Játszóter fejlesztés a horvátkúti, gombai városrészben és a Várdombon 4. lakókörnyezet rehabilitáció (TOP Plusz 1.2.2)

	lehetőség a gyermekek közösségi kikapcsolódására 4. szegregált lakókörnyezetben élők egészségi állapota rossz 5. kevés intézményes szabadidő eltöltési lehetőség	5. Egészségügyi prevenciók programok szervezése 6. Városi Gyógyfürdő és Szabadidő Központ szolgáltatásainak fejlesztése 7. Több fajta sportolási lehetőséget biztosító sportház létrehozása 8. kerékpárút hálózat fejlesztése 9. közösségi programok szervezése
Idősek	1. Kevés az idősek tartós bentlakásos ellátását szolgáló férőhely 2. Hiányos a szükségleteiket figyelembe vevő infrastruktúra 3. Idősek számára problémát okoz a közösségi rendezvényeken történő részvétel 4. elmagányosodás 5. önellátás nehézségei 6. megélhetési problémák	1. Férőhely bővítés az Idősek Otthonában 2. Idősek nappali ellátásának fejlesztése (TOP Plusz 3.3.2) 3. Támogató szolgálat eszközparkjának bővítése 4. közösségi programok szervezése 5. szociális étkeztetés, házi segítségnyújtás, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás fejlesztése, az ellátotti létszám bővítéséhez szükséges beruházások megvalósítása 6. célzott szociális segélyezés
Nők	1. közúthálózat nem családbarát (szűk, töredezett járda hálózat) 2. családbarát munkahely, rugalmas foglalkoztatás nem elterjedt a városban 3. jelentős a gyermeküket egyedül nevelő nők száma, e háztartások lakhatási kockázata nagy 4. az 50 év feletti nők egészségügyi állapota nem kielégítő 5. kisgyermekkel veszélyes közlekedés	1. Út és járda felújítás a város teljes területén 2. Közös foglalkoztatási programok indítása munkáltatókkal, civil szervezetekkel rugalmas foglalkoztatási programok megvalósítása érdekében (EFOP/ EFOP Plusz) 3. bérlakás program indítása 4. prevenciók programok indítása 5. kerékpárút hálózat bővítése
Fogyatékkal élők	1. közterületek akadálymentesítése hiányos 2. egyes középületek, közterületek akadálymentesítése nem teljes körű 3. Fogyatékkal élők és épek kapcsolata gyenge 4. Hiányzó infrastrukturális feltételek az értelmi fogyatékos és halmozottan sérült gyermekek, tanulók nappali ellátása során 5. Bentlakásos férőhely hiánya az értelmi és halmozottan sérült gyermekek, felnőttek esetén 6. Előítéletesség a fogyatékkal élőkkel szemben 7. Alacsony foglalkoztatás	1. Út és járda felújítás a város teljes területén 2. Ingatlan, közterület fejlesztés esetén projekt arányos akadálymentesítés 3. Érzékenyítő programok szervezése 4. Értelmi fogyatékos és halmozottan sérült gyermekek/tanulók számára óvoda- és iskolaépület kialakítása, felújítása, bővítése 5. Bentlakásos férőhelyek létrehozása értelmi fogyatékos és halmozottan sérült gyermekek és felnőttek számára. 6. Közös foglalkoztatási programok indítása munkáltatókkal, civil szervezetekkel a fogyatékkal élők foglalkoztatási helyzetének javítása érdekében (EFOP/ EFOP Plusz)

Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítás	1. rekreációs területek (parkok, sétányok) fejlesztésre szorulnak 2. a város gyógyvíz készlete nem elérhető a hátrányos helyzetű csoportok számára 3. gyermekek nyári szünidei napközbeni ellátása 4. közlekedési feltételek javítása, kerékpárút hálózat bővítése, utak- és járdák felújítása 5. nők, mélyszegénységben élők, megváltozott munkaképességűek foglalkoztatásának problémái	1. Zöldterületi fejlesztések a városközpontban és a Gombai városrészben 2. Városi Gyógyfürdő egészségügyi szolgáltatásainak bővítése 3. nyári szünidei napközbeni táborok szervezése 4. kerékpárút hálózat bővítése, út- és járda felújítás a város teljes területén 5. közös foglalkoztatási programok indítása munkáltatókkal, civil szervezetekkel rugalmas foglalkoztatási programok megvalósítása érdekében

Jövőképünk

- Olyan településen kívánunk élni, ahol a romák a helyi társadalom integrált tagjai. Erősíteni kell részvételüket a helyi közéletben, támogatni érdekképviseleti szervezetek, nemzetiségi önkormányzat létrejöttét, amely biztosítja a kapcsolatot, kommunikációt a többségi és a kisebbségi réteg között.
- Fontos számunkra, hogy a mélyszegénységben élők emberi méltóságukat megőrizhessék és helyzetük javítása érdekében a szükséges anyagi és mentális segítséget megkaphassák. Bátorítani kell őket, hogy merjenek segítséget kérni.
- Kiemelt területnek tartjuk a gyerekek érdekeinek a fejlesztések középpontjába helyezését annak érdekében, hogy a felnövekvő generáció a társadalom hasznos és felelős tagjaként élhesse életét. A gyermekek napközbeni ellátásával, felügyeletével, nevelésével foglalkozó intézmények lehetőségeinek bővítését, a szabadidő és elsősorban a nyári szünidő hasznos eltöltését biztosító sportolási és szabadidős tevékenységek szervezését, az ezekhez történő hozzáférést.
- Folyamatosan odafigyelünk az idősek helyzetére, mert helyi társadalmunknak is fontos tagjai, igyekszünk felmérni szükségleteiket, egyéni és közösségi szinten is segítséget nyújtani számukra romló egészségi állapotuk mellett is méltóságuk megőrzésére, megelőzni elmagányosodásukat, szükség esetén biztosítani számukra a gondozási szükségletüknek megfelelő szociális ellátásokat.
- Elengedhetetlennek tartjuk a nők esetén, hogy aki gyermeket vállal, majd azt követően visszatér a munka világába, ne érezze magát hátrányban, ezért ösztönözni kívánjuk a munkáltatókat a flexibilis munkavégzési lehetőségek alkalmazására, a gyermekek napközbeni ellátásának biztosításával, továbbá védjük a nőket a kapcsolati erőszaktól, információt biztosítva számukra a segítségkérés lehetőségeiről.
- Különös figyelmet fordítunk a fogyatékkal élők helyzetére, mert kevés információval rendelkezünk igényeikről, szükségleteikről. Igyekszünk tenni elmagányosodásuk ellen, felhasználva például a digitális társadalom által biztosított lehetőségeket.

2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés és eredményeinek fenntarthatósága	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása
0. Településszintű probléma												
1	foglalkoztatási programok	nők, mélyszegénységben élők, megváltozott munkaképességűek foglalkoztatásának problémái	foglalkoztatottság növelése a célcsoportokban	Gazdasági program	Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021) Új Roma Stratégia (2019-2030)	közös foglalkoztatási programok létrehozása, rugalmas foglalkoztatási formák népszerűsítése	képviselő-testület	2028.12.31.	a foglalkoztatott nők, mélyszegénységben megváltozott munkaképességűek számának növekedése	pályázati forrás	fenntartható	nem releváns
2	nyári táboroztatás	a gyermekek nyári szünidei felügyeletének biztosítása	csökkenjen a csellengő, felügyelet nélküli kiskorúak száma		Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia	nyári szünidei táborok szervezése	képviselő-testület	2028.12.31.	napközbeni ellátásban lévő gyermekek számának növekedése	pályázati és saját forrás	fenntartható	nem releváns

					(2007-2032)							
3	közlekedési feltételek javítása	közlekedési feltételek javítása, kerékpárút hálózat bővítése, utak- és járdák felújítása	kerékpárutak hosszának növelése, a járdák, közutak állagának javítása	ITS		kerékpárút építés, út- és járda felújítás		2028.12.31.	kerékpárút hossza nő, felújított utak-járdák hossza nő	pályázati saját forrás	és fenntartható	nem releváns
4	gyógyvíz lehetőségek kihasználása	a város gyógyvíz készlete nem elérhető a hátrányos helyzetű csoportok számára	a gyógyvíz gyógyászati és rekreációs hatásainak fejlesztése	ITS	Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024) Országos Fogytékosságügyi Program (2015-2025)	gyógyvízzé minősített vízre szolgáltatások létrehozása	képviselő-testület	2028.12.31.	gyógyfürdő látogatottsága nő	pályázati saját forrás	és fenntartható	nem releváns
5	rekreációs célú közpark fejlesztés	rekreációs területek (parkok, sétányok) fejlesztésre szorulnak	a természetes környezet rekreációs, közösségi célú fejlesztése	Gazdasági program	Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024) Országos Fogytékosságügyi Program (2015-2025)	közterületi parkok felújítása, közösségi színterek kialakítása	képviselő-testület	2028.12.31.	nő a városi közparkok látogatottsága	pályázati forrás	fenntartható	nem releváns

					Program (2015-2025)							
3	Munkaerőpiaci kompetenciák fejlesztése	Munkaerő piaci kompetenciák hiánya	foglalkoztatottak számának növelése	ITS Gazdasági program	Új Roma Stratégia (2019-2030) Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021) Országos Fogyatékosságügyi Program (2015-2025)	képzések szervezés alapkompenciák megszerzésére, közös foglalkoztatási, képzési programok indítása munkáltatókkal, civil szervezetekkel integrációs programok megvalósítása érdekében	képviselő-testület	2028.12.31.	betöltött álláshelyek számának növekedése	pályázati forrás és együttműködés és civil szervezetekkel, szakképzési centrummal, helyi munkáltatókkal	fenntartható	nem releváns
3	Szociális alapszolgáltatások fejlesztése	Hiányzó szociális alap ellátások a szenvedély és pszichiátriai betegek ellátásában.	ellátásban részesülő szenvedély- és pszichiátriai beteg számának emelkedése		Új Roma Stratégia (2019-2030) Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) „Legyen jobbak a gyermekek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)	Szociális alapszolgáltatások keretében igénybe vehető nappali ellátások férőhelyszámának bővítése.	képviselő-testület	2028.12.31.	alapszolgáltatást igénybevevők számának növekedése	pályázati forrás, együttműködés és egyházzal és civil szervezetekkel	fenntartható	nem releváns
II. A gyermekek esélyegyenlősége												

1	Óvodai infrastruktúra fejlesztése	óvodai nevelés infrastrukturális állapota nem megfelelő a Táncsics utcai óvodában	akadálymentes, modern környezet kialakítása	ITS	Új Roma Stratégia (2019-2030) Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)	Táncsics utcai Óvoda felújítása	képviselő-testület	2028.12.31.	akadálymentes ellátott óvodások számának emelkedése	pályázati forrás	fenttartható	nem releváns
2	Általános- és gimnáziumi oktatás infrastruktúra fejlesztése	általános és közép fokú oktatás infrastrukturális állapota nem megfelelő a Mikszáth Kálmán Általános Iskolában és a Berzsényi Dániel Gimnáziumban	akadálymentes, modern környezet kialakítása	ITS	Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)	ingatlan felújítási programok indítása a Siófoki Tankerületi Központtal együttműködve	képviselő-testület	2028.12.31.	köznevelési intézmények infrastruktúrája javul	pályázati forrás, együttműködve a Siófoki Tankerületi Központtal	fenntartható	nem releváns
3	Élhetőbb lakókörnyezet, közösségi terek kialakítása, fejlesztése a településen és városrészekben	a demográfiai változások következtében egyes városrészekben korlátozott a lehetőség a gyermekek közösségi kikapcsolódására	közösségi terek fejlesztése, játszóterek kialakítása	ITS	Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)	játszótér fejlesztés a horvátkúti, gombai városrészben és a Várdombon, lakókörnyezet rehabilitáció, többfajta sportolási lehetőséget biztosító sportház	képviselő-testület	2028.12.31.	közösségi terek számának növelése	pályázati és saját forrás	fenntartható	nem releváns

						létrehozása, kerékpárút hálózat fejlesztése, közösségi programok szervezése						
4	Szegregált lakókörnyezetben élő gyermek életszínvonalának, egészségének javítása	szegregált lakókörnyezetben élő gyermekek egészségi állapota rossz	szűrőprogramok szervezése, egészségtudatos nevelés, sportolás népszerűsítése	Megyei Egészségfejlesztési terv	Új Roma Stratégia (2019-2030) Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) „Legyen jobba a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)	egészségügyi prevenciók programok szervezése, Városi Gyógyfürdő és Szabadidő Központ szolgáltatásainak fejlesztése, többfajta sportolási lehetőséget biztosító sportház létrehozása, közösségi programok szervezése	képviselő-testület	2028.12.31.	egészségben eltöltött évek számának növekedése	pályázati forrás, gyermek házi orvosokkal, Egészségfejlesztési Irodával. sport egyesületekkel együttműködés	fenntartható	nem releváns
5	Intézményesen eltöltött szabadidő növelése	kevés intézményes szabadidő eltöltési lehetőség	lakókörnyezet rehabilitáció, Városi Gyógyfürdő és Szabadidő Központ szolgáltatásainak fejlesztése, többfajta sportolási lehetőséget biztosító	ITS	Új Roma Stratégia (2019-2030) Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) „Legyen jobba a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)	szabadidős célú infrastruktúra fejlesztés	képviselő-testület	2028.12.31.	csellengő gyermekek számának csökkenése	pályázati és saját forrás	fenntartható	nem releváns

			sportház létrehozása, kerékpárút hálózat fejlesztése, közösségi programok szervezése									
III. A nők esélyegyenlősége												
1	Anyabarát munkahelyek, álláshelyek	gyermeküket egyedül nevelő nők munkaerőpiaci helyzetének erősítése, családbarát munkahely, rugalmas foglalkoztatás nem elterjedt a városban	közös foglalkoztatási programok, kerekasztal beszélgetések szervezése, családbarát munkahely díj	ITS	Új Roma Stratégia (2019-2030) Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) „Legyen jobba a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032) Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021)	közös foglalkoztatási programok indítása munkáltatókkal, civil szervezetekkel rugalmas foglalkoztatási programok megvalósítása érdekében, ezek egyeztetésére munkáltatói kerekasztal beszélgetések szervezése, mentorálása, családbarát munkahely díj létrehozása	képviselő-testület	2028.12.31.	álláskereső nők számának csökkenése	pályázati és saját forrás, együttműködés és munkáltatókkal	fenntartható	nem releváns
2	Egészségügyi szűrőprogramok	az 50 év feletti nők egészségügyi állapota nem kielégítő	szűrőprogramok, prevenciós előadások szervezése	nem ismert	Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti	egészségügyi szűrővizsgálatok szervezése az Egészségfejlesztési Irodával	képviselő-testület	2028.12.31.	nők egészségben eltöltött életévei számának növelése	pályázati és saját forrás, együttműködés és az Egészségfejlesztési irodával	fenntartható	nem releváns

					Stratégia (2010-2021) Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024), Új Roma Stratégia (2019-2030)	együttműködve, preventív programok indítása a praxisközösségek bevonásával				és a Marcali Praxisközösséggel		
3	egyszülős családok lakhatási biztonságának növelése	jelentős a gyermeküket egyedül nevelő nők száma, e háztartások lakhatási biztonságának kockázata nagy	lakhatást segítő támogatásokról információk népszerűsítése, bérlakások számának növelése	ITS	Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032) Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021) Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024) Országos Fogyatékosügyi	bérlakás program	képviselő-testület	2028.12.31.	nagyobb lakhatási biztonság, bérlakás állomány növelése	pályázati és saját forrás	fenntartó	nem releváns

					Program (2015-2025)							
IV. Az idősek esélyegyenlősége												
1	Bentlakásos férőhelyszám növelés, házi segítségnyújtás ellátás bővítése	kevés az idősek tartós bentlakásos ellátását szolgáló férőhely	idősothtoni férőhelyek bővítése, új idősothton építése, házi segítségnyújtás férőhelyeinek bővítése	ITS, Szociális Szolgáltatástervezési Konceptió	Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024)	Bentlakásos intézmény bővítés. új intézmény építése, házi segítségnyújtás szolgáltatás növelése	képviselő-testület	2028.12.31.	bentlakók és házi segítségnyújtásban részesülők számának növekedése	pályázati és saját forrás, együttműködési civil szervezetekkel, egyházzal	fenntartható	nem releváns
2	Otthonban történő ellátási lehetőségek növelése	az önellátás nehézségei	szociális étkeztetés, házi segítségnyújtás, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás fejlesztése, az ellátotti létszám bővítéséhez szükséges beruházások megvalósítása	Szociális Szolgáltatástervezési konceptió	Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024)	Személyes gondoskodást otthon nyújtó szolgáltatások növelése	képviselő-testület	2028.12.31.	otthon gondozott, személyes gondoskodásban részesülők számának növekedése	pályázati forrás	fenntartható	nem releváns
3	Közterületek, középületek akadálymentesítése	az előregedő lakosság szükségleteit figyelembe vevő infrastruktúra hiányos	közterületek, intézmények akadálymentesítése	ITS	Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024)	akadálymentesítés	képviselő-testület	2028.12.31.	akadálymentesen igénybevehető szolgáltatások számának növekedése	pályázati és saját forrás	fenntartható	nem releváns
4	Idősek elmagányosodás	öregedő lakosság elmagányosodásának megelőzése	idősek nappali ellátásának fejlesztése, közösségi	nem ismert	Idősügyi Nemzeti Stratégia	közösségi programok szervezése	képviselő-testület	2028.12.31.	közösségi programok	pályázati és saját forrás	nem releváns	nem releváns

	sának megelőzése		programok szervezése		(2010-2022), (2023-2024)							
5	Közterület tisztántartásban segítség	időskorúak segítése a közterületek tisztántartásában	közösségi szolgálat keretében az idők segítése a lehetőségei- a generációk összekapcsolása	ITS	Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024)	közterület tisztántartásának megszervezése időszakosan és folyamatosan is	képviselő-testület	2028.12.31.	rendezetlen közterületek számának csökkenése	saját forrás	nem releváns	nem releváns
6	Idősek részvétele a közösség életében	idősek számára problémát okozó rendezvényeken történő részvétel	támogató szolgálat eszközparkjának bővítése	Szociális Szolgáltatástervezési koncepció	Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024)	gépjármű beszerzés	képviselő-testület	2028.12.31.	támogató szolgálat ellátott létszámának növekedése	pályázati forrás	fenntartható	nem releváns
7	Élhető időskor	megélhetési problémák	célzott segélyezése	Szociális Szolgáltatástervezési koncepció	Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024)	szociális pénzbeli ellátások körének bővítése	képviselő-testület	2024.12.31.	mélyszegénységben élő időskorúak számának csökkenése	saját forrás	fenntartható	nem releváns
V. A fogyatékossgal élő személyek esélyegyenlősége												
1	Akadálymentesítés	középületek, közszolgáltatást nyújtó épületek akadálymentesítésének igénye	út- és járda felújítás a város teljes területén, ingatlan- és közterület fejlesztés esetén projekt arányos akadálymentesítés	ITS	Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024) Országos Fogyatékossgügyi Program (2015-2025)	járda- és közút felújítások, akadálymentesítések	képviselő-testület	2028.12.31.	akadálymentes ingatlanok és közterületek számának növekedése	pályázati és saját forrás	fenntartható	nem releváns

2	akadálymentesített információszerezés a városi honlapról	település honlapján akadálymentesítésének igénye	pályázati lehetőség felkutatása	nem ismert	Országos Fogyatékosügyi Program (2015-2025)	akadálymentes városi honlap	képviselő-testület	2028.12.31.	honlap akadálymentesítésének megvalósulása	pályázati forrás	fenntartó	nem releváns
3	Fogyatékosok közlekedésének segítése	fogyatékos személyek közlekedésének elősegítése	támogató szolgálat kapacitásának bővítése	nem ismert	Országos Fogyatékosügyi Program (2015-2025)	gépjármű beszerzés	képviselő-testület	2028.12.31.	gépjármű	pályázati forrás	fenntartó	nem releváns
4	Érzékenyítő programok	fogyatékkal élők és épek kapcsolata gyenge	érzékenyítő programok szervezése	nem ismert	Országos Fogyatékosügyi Program (2015-2025)		képviselő-testület	2028.12.31.	szervezett programok száma	saját pályázati forrás és	nem releváns	nem releváns
5	Fogyatékos gyermekek nappali ellátásnak infrastrukturális fejlesztése	hiányzó infrastrukturális feltételek az értelmi fogyatékos és halmozottan sérült gyermekek, tanulók nappali ellátása során	értelmi fogyatékos és halmozottan sérült gyermekek/tanulók számára óvoda és iskolaépület kialakítása, felújítása, bővítése	ITS	Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032) Országos Fogyatékosügyi Program (2015-2025)	épület felújítás	képviselő-testület	2028.12.31.	felújított épület	pályázati forrás, együttműködés és civil szervezettel, egyházzal	fenntartó	nem releváns
6	Bentlakásos intézmény létesítése	bentlakásos férőhely hiánya az értelmi és	bentlakásos férőhelyek létrehozása	Szociális Szolgáltatáster	Nemzeti Ifjúsági	Intézmény szervezés	képviselő-testület	2028.12.31.	bentlakásos intézmény létrehozása	pályázati forrás, együttműködés	fenntartó	nem releváns

		halmozottan sérült gyermekek, felnőttek esetén	értelmi fogyatékos és halmozottan sérült gyermekek és felnőttek számára	vezési koncepció	Stratégia (2009-2024) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032) Országos Fogyatékosügyi Program (2015-2025)					és civil szervezettel, egyházzal		
7	Előítéletesség csökkentése	előítéletesség a fogyatékkal élőkkel szemben	érzékenyítő programok szervezése	nem ismert	Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032) Országos Fogyatékosügyi Program (2015-2025)	érzékenyítő programok szervezése	képviselő-testület	2028.12.31.	megszervezett programok száma	pályázati és saját forrás, együttműködés és civil szervezetekkel	nem releváns	nem releváns
8	Fogyatékkal élők foglalkoztatásának elősegítése	fogyatékkal élők alacsony foglalkoztatottsága	közös foglalkoztatási programok indítása munkáltatókkal, civil szervezetekkel a fogyatékkal	nem ismert	Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021) Országos	foglalkoztatási programok ösztönzése fogyatékkal élők számára	képviselő-testület	2028.12.31.	fogyatékosok foglalkoztatásának növekedése	pályázati forrás és együttműködés munkáltatókkal, civil szervezetekkel	nem releváns	nem releváns

			élők foglalkoztatás i helyzetének javítása érdekében		Fogyatékos ügy Program (2015-2025)							

3. Megvalósítás

3.1 A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódról és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására **Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot** hoz létre és működtet.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

3.2 A megvalósítás folyamata

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése lehet. HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki. a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

A HEP Fórum feladatai:

- a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosítása, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazása, összehangolása,
- a HEP intézkedéseinek megvalósításában, az HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata,

- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása
- a HEP IT aktualizálása, az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, dokumentálása, kommunikálása

Az esélyegyenlőség fókuszban lévő célcsoportjaihoz és/vagy kiemelt problématerületekre a terület aktorainak részvételével **tematikus munkacsoportokat alakíthatunk 2 ezer fő feletti településeken (opcionális)** az adott területen kitűzött célok megvalósítása érdekében. A munkacsoportok vezetői egyben tagjai az Esélyegyenlőségi Fórumnak is, a munkacsoportok rendszeresen (minimum évente) beszámolnak munkájukról az Esélyegyenlőségi Fórum számára.

A HEP Fórum működése:

A Fórum legalább két évente, a felülvizsgálatok és az új HEP elfogadása előtt, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik.

A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül.

A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.

A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül.

A HEP Fórumok javasolt összetétele:

Tagok

- a település polgármestere,
- a település/közös önkormányzatok jegyzője,
- helyi nemzetiségi önkormányzatok vezetői,
- beavatkozási területekhez kapcsolódó önkormányzati bizottságok képviselői,
- helyi/térségi releváns közszolgáltató intézmények képviselői,
- meghatározó helyi/térségi gazdasági szereplők, munkáltatók képviselői,
- 2 000 fő lakosságszám feletti települések esetében a Szociálpolitikai Kerekasztal képviselői,
- helyi jelzőrendszeri felelős,
- a településen működő - a HEP célcsoportjai kapcsán érintett - civil szervezetek és egyházak képviselői,
- A HEP intézkedési tervében szereplő intézkedések végrehajtásáért felelős intézmények, szervezetek képviselői,
- a település HEP referense,
- a rendvédelmi és közbiztonsági szervezetek képviselői,
- egyéb tagok (pl. tapasztalati szakértőként valamely célcsoportban érintett személy, vagy a településen aktív szerepet vállaló személyek).

Állandó meghívottak

- a település képviselő-testületének tagjai,
- az illetékes esélyegyenlőségi mentor,
- tankerületi központ képviselője,
- környező települések önkormányzati szereplői,
- járási jelzőrendszeri tanácsadó,
- egyéb meghívottak (járási hivatalok beavatkozási területekhez és célcsoportokhoz kapcsolódó szervezeti egységeinek képviselői, térségi felzárkózási programok képviselői).

3.3 Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

3.4 Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnereket képviselőit.

A HEP Fórum által végzett monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

3.5 Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről a polgármester felel.

- Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum bevonásával és támogatásával végzi. Így
 - o Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
 - o Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
 - o Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.

- Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.
- Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-et, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak.

3.6 Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a **kétévente előírt** – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető - **felülvizsgálat** során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, **a HEP Fórum megvitatja a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát** annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek.

Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

4. Elfogadás módja és dátuma

I. A város/község Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

II. Ezt követően város/község képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és számú határozatával elfogadta.

Csatolt melléklet:

- képviselő testület elfogadó határozatának kivonata

A kötelező táblák és az összefoglaló IT tábla nem a melléklete a HEP-nek hanem az egységes szerkezetbe foglalt HEP kötelező eleme!

Dátum

Aláírás

A KÉPVISELŐ TESTÜLET ELFOGADÓ HATÁROZATÁNAK KIVONATA